

**УПОЛНОМОЧЕННЫЙ ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА
В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН**

**О СОБЛЮДЕНИИ ПРАВ И СВОБОД
ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА
В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН
В 2018 ГОДУ**

**ДОКЛАД УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН**

СОДЕРЖАНИЕ

Введение.....	5
Анализ работы с обращениями граждан.....	6
Соблюдение прав человека в сфере трудовых (служебных) отношений.....	16
Соблюдение жилищных прав граждан.....	24
Соблюдение прав на охрану здоровья и медицинскую помощь.....	30
Соблюдение прав на образование.....	36
Соблюдение прав инвалидов.....	41
Соблюдение прав человека в сфере миграционных отношений.....	47
Соблюдение прав лиц, содержащихся в учреждениях пенитенциарной системы.....	52
Заключение.....	62

Введение

Настоящий доклад о соблюдении прав и свобод человека и гражданина в Республике Татарстан подготовлен в соответствии со статьей 26 Закона Республики Татарстан от 3 марта 2000 года № 95 «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан» и направляется Президенту Республики Татарстан, в Государственный Совет Республики Татарстан, Кабинет Министров Республики Татарстан, Конституционный суд Республики Татарстан, Верховный Суд Республики Татарстан, Арбитражный суд Республики Татарстан, Прокурору Республики Татарстан.

Подготовленный доклад основывается на обобщении результатов рассмотрения поступивших к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан (далее – Уполномоченный) жалоб заявителей, итогов проверок, сведений государственной информационной системы «Народный контроль», данных государственных органов и органов местного самоуправления, а также информации, представленной общественными помощниками Уполномоченного, сообщений неправительственных правозащитных организаций и средств массовой информации, материалов республиканских межведомственных комиссий и других источников.

Содержанием настоящего доклада является анализ проблемных ситуаций по соблюдению трудовых прав, жилищных прав, прав граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь, прав граждан на образование. Доклад также содержит оценку отдельных ситуаций по обеспечению и защите прав инвалидов, мигрантов и лиц, находящихся в местах принудительного содержания.

Анализ работы с обращениями граждан

Ежегодно анализ поступающих в наш адрес обращений граждан, уведомлений в ГИС РТ «Народный контроль», информации, опубликованной в социальных сетях и СМИ, позволяет выявить спектр проблемных вопросов, требующих усиления гарантий защиты прав человека и гражданина со стороны органов государственной власти, органов местного самоуправления и их должностных лиц.

В 2018 году к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан поступило 3721 обращение (в 2017 году 3985 обращений). В то же время по сравнению с предыдущим годом поступило большее количество коллективных обращений граждан (106 обращений в 2018 году против 82 в 2017 году), в том числе о нарушениях прав человека, происходящих в течение длительного времени.

Количество обращений граждан к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан в 2018 году

Таблица 1.

Показатели	Количество обращений граждан
Всего обращений	3 523
В т.ч. в форме устного обращения	1 584
В т.ч. в письменной форме и в виде электронного документа	1 939
ЕГИС ГЛОНАСС +112	198
Социальные сети	334
ГИС РТ «Народный контроль»	61 377

Помимо обращений граждан, поступающих в Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в письменном виде либо в форме электронного документа, проведен 51 личный прием, в рамках которого принято 550 граждан. Продолжены практики проведения совместных (16), выездных приемов (20), приемов посредством видеосвязи (Skype) (4).

Новой формой работы с населением в 2018 году стал мониторинг комментариев в официальных аккаунтах Уполномоченного, его общественных помощников в социальных сетях (Вконтакте, Instagram) на предмет наличия в них содержания обращения с целью их

рассмотрения и дачи официального ответа либо разъяснения, в рамках которого 334 комментария, содержащие информацию о социально значимых проблемах, были опубликованы в форме уведомлений ГИС РТ «Народный контроль».

В 2018 году начата работа в системе ЕГИС ГЛОНАСС +112 в рамках заключенного Соглашения о взаимодействии с Главным управлением Министерства Российской Федерации по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий по Республике Татарстан. В рамках взаимодействия были приняты 198 обращений, тематика которых преимущественно была связана с оставлением в опасности граждан, нуждающихся в постоянном постороннем уходе.

Показательным является также увеличение количества уведомлений в государственной информационной системе «Народный контроль», составившее в 2018 году 61377 уведомлений против 50363 уведомлений в 2017 году.

Увеличилось по сравнению с 2017 годом и количество уведомлений граждан в ГИС РТ «Народный контроль», исполнение которых было принято Уполномоченным на контроль (15435 уведомлений в 2017 году, 11885 - в 2018 году).

Основная тематика обращений, поступающих к Уполномоченному по различным каналам связи, в последние годы остается неизменной.

Таблица 2.

Тематика обращений	Итого в 2017 году	Итого в 2018 году
Жилищные вопросы, в том числе вопросы жилищно-коммунального обслуживания	793	831
Несогласие с судебными решениями	300	258
Жалоба на сотрудников правоохранительных органов	271	254
Социальное обеспечение и социальная защита населения	462	389
Условия содержания лиц в местах принудительного содержания	197	141
Трудовое законодательство	152	150

Служба в Вооруженных Силах РФ	74	60
Медицинское обслуживание	215	168
Образование	205	57
Земельные вопросы	88	96
Вопросы приема в гражданство РФ и паспортизации	99	103
Исполнительное производство	87	106
Вопросы предоставления правовой информации	256	106
Вопросы функционирования ГИС РТ «Народный контроль»	442	371
Другие вопросы	344	433
Всего	3985	3523

Наибольшее количество обращений поступило по вопросам соблюдения и защиты прав человека в жилищной сфере и сфере жилищно-коммунального хозяйства (831 обращение 2018 г., 793 обращения в 2017 г.).

В целом социальный блок обращений составил 41,02% (1445), в том числе вопросы защиты прав граждан на социальную защиту и социальное обеспечение – 389 обращений, вопросы защиты прав граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь – 168 обращений, защиты права на образование – 57 обращений.

285 жалоб касались защиты экономических прав граждан, в том числе трудовых прав граждан, вопросов землепользования и защиты прав граждан при обеспечении прав потребителей.

По вопросам соблюдения гражданских (личных) прав человека в местах принудительного содержания поступило 141 обращение, по вопросам несогласия с судебными актами - 258 обращений, нарушения прав граждан сотрудниками правоохранительных органов - 254 обращения.

В течение года направлялись предложения, замечания и заключения Уполномоченного, содержащие рекомендации относительно возможных и необходимых мер восстановления прав и свобод. В 2018 году в адрес государственных органов, органов местного самоуправления, их должностных лиц и организаций направлялись заключения о восстановлении нарушенных прав в сфере

трудовых, миграционных отношений, жилищной, социальной сферах, сферах образования и здравоохранения в адрес, в том числе, частного охранного предприятия, управляющих компаний, товариществ собственников жилья, образовательных учреждений общего образования, исполнительных комитетов Бавлинского, Заинского муниципальных районов и др.

В их числе по коллективным обращениям в 2018 году заключения Уполномоченного были направлены, в том числе, в частное охранное предприятие в части восстановления трудовых прав граждан (11 подписей) и в управляющую компанию г. Казани о восстановлении граждан в жилищных правах в части перерасчета начислений платы за коммунальную услугу «Теплоснабжение» (27 подписей).

Направленные заключения были рассмотрены организациями положительно. В соответствии с рекомендациями Уполномоченного в полной мере был произведен перерасчет заработной платы сотрудникам частного охранного предприятия и начислений платы за коммунальную услугу «Теплоснабжение» жителям многоквартирного дома.

Также в целях защиты прав неопределенного круга лиц по инициативе Уполномоченного исполнительными комитетами муниципальных образований гг. Казани и Набережные Челны внесены изменения в административные регламенты о предоставлении государственной услуги по выдаче заключения о возможности быть усыновителями гражданам Российской Федерации, постоянно проживающим на территории Российской Федерации, и постановке на учет в качестве кандидата в усыновители.

В адрес Уполномоченного продолжают поступать обращения жителей республики по вопросу состояния окружающей среды как одного из важнейших параметров, определяющих качество жизни населения. Количество обращений данной категории в адрес Уполномоченного незначительно (39 обр.), но нельзя отрицать значительное увеличение их количества по сравнению с 2017 годом (7 обр.).

Об актуальности вопросов нарушений права граждан на благоприятную окружающую среду свидетельствует и число

уведомлений в ГИС РТ «Народный контроль». По направлению «Экология» поступило 1337 обращений, что больше на 14 % по сравнению с 2017 годом.

В качестве наиболее актуальных экологических проблем население республики обозначает отсутствие организованного сбора и вывоза бытовых и строительных отходов и, как следствие, образование несанкционированных свалок, загрязнение атмосферного воздуха и уничтожение плодородного слоя земли.

В 2018 году на реализацию 298 целевых мероприятий Республики Татарстан в области охраны и использования природных ресурсов направлено 729,1 млн рублей. Создан межведомственный проектный офис Республики Татарстан по национальному проекту «Экология» (распоряжение Кабинета Министров Республики Татарстан от 01.12.2018 № 3221-р).

Вместе с тем работа муниципальных образований республики по решению указанных проблем дифференцирована и вызывает порою возмущение населения и увеличение жалоб в различные органы власти на бездействие органов местного самоуправления и управляющих жилищных компаний.

Остро стоит проблема содержания контейнерных площадок в жилищных комплексах и в поселках индивидуального жилищного строительства, где имеющиеся контейнерные площадки находятся в полуразрушенном состоянии или вовсе отсутствуют.

Не исполненными по данному вопросу в 2018 году остались 117 уведомлений по г.Казани, Бугульминскому, Буинскому, Верхнеуслонскому, Заинскому, Зеленодольскому, Лаишевскому, Мамадышскому, Нижнекамскому, Нурлатскому, Спасскому, Тукаевскому, Чистопольскому муниципальным районам.

В ГИС РТ «Народный контроль» в 2018 году поступали обращения о нарушении норм и требований в области охраны атмосферного воздуха в результате горения отходов резинотехнических изделий на земельном участке ООО «Нефтехимагропром» возле с.Прости Нижнекамского муниципального района.

Данные уведомления были взяты на контроль Уполномоченным как главным модератором системы ГИС РТ «Народный контроль».

По инициативе Уполномоченного, поддержанной Управлением Росприроднадзора по Республике Татарстан, проведено административное расследование. Выявлено нарушение требований законодательства в области охраны атмосферного воздуха: на земельном участке допущено возгорание (сжигание) отходов резинотехнических изделий вблизи с. Прости Нижнекамского района путем выделения аварийных выбросов в атмосферный воздух без применения специальной установки, допущено ухудшение качества атмосферного воздуха с подветренной стороны очага возгорания. За совершение указанных правонарушений юридическое и виновное должностные лица были привлечены к административной ответственности.

В соответствии со статьей 14 Федерального закона «Об охране окружающей среды» к вопросам местного значения поселения относится и организация в границах поселения водоснабжения населения, водоотведения.

В истекшем году работа в данном направлении не всегда осуществлялась должным образом. По нашему запросу по уведомлению гражданина Х., жителя с. Старое Ямкино Алькеевского района, государственными инспекторами Волжско-Камского территориального управления проведено обследование территории на предмет загрязнения озера отходами с фермы. Факты нарушений природоохранного законодательства подтвердились. В отношении нарушителя составлен административный материал, который направлен в Управление Росприроднадзора по Республике Татарстан по подведомственности. Нарушения, изложенные в первичном обращении, устранены.

Таким образом, в сфере соблюдения прав граждан на благоприятную окружающую среду имеется ряд проблем, для решения которых требуется пристальное внимание со стороны Министерства экологии и природных ресурсов Республики Татарстан, органов местного самоуправления Республики Татарстан, контрольно-надзорных органов и обслуживающих организаций.

Анализ обращений, поступающих в адрес Уполномоченного, свидетельствует также о том, что использование гражданами права

на судебную защиту не всегда является гарантией соблюдения их интересов. Даже положительное судебное решение достигнет своей цели только в случае его реального исполнения.

Количество обращений в адрес Уполномоченного по вопросам неисполнения вынесенных судебных решений в 2018 году выросло и составило 106 обращений против 87 в 2017 году.

Территориальный охват обращений с жалобами на деятельность службы судебных приставов включает гг. Казань, Набережные Челны, Алькеевский, Альметьевский, Бугульминский, Елабужский, Зеленодольский, Лениногорский, Камско-Устьинский, Менделеевский, Нижнекамский, Чистопольский муниципальные районы, а также Республику Чувашия, Кировскую, Новосибирскую, Оренбургскую области, откуда тоже поступали обращения об исполнительном производстве, которое должно было быть осуществлено на территории Республики Татарстан.

Граждане жалуются на длительное неисполнение судебных решений, бездействие судебных приставов-исполнителей, действия судебных приставов-исполнителей в части списания денежных средств, поступивших на счета должника, на которые в соответствии с законодательством не может быть обращено взыскание, ситуации ошибочной идентификации физических лиц как должников по исполнительным производствам.

На личном приеме Уполномоченного в августе 2018 года обратился гражданин Г., проживающий в Республике Татарстан, с вопросом о взыскании из его заработной платы и иных доходов денежных средств по исполнительному производству, открытому на имя его полного тезки в Приморском крае.

В декабре поступило аналогичное обращение от жителя Республики Чувашия об обращении взыскания по исполнительному производству на его банковский счет в связи с проживанием в Республике Татарстан его полного тезки, регулярно нарушающего ПДД и не оплачивающего штрафы.

Причиной таких ошибок может являться то, что применяемая в настоящее время форма бланка исполнительного листа, утвержденная постановлением Правительства РФ от 31.07.2008 № 579,

предусматривает указание в нем лишь фамилии, имени, отчества должника-гражданина, даты и места его рождения, места жительства или места пребывания, места работы (если оно известно).

На практике, к сожалению, этих данных порой недостаточно для установления личности должника, имеют место случаи их полного совпадения у нескольких людей.

Федеральной службой судебных приставов в адрес территориальных органов ФССП России было направлено письмо от 29 мая 2017 г. № 00011/17/48684-ДА «О вопросах ошибочной идентификации граждан как должников по исполнительному производству» с разъяснением порядка действий судебных приставов-исполнителей в случаях ошибочной идентификации физических лиц как должников по исполнительным производствам и применения к ним мер принудительного исполнения.

Данные меры направлены, в первую очередь, на предотвращение повторных случаев ошибочной идентификации физических лиц как должников, но не снимают напряженности в отношении данной проблематики в целом, обращения от граждан продолжают поступать.

Считаем необходимым для урегулирования сложившейся ситуации в исполнительных документах в обязательном порядке указывать дополнительные идентификационные данные (например, СНИЛС, ИНН, данные гражданского паспорта). Безусловно, это положительно отразится на ситуации с ошибочной идентификацией законопослушных граждан как должников и позволит решить ее.

По итогам 2018 года в республике актуализировалась проблема неисполнения судебных решений по алиментным обязательствам. В соответствии с поручением Президента Республики Татарстан Р. Н. Минниханова о принятии мер по снижению суммы задолженности по алиментным платежам в Республике Татарстан была создана Межведомственная рабочая группа по обеспечению взыскания задолженностей по алиментам.

По данным Управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан по состоянию на 24 декабря 2018 года в Республике Татарстан за 2018 год возбуждено 38 636 исполнительных производств о взыскании алиментных платежей на сумму

4,1 млрд рублей. Из них 17 390 исполнительных производств на сумму 1,3 млрд рублей поступили в 2018 году.

В результате принятых мер за указанный период окончено и прекращено 16 993 исполнительных производства на сумму 865 млн рублей. В том числе взыскано и перечислено взыскателю в рамках окончанных и неоконченных исполнительных производств 235 млн рублей.

По состоянию на 24.12.2018 остаток исполнительных производств составляет 21 495 на общую сумму задолженности – 3 млрд рублей. В результате проведенной во втором полугодии 2018 года работы остаток исполнительных производств по взысканию алиментных платежей сократился на 598 исполнительных производств, сумма задолженности уменьшилась на 155 млн рублей.

В Республике Татарстан уже реализуется дополнительный комплекс мер, направленных на снижение суммы задолженности по алиментным платежам. Однако проблема далеко не исчерпала себя. Со своей стороны представляется целесообразным отметить следующее. В адрес Уполномоченного продолжают поступать обращения женщин–матерей, воспитывающих детей без поддержки их отцов, не исполняющих алиментные обязательства. Такие обращения поступали из г. Казани, Альметьевского, Алькеевского, Елабужского, Зеленодольского, Лениногорского, Нижнекамского, Новошешминского муниципальных районов.

В обращениях женщины указывают, что бывший супруг, не исполняющий алиментные обязательства и не трудоустроенный официально, в то же время имеет средства к существованию, достаточные для погашения алиментной задолженности, за счет работы, осуществляемой им без оформления трудовых отношений между работодателем и недобросовестным алиментщиком.

Считаем, что Управление Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан должно тесно сотрудничать с комиссиями по повышению уровня жизни населения, труда и легализации доходов в муниципальных районах Республики Татарстан, в целях выявления подобных ситуаций осуществлять

выезды к работодателям и принимать меры к оформлению трудовых договоров в случаях, если имеются признаки трудовых отношений.

Таким образом, одновременно будет осуществляться работа по снижению уровня неформальной занятости, и, возможно, это станет одним из эффективных способов выведения должников по алиментам из категории «неплатежеспособные» в категорию «платежеспособные».

Активное содействие Уполномоченному в рассмотрении обращений граждан в муниципальных районах Республики Татарстан в 2018 году оказывали общественные помощники. В их адрес в истекшем году поступило 1531 обращение граждан.

Основными вопросами, с которыми граждане обращаются к общественным помощникам, по-прежнему являются жилищные, в том числе вопросы оказания жилищно-коммунальных услуг, вопросы социальной защиты и социального обеспечения, медицинского обслуживания, вопросы трудового законодательства, земельные вопросы и вопросы образования.

Общественными помощниками Уполномоченного в истекшем году принято участие в мониторинге детских оздоровительных лагерей, расположенных на территории Республики Татарстан, избирательных участков на предмет их доступности для лиц с ограниченными возможностями здоровья в преддверии выборов Президента Российской Федерации и многоквартирных жилых домов, предназначенных для расселения жителей аварийных жилых домов, на предмет их пригодности для проживания.

Соблюдение прав человека в сфере трудовых (служебных) отношений

1 декабря 2018 года Республика Татарстан была включена в пилотный проект по снижению уровня бедности в России, фактическая реализация которого будет происходить поэтапно с 2019 по 2024 год.

Очевидно, что преодоление бедности возможно при повышении уровня доходов населения, который для большинства граждан складывается из заработной платы. По статистическим данным, среднемесячная начисленная заработная плата по итогам 2018 года увеличилась на 8,4 % к уровню соответствующего периода 2017 года и составила 34041 рубль. В 2018 году, во исполнение Указа Президента Российской Федерации от 7 мая 2012 года № 597, за счет средств федерального бюджета был заложен рост заработной платы работников бюджетной сферы (учителей, врачей, социальных и научных работников) на 4 процента.

На протяжении года существенно вырос минимальный размер оплаты труда (почти на 19 процентов). На 1 января 2018 года он составлял 9489 рублей, на 1 января 2019 года – 11280 рублей. При этом в соответствии с трехсторонним соглашением о минимальной заработной плате в Республике Татарстан в организациях внебюджетной сферы экономики минимальный размер оплаты труда установлен в размере 12000 рублей.

Государственная политика, направленная на повышение минимального размера оплаты труда и среднемесячной начисленной заработной платы, отвечает интересам большинства граждан. В то же время важно, чтобы повышение минимального размера оплаты труда не было сопряжено с увеличением случаев невыплаты заработной платы или уходом работодателей в «серый рынок». Так, в 2018 году территориальными межведомственными комиссиями муниципальных образований и городских округов было выявлено 880 предприятий, на которых производилась выплата заработной платы ниже минимального размера оплаты труда.

Нарушения, связанные с оплатой труда, остаются наиболее распространенными в сфере трудовых отношений. При проведении

проверок, в том числе совместно с компетентными органами, выявлялись такие нарушения, как невыплата заработной платы, неполная выплата заработной платы при прекращении трудовых отношений, невыплата сумм за сверхурочную работу.

Так, в адрес Уполномоченного поступило коллективное обращение работников о невыплате заработной платы. В целях рассмотрения данного обращения была проведена проверка деятельности частного охранного предприятия «Атеко», на котором до вмешательства Уполномоченного 10 работникам не производилась доплата за сверхурочную работу и за работу в ночное время.

В ходе проверки деятельности ООО «Производственное объединение Зарница» были установлены факты нарушения трудовых прав работника в части отказа в расторжении трудового договора и невыплаты всех сумм, причитающихся при увольнении. После нашей проверки трудовые права гражданина были восстановлены.

В целом по республике, согласно официальным данным Территориального органа Федеральной службы государственной статистики по Республике Татарстан, просроченная задолженность по заработной плате по отчитавшимся предприятиям и организациям сельского хозяйства, охоты и лесозаготовок, обрабатывающих производств, строительства по состоянию на 1 января 2019 года составила 99,022 млн рублей. К сожалению, данный показатель по сравнению с предыдущим годом многократно вырос (на 1 января 2018 года задолженность составляла 10,574 млн рублей).

Такая ситуация в значительной степени сложилась из-за отдельных предприятий. Так, в АО «Судоходная компания «Татфлот» и его филиалах общая сумма задолженности по заработной плате составила 96 358 тыс. рублей, в ОАО «Обувная фабрика «Спартак» (в отношении которого в апреле 2018 года было открыто конкурсное производство) задолженность составила 986 тыс. рублей.

Судебный способ защиты трудовых прав на своевременную и полную оплату труда остается одним из наиболее распространенных для татарстанцев. Анализ данных Управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан показал, что, к сожалению, возрастает удельный вес исполнительных производств,

оканчивающихся актом о невозможности взыскания по основаниям, указанным в Федеральном законе от 02.10.2007 № 229-ФЗ «Об исполнительном производстве» (невозможность установить местонахождение должника или его имущества; отсутствие имущества, на которое может быть обращено взыскание), от числа исполнительных производств, оконченных фактическим исполнением. По итогам 2018 года этот показатель составил 6,1% (в 2017 году – 4,6%, в 2016 году – 1,9%).

Другими словами, по итогам прошедшего года на 100 работодателей, которые погасили задолженность по заработной плате после решения суда и возбужденного в отношении них исполнительного производства, приходилось 6 работодателей, чье местонахождение судебные приставы-исполнители не смогли установить либо которые оказались неплатежеспособными. В 2017 году на 100 работодателей, рассчитавшихся с работниками, число «проблемных» работодателей составляло 4-5, а в 2016 году всего 2. При этом несмотря на снижение общего числа оконченных исполнительных производств по исполнительным документам о взыскании задолженности по заработной плате (в 2018 году по разным основаниям было окончено 3743 исполнительных производства, в 2017 году более пяти тысяч исполнительных производств, в 2016 году более восьми тысяч исполнительных производств), число случаев по итогам ушедшего года, когда исполнительное производство оканчивалось актом о невозможности взыскания, по сравнению с 2017 годом, заметно увеличилось в абсолютных показателях. В 2018 году таких случаев было 194, тогда как в 2016 году всего 143.

Таким образом, назрела необходимость более тщательной работы по анализу хозяйственной деятельности «проблемных» предприятий (в частности, имеющих задолженность по страховым и иным обязательным взносам) в рамках деятельности территориальных межведомственных комиссий по повышению уровня жизни и легализации доходов.

Одним из признаков благополучия населения является низкий уровень безработицы.

В ходе реализации государственной программы «Содействие занятости населения Республики Татарстан на 2014–2021 годы», в рамках которой бюджетом Республики Татарстан в 2018 году были предусмотрены средства в размере 1 382 482 рублей на реализацию мер содействия занятости населения, за период с 2014 по 2018 год численность граждан, признанных безработными, в Республике Татарстан сократилась в два раза – с 23267 до 10277 человек. Уровень безработицы в республике также практически в два раза ниже, чем в среднем по стране (0,5 % по республике против 0,9 % в целом по Российской Федерации).

В 2018 году в рамках реализации национального проекта «Демография» продолжена поддержка института семьи в части стимулирования рождаемости и создания условий для осуществления трудовой деятельности женщин, имеющих детей. Были созданы условия для совмещения молодыми женщинами родительских обязанностей и трудовой деятельности путем проведения профессионального обучения женщин, имеющих детей до трех лет, и развития гибких форм занятости. За период с 2012 года было обучено 6,4 тысяч женщин с детьми до трех лет. В 2019 году планируется обучить еще 900 женщин, находящихся в отпуске по уходу за ребенком.

Несмотря на положительную динамику уровня безработицы в республике, развитие эффективного рынка труда, преодоление структурного несоответствия спроса и предложения на рабочую силу, сокращение доли нелегальной занятости, обращают на себя внимание отдельные вопросы защиты трудовых прав лиц, испытывающих трудности при поиске работы.

В 2018 году руководством республики была поставлена задача по сохранению за гражданами, призванными на военную службу, рабочих мест. Фактически принятие мер по сохранению рабочих мест затронуло тысячи татарстанцев, проходящих службу в Вооруженных Силах Российской Федерации.

Согласно информации Военного комиссариата Республики Татарстан, только в 2018 году были призваны и отправлены в войска 6663 татарстанца. Из них 260 призывников работали

на государственных предприятиях и в учреждениях (в соответствии со статьей 23 Федерального закона от 27 мая 1998 года № 76-ФЗ «О статусе военнослужащих» за ними предусмотрено право на сохранение рабочих мест), и 1058 призывников – на предприятиях иных форм собственности, за которыми не было предусмотрено право на сохранение рабочих мест после увольнения в запас с военной службы по призыву.

В настоящее время Федерацией профсоюзов Республики Татарстан, Кабинетом Министров Республики Татарстан и Координационным Советом объединений работодателей Республики Татарстан в Республиканское соглашение о проведении социально-экономической политики и развитии социального партнерства на 2019–2020 годы внесены дополнения. Согласно им профсоюзы обязаны способствовать через соглашения и коллективные договоры трудоустройству граждан, обратившихся к прежнему работодателю, с которыми трудовые договоры были прекращены в связи с призывом на военную службу или направлением на заменяющую ее альтернативную гражданскую службу, в течение трех месяцев после увольнения с нее указанных граждан в соответствии с профессиональной квалификацией.

Для работодателей в Республиканском соглашении закреплены обязательства способствовать трудоустройству граждан, особо нуждающихся в социальной защите и испытывающих трудности в поиске работы, а также приему на работу граждан в соответствии с их профессиональной квалификацией, обратившихся к прежнему работодателю, с которыми трудовые договоры были прекращены в связи с призывом на военную службу или направлением на заменяющую ее альтернативную гражданскую службу, в течение трех месяцев после увольнения с нее.

Полагаем, что в 2019 году и последующие годы важна фактическая реализация данных положений Республиканского соглашения.

С 1 января текущего года началось поэтапное повышение пенсионного возраста. Согласно данным Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан, под действие

пенсионной реформы в будущем году подпадают около 55 тысяч жителей республики. Если в 2018 году в органы занятости обратилось около тысячи безработных граждан предпенсионного возраста, то в следующем году их число вырастет до трех тыс. человек. Государственными органами республики началась работа по мониторингу 24,3 тысячи лиц предпенсионного возраста, осуществляющих трудовую деятельность в 9,1 тысячи организациях.

В этой связи с 2019 года в рамках проекта «Старшее поколение» национального проекта «Демография» планируется организация профессионального обучения граждан предпенсионного возраста, в рамках которого в 2019 году на обучение будет направлен 1351 человек.

Вместе с тем работа государственных органов должна быть направлена не только на переобучение граждан предпенсионного возраста и на информирование населения о способах защиты трудовых прав, но и на использование системы упреждающих мер к работодателям, допускающим дискриминацию в сфере занятости населения.

В ходе мониторинга таких общедоступных сайтов по поиску вакансий в сети «Интернет», как job.upper.ru, rjb.ru, trudvsem.ru, kazan.trud.com, нами были выявлены случаи размещения сведений о вакансиях «менеджеров», «инженеров», «администраторов», «операторов ПК», «секретарей», «диспетчеров автотранспорта» и др., содержащих в себе такой критерий подбора соискателя, как возраст. В данных случаях работодателями был установлен возрастной ценз либо до 45, либо до 55 лет. При этом одна из вакансий была размещена ГКУ «Центр занятости населения г. Альметьевска».

В этой связи полагаем, что Министерству труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан и органам службы занятости необходимо принять соответствующие меры по предупреждению дискриминации при приеме на работу по возрастному признаку.

Наряду с занятостью населения и обеспечением своевременной и полной выплаты заработной платы неотъемлемым признаком благополучия населения является безопасность условий труда.

В целом в республике продолжена работа по снижению количества несчастных случаев на производстве, в том числе путем ежегодного выделения из бюджета 5 млн рублей на реализацию мероприятий подпрограммы улучшения условий и охраны труда.

По данным Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан, за пятилетний период число пострадавших на производстве со смертельным исходом снизилось в 2,1 раза (в 2014 году было 60 погибших на производстве человек, в 2018 г. на 01.12.2018 – 28 человек). В 2018 году численность пострадавших со смертельным исходом, по сравнению с 2017 годом (44 погибших рабочих), уменьшилась на 30 процентов.

Следует отметить, что снижение в республике числа несчастных случаев на производстве, повлекших смерть, сопряжено не только с принятием мер административного воздействия или мер уголовного преследования виновных должностных лиц, но и с целенаправленной работой по обучению работников и работодателей требованиям охраны труда, проведением специальной оценки условий труда рабочих мест на предприятиях.

В 2018 году в республике требованиям охраны труда были обучены 45,2 тыс. человек. Количество рабочих мест, на которых проведена специальная оценка условий труда, увеличилось на 48,2 процента (с 340 700 мест на 01.01.2018 до 504 927 мест на 01.11.2018).

Значительное внимание уделяется и работе координационных советов по охране труда в муниципальных районах и городских округах республики, созданных при муниципалитетах и призванных разрабатывать рекомендации и предложения по важнейшим вопросам охраны труда, направленным на сохранение здоровья работников на производстве.

Наряду с этим в представленной Государственной инспекцией труда в Республике Татарстан информации о произошедших в 2018 году тяжелых и смертельных несчастных случаях на производстве настораживает тот факт, что 34 несчастных случая произошло в государственных и муниципальных организациях и предприятиях. При этом в небольших по численности районах –

Арском и Тюлячинском – произошло по два несчастных случая, приведших к причинению тяжкого вреда здоровью или смерти, в учреждениях, подведомственных исполнительным комитетам муниципальных районов.

Полагаем, исполнительным комитетам Арского и Тюлячинского муниципальных районов Республики Татарстан необходимо принять меры, направленные на повышение внимания к соблюдению обязательных требований в сфере охраны труда их подведомственными учреждениями.

Кроме того, в 2018 году наибольшее количество произошедших несчастных случаев на производстве произошло в г.г. Казани, Набережные Челны, Нижнекамском, Альметьевском, Зеленодольском муниципальных районах. Наиболее распространенными обстоятельствами несчастных случаев являлись падения работников с высоты и ранения деталями.

Учитывая социальную значимость вопросов в сфере трудового законодательства и в сфере охраны труда, Аппаратом Уполномоченного совместно с Государственной инспекцией труда в Республике Татарстан, Министерством труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан и Федерацией профсоюзов Республики Татарстан в муниципальных районах и городских округах республики (Мамадышский, Менделеевский, Чистопольский и г. Набережные Челны) было организовано проведение тематических семинаров-совещаний для работодателей по вопросам соблюдения трудовых прав граждан.

Семинары стали практическими площадками для руководителей предприятий и организаций, специалистов служб по охране труда, представителей органов местного самоуправления, председателей профсоюзных организаций. Данные семинары посетило более 200 работодателей и сотрудников кадровых и бухгалтерских служб.

В этой связи нами планируется продолжить работу в части организации правового просвещения работодателей о нововведениях трудового законодательства.

Труд является источником благосостояния каждого человека. В то же время труд – это основа социального развития государства

и общества. В связи с этим соблюдение трудовых прав человека предполагает необходимость повышения эффективности контроля и надзора за выполнением работодателями трудового законодательства. Контроль должен быть превентивным, особенно в отношении тех работодателей, которые допустили неоднократные нарушения трудовых прав граждан.

Соблюдение жилищных прав граждан

В соответствии с положениями Конституции Российской Федерации органы государственной власти и органы местного самоуправления поощряют жилищное строительство, создают условия для осуществления права на жилище. В Республике Татарстан по-прежнему поддерживаются высокие темпы строительства. В период с января по ноябрь 2018 года в республике было введено в эксплуатацию 2 088 086 кв. метров жилья, что на 1,1 % больше по сравнению с аналогичным периодом 2017 года (2 065 576 кв. метров жилья). В общей сложности было сдано в эксплуатацию 19 718 квартир и 7 887 индивидуальных жилых домов.

В прошлом году в Республике Татарстан были обеспечены жилыми помещениями 297 детей-сирот и лиц из их числа, 69 молодых семей, 31 ветеран Великой Отечественной войны, 46 многодетных семей. В рамках программы социальной ипотеки в республике введены в эксплуатацию 438 тыс. кв. метров жилья. В 967 многоквартирных домах были проведены работы по капитальному ремонту.

По итогам года были сданы 5 проблемных объектов долевого строительства, в новые квартиры заселены 517 дольщиков. Вместе с тем проблема «обманутых дольщиков», к сожалению, окончательно не решена.

В 2018 году был принят ряд нормативных правовых актов и дополнений к имеющимся нормативным правовым актам, направленных на реализацию прав граждан на улучшение жилищных условий и на получение жилищных и коммунальных услуг надлежащего качества. Среди них можно выделить следующие.

На федеральном уровне с целью урегулирования отношений между застройщиками и дольщиками была закреплена возможность

учреждения региональных фондов поддержки лиц, пострадавших от действий (бездействия) недобросовестных застройщиков. 9 марта 2018 года Указом Президента Республики Татарстан был создан Республиканской фонд поддержки лиц, пострадавших от действий недобросовестных застройщиков.

3 апреля 2018 года законодателем была закреплена возможность для собственников и нанимателей имущества в многоквартирных домах заключать прямые договоры с ресурсоснабжающими организациями и региональными операторами по обращению с твердыми коммунальными отходами.

В свою очередь обращения, связанные с соблюдением жилищных прав граждан, остаются наиболее часто поступающими в адрес Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан.

В течение 2018 года в адрес Уполномоченного поступали обращения граждан в части неправомерных отказов органов местного самоуправления в заключении договоров социального найма, процедуры признания жилых помещений непригодными для проживания, непринятия мер по устранению причин обрушения несущих конструкций в жилых домах.

Среди поступающих в адрес Уполномоченного обращений отдельно можно выделить жалобы граждан о несогласии с переселением их из аварийного жилищного фонда, в том числе на порядок признания помещений непригодными для проживания и многоквартирных домов аварийными и на соблюдение межведомственными комиссиями процедуры признания жилых домов аварийными.

Помимо рассмотрения обращений граждан по данной тематике, Уполномоченным был проведен анализ нормативных правовых актов о практической деятельности межведомственных комиссий районов. По его результатам выявлен ряд нарушений требований постановления Правительства Российской Федерации от 28 января 2006 г. № 47 «Об утверждении Положения о признании помещения жилым помещением, жилого помещения непригодным для проживания и многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции».

В ряде муниципальных районов республики в состав межведомственной комиссии не были включены представители органа государственного контроля и надзора в сфере пожарной, экологической и иной безопасности (Нижнекамский, Бавлинский, Сабинский) и органа государственного контроля и надзора в сфере санитарно-эпидемиологической безопасности, защиты прав потребителей и благополучия человека (Муслюмовский, Черемшанский).

Таким образом, состав межведомственных комиссий являлся неполным и не мог способствовать объективности оценки пригодности (непригодности) жилых помещений для проживания в каждом случае обследования, в том числе по поступившим заявлениям от физических лиц.

Так, в адрес Уполномоченного обратилась жительница г. Бавлы с вопросом признания жилого помещения непригодным для проживания. Несмотря на неполноту состава межведомственной комиссии Бавлинского района, органом местного самоуправления было принято решение о признании жилого помещения заявительницы пригодным для проживания.

В Новошешминском и Кайбицком муниципальных районах к работе в межведомственной комиссии с правом совещательного голоса не привлекался собственник жилого помещения. Таким образом, люди были лишены права участия в деятельности комиссий по признанию помещений пригодными (непригодными) для проживания.

Во всех случаях выявления нарушений Уполномоченным в органы местного самоуправления муниципальных районов были направлены заключения с рекомендациями по устранению допущенных нарушений.

Вместе с тем гарантия соблюдения жилищных прав граждан по этому вопросу не может осуществляться лишь посредством текущего контроля со стороны Уполномоченного. Руководители исполнительных комитетов должны обратить более пристальное внимание на деятельность межведомственных комиссий. Актуальность правильности и полноты процедур проведения оценки соответствия жилых помещений требованиям, установленным Правительством Российской Федерации, обуславливается и принятием Федерального

закона «О внесении изменений в Федеральный закон «О Фонде содействия реформированию жилищно-коммунального хозяйства» в части срока деятельности Фонда содействия реформированию жилищно-коммунального хозяйства с 1 января 2019 года до 1 января 2026 года.

Постановлением Правительства Российской Федерации от 28 января 2006 г. № 47 «Об утверждении Положения о признании помещения жилым помещением, жилого помещения непригодным для проживания и многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции» установлены требования, которым должно отвечать жилое помещение. Одним из таких требований являются допустимые уровни звукового давления, шума и вибрации.

В 2018 году в связи с поступившей жалобой привлекла внимание ситуация, связанная с неудовлетворительными условиями проживания в связи с наличием шума и иных факторов окружающей среды, источником которых является интенсивность движения транспортных средств.

Так, в адрес Уполномоченного обратились жители дома, расположенного вблизи автомагистрали по Проспекту Победы в г. Казани, в связи с наличием шума от интенсивного движения автотранспорта. При этом ранее по итогам проведенных измерений уровня шума факты подтвердились, и Управлением Роспотребнадзора по Республике Татарстан было направлено письмо в исполнительный комитет муниципального образования г. Казани для принятия мер по доведению уровня шума до значений, установленных санитарными нормами и правилами.

Однако фактически вопрос об обеспечении безопасных и безвредных условий проживания жителей домов не решился в связи с отсутствием в городском бюджете расходов, необходимых на строительство шумоизолирующих экранов.

Схожие ситуации были выявлены Управлением Роспотребнадзора по Республике Татарстан в г. Казани (интенсивное движение трамваев вблизи дома № 4 по улице Энергетиков) и в Альметьевском муниципальном районе Республики Татарстан (движение автотранспорта вблизи жилого дома).

Согласно сложившейся судебной практике, в различных субъектах Российской Федерации искивые заявления к органам местного самоуправления об обязанности устранить превышение допустимого уровня шума удовлетворялись путем демонтажа остановки общественного транспорта, а также установления шумозащитных сооружений вдоль жилого дома и других мер.

В любом случае органы местного самоуправления должны решать данный вопрос, так как жители домов не могут принять самостоятельные меры по созданию благоприятных условий проживания в подобных ситуациях.

В адрес Уполномоченного продолжают поступать жалобы на работу организаций в сфере жилищно-коммунального хозяйства.

Актуальными остаются для татарстанцев вопросы, связанные с бездействием управляющих организаций по проведению текущего ремонта, ненадлежащим качеством предоставления жилищно-коммунальных услуг по теплоснабжению жилых помещений, непринятием управляющими организациями мер по раскрытию информации о своей деятельности, неправомерным расчетом платы за коммунальные услуги, предъявлением управляющими организациями к новым собственникам жилых помещений требований о погашении задолженности за коммунальные услуги, возникшей в период проживания в жилом помещении предыдущих собственников.

Примером бездействия управляющих организаций может служить коллективная жалоба жителей многоквартирного дома № 16 по ул. Академика Парина г. Казани, которые обратились в адрес Уполномоченного с вопросом ремонта квартир, затопленных в результате некачественного ремонта кровли. По итогам контрольных мероприятий, организованных совместно с компетентными органами, факты нарушения прав жителей дома были установлены, и в настоящее время меры по ремонту жилых помещений управляющей организацией приняты.

Помимо рассмотрения обращений определенные выводы по проблемам жилищно-коммунального хозяйства можно сделать по итогам модерации уведомлений, поступающих в государственную информационную систему Республики Татарстан «Народный

контроль». В 2018 году в системе по категории «Жилищно-коммунальное хозяйство» были опубликованы 4447 уведомлений, из которых 4167 были решены.

Ряд уведомлений был решен только после непосредственного вмешательства Уполномоченного.

В отдельных случаях ответственными исполнителями необоснованно затягивались сроки рассмотрения уведомлений. Так, девять месяцев требуется на замену входной двери, покраску козырька подъезда и ремонт водосточной трубы жилого дома в г. Набережные Челны; семь месяцев – на устранение строительных недочетов, возникших в ходе капитального ремонта кровельного покрытия крыши многоквартирного дома в г. Зеленодольске; одиннадцать месяцев – на восстановление асфальтового покрытия на придомовой территории в г. Казани и пр.

По ряду уведомлений управляющие организации не принимали обязательств по решению проблем жителей республики.

Так, с момента подачи уведомления об обвале стены аварийного дома (6 июня 2018 года) длительное время велась переписка между ООО «УК ЖКХ Вахитовского района» и исполнительным комитетом в части подготовки сметы расходов по ремонту аварийного дома. Никаких практических мер по предупреждению угрозы обвала стены управляющей организацией до момента вмешательства Уполномоченного принято не было.

По уведомлению о затоплении подвала многоквартирного дома, поступившему в ГИС РТ «Народный контроль» 27 ноября 2017 года, управляющей организацией ООО «Экономстрой+» меры по установлению причин затопления были приняты и работы по устранению выявленных причин были проведены только после нашего вмешательства.

Полагаем, что ответственным исполнителям уведомлений по категории «Жилищно-коммунальное хозяйство», поступающих в ГИС РТ «Народный контроль», необходимо обратить более пристальное внимание на сроки и качество исполнения уведомлений.

В практике Уполномоченного используются и иные формы работы по вопросам жилищно-коммунального хозяйства. Так, в марте

2018 года Уполномоченным была проведена тематическая «горячая линия», на которую в течение одного дня обратились 64 жителя республики.

Совместно с некоммерческим партнерством «Региональный Центр общественного контроля в сфере жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан» и саморегулируемой организацией «Региональное некоммерческое партнерство «Содружество организаций, управляющих многоквартирными домами Республики Татарстан» в муниципальных районах республики (Елабужский, Менделеевский, Алексеевский и Мамадышский) были проведены тематические Дни правовой помощи для населения по вопросам жилищно-коммунального хозяйства с приглашением представителей управляющих организаций. Всего на Днях правовой помощи тематические лекции в сфере жилищно-коммунального хозяйства прослушали более 400 человек.

Состояние дел с жилищными правами граждан, а также правами на надлежащее жилищно-коммунальное обслуживание относится к числу важных показателей социальной защищенности человека. Без возможности реализации данных прав невозможно обеспечить достойную жизнь и свободное развитие каждого человека.

Соблюдение прав на охрану здоровья и медицинскую помощь

Здоровье – одно из высших благ человека, без которого могут утратить значение многие другие блага, возможность пользоваться другими правами.

Добиться прогресса в сфере оказания медицинской помощи позволит обеспечение соответствия территориальных программ государственных гарантий бесплатного оказания гражданам медицинской помощи федеральной программе государственных гарантий; увеличение тарифов на оказание медицинской помощи, профилактика заболеваний, развитие онкологической помощи, расширение перечня жизненно необходимых и важнейших лекарственных препаратов, предназначенных для обеспечения лиц, больных редкими заболеваниями (в него включены такие заболевания, как гемолитико-уремический синдром, юношеский артрит с системным

началом, мукополисахаридоз I, II и VI типов, что позволит обеспечить лекарственными препаратами около 200 тыс. человек) и др. Говоря о лекарственном обеспечении льготных категорий граждан, можно отметить, что Уполномоченным поднимался вопрос в части совершенствования процедур государственных закупок лекарственных препаратов, направленных на более оперативное обеспечение ими граждан. Данные предложения были поддержаны Уполномоченным по правам человека в Российской Федерации и поступили на рассмотрение в Министерство здравоохранения Российской Федерации и Министерство финансов Российской Федерации.

Здоровье человека неразрывно связано с правом на жизнь. Повышение продолжительности жизни – это государственная задача. Правительством Российской Федерации поставлена цель – к 2024 году добиться увеличения продолжительности жизни до 78 лет.

К сожалению, в Республике Татарстан, по итогам 2018 года, показатель смертности увеличился и составил 44771, что на 1,7% больше, чем в 2017 году, рождаемость, напротив, снизилась. По итогам 2018 года в Республике Татарстан родилось 46 792 человека, что на 3,7% меньше, чем в 2017 году (48 596 человек).

Важно, чтобы Министерство здравоохранения Республики Татарстан не только назвало причины снижения рождаемости и увеличения смертности среди населения, но и приняло меры, направленные на устранение рисков повторения негативной ситуации.

Важное значение для сохранения права на охрану здоровья и медицинскую помощь имеет повышение доступности объектов инфраструктуры здравоохранения для населения. В этих целях в республике в 2018 году приняты меры по материально-техническому оснащению медицинских организаций (22 объекта), проведен капитальный ремонт 110 объектов, на селе дополнительно открыты 62 фельдшерско-акушерских пункта, что в свою очередь повлияло на снижение количества жалоб по этим вопросам.

В 2018 году обращения граждан в адрес Уполномоченного, в том числе через социальные сети, чаще всего поступали по вопросам записи на прием к врачу, соблюдения сроков ожидания приема врачами-специалистами.

Анализ уведомлений граждан в ГИС РТ «Народный контроль» по категории «Поликлиники и больницы» также свидетельствует о том, что обращения по данной тематике актуальны для татарстанцев.

Так, в ГИС РТ «Народный контроль» по вопросам доступности записи на прием к врачам в электронном и ином виде в 2018 году поступило 633 уведомления граждан (45%), по условиям предоставления медицинских услуг и доступности их получения (прием врача) – 13%, т.е. более половины от общего числа уведомлений, поступивших по категории «Поликлиники и больницы».

Наибольшее количество жалоб поступали по г.г. Казани, Набережные Челны, Альметьевскому и Нижнекамскому муниципальным районам (по г. Казани – ГАУЗ «Городская поликлиника № 8», ГАУЗ «Городская клиническая больница № 7», ГАУЗ «Городская детская поликлиника № 6»; по Альметьевскому муниципальному району – ГАУЗ «Альметьевская детская городская больница с перинатальным центром»; по Нижнекамскому муниципальному району – ГАУЗ «Нижнекамская центральная районная многопрофильная больница», ГАУЗ «Детская городская больница с перинатальным центром»).

Факты записи к врачам-специалистам с превышением предельных сроков ожидания медицинской помощи, оказываемой в плановой форме записи, не являются единичными и имеют место не только в сельских районах, но и в крупных городах республики, где наряду с государственными медицинскими организациями осуществляют деятельность и частные медицинские клиники.

Так, например, в ходе проверки по жалобе гражданина установлено, что в нарушение статьи 10 Федерального закона от 21 ноября 2011 года №323-ФЗ «Об основах охраны здоровья граждан» в ГАУЗ «Городская больница № 2» г. Набережные Челны ожидание приема врачом-офтальмологом превысило 14 календарных дней.

Более месяца отсутствовала возможность записаться на прием к гинекологу в ГАУЗ «Городская поликлиника № 3» г. Казани, к онкологу и офтальмологу – в поликлинике ГАУЗ «Нижнекамская центральная районная многофункциональная больница», также более

месяца невозможно записать ребенка к невропатологу в ГАУЗ «Детская городская поликлиника № 3» г. Казани.

По информации медицинских учреждений, одной из причин увеличения количества жалоб по вопросам отсутствия записи к врачам в ряде учреждений является нехватка специалистов.

Так, в ГАУЗ «Городская детская поликлиника № 6» не заполнена вакансия врача-офтальмолога, вследствие чего увеличена нагрузка на основного врача. В ГАУЗ «Детская городская поликлиника № 11» г. Казани отмечается дефицит кадровых единиц (ортопеда-травматолога, врача УЗ-диагностики).

Вместе с тем Министерством здравоохранения Республики Татарстан, по мнению Уполномоченного, должен осуществляться контроль в той части, насколько полно медицинскими организациями принимаются меры по решению вопросов укомплектования кадрами (взаимодействие со службами занятости, медицинскими образовательными учреждениями), поскольку отсутствие кадров не может быть основанием для увеличения сроков ожидания оказания медицинской помощи гражданам.

Другой причиной жалоб по вопросам записи на прием является отсутствие возможности пациентов получить талон на прием к врачам.

Так, в ГАУЗ «Городская поликлиника № 21» г. Казани по причине технических неполадок расписание врачей в Единой государственной информационной системе не отображалось. В связи с техническими сбоями из-за слияния базы данных в ГАУЗ «Городская поликлиника № 17» и ГАУЗ «Клиническая больница № 2» г. Казани, ввиду исчерпания квот на текущий месяц в ГАУЗ «Городская клиническая больница № 7» г. Казани, ввиду нахождения врачей на листке нетрудоспособности, учебе ГАУЗ «Городская поликлиника № 20» г. Казани, в связи с нахождением врача-терапевта в отпуске в ГАУЗ «Детская городская поликлиника № 4» г. Казани невозможно было осуществить запись или посмотреть расписание участкового терапевта, отсутствовало расписание приема. В связи с реорганизацией ГАУЗ «Городская детская поликлиника № 8» г. Казани и передачей баз данных детского отделения поликлиники в ГАУЗ «Детская

поликлиника № 6» г. Казани и объединением произошла ошибка в электронной карте ребенка.

В ходе выездных проверок Уполномоченного в ГАУЗ «Городская детская поликлиника № 6» г. Казани отмечено скопление пациентов, стоящих в очереди в прививочный кабинет. Для принятия физиотерапевтических процедур и получения лечения в дневном стационаре пациентам приходилось ехать в другое здание с пересадками на общественном транспорте, в то время как кабинеты, предназначенные для указанных процедур, использовались не по назначению, затягивалось завершение ремонтных работ в филиалах.

После вмешательства Уполномоченного, а также направления обращения в адрес ГКУ «Главное инвестиционно-строительное управление Республики Татарстан» и рекомендаций, данных руководителю медицинского учреждения и Министерству здравоохранения Республики Татарстан, при повторном выезде было установлено, что замечания были устранены. Завершены ремонтные работы в филиалах медицинского учреждения, введены в эксплуатацию кабинеты дневного стационара и физиотерапии, выделено и оборудовано дополнительное помещение для прививочного кабинета в филиале, что снизило очередность в прививочный кабинет.

Уполномоченным были инициированы предложения Министерству здравоохранения Республики Татарстан и Министерству информатизации и связи Республики Татарстан по вопросам совершенствования записи на прием. Результатом их рассмотрения стала реализация функционала электронной записи «Запись от врача к врачу» в случаях, когда на первичном приеме врача-терапевта была обнаружена необходимость дальнейшего обследования пациента по показаниям у профильных врачей-специалистов; просмотра активных записей на прием к врачу через информер Портала государственных и муниципальных услуг Республики Татарстан, а также в разделе «Избранное» мобильного приложения «Услуги РТ»; информирования пользователей с помощью PUSH-уведомлений с напоминанием о предстоящем визите, а также с просьбой оценить прием.

В то же время в целом по республике сохраняются системные проблемы в части доступности записи к врачу в электронном и ином виде, в том числе по причине отсутствия технической возможности. В их числе необходимость повышения удобства записи на прием для лиц, находящихся на диспансерном учете, и реализация возможности записи к дежурному врачу через инфомат.

Также обращают на себя внимание жалобы в части проведения плановых профилактических прививочных мероприятий, что снижает гарантии государства в области иммунопрофилактики.

Так, имели место жалобы граждан на отсутствие вакцин в медицинских организациях (вакцина «Превенар 13» в ГАУЗ «Елабужская центральная районная больница», вакцина «Туберкулин» в ГАУЗ «Пестречинская центральная районная больница», ГАУЗ «Детская городская клиническая больница № 7» г. Казани, вакцина полиомиелитная в ГАУЗ «Детская городская поликлиника № 11 г. Казани, вакцина от пневмококковой инфекции в ГАУЗ «Детская поликлиника № 6» г. Казани).

Подобные ситуации возникают в связи с отсутствием вакцин у поставщиков, несвоевременной подачей медицинскими организациями дополнительных заявок поставщикам на поступление недостающих препаратов, а также недостаточным контролем за выполнением плана по вакцинации.

В целях недопущения нарушения прав граждан на охрану здоровья, по мнению Уполномоченного, представляется целесообразным принятие Министерством здравоохранения Республики Татарстан совместно с заинтересованными министерствами, ведомствами и организациями мер по обеспечению доступности записи на прием к врачу, записи к врачам-специалистам в соответствии со сроками ожидания; недопущению превышения предельных сроков ожидания медицинской помощи, оказываемой в плановой форме, в том числе сроков ожидания консультаций врачей-специалистов; обеспечению медицинских организаций иммунобиологическими лекарственными препаратами для иммунопрофилактики.

Соблюдение прав на образование

В соответствии с Конституцией Российской Федерации каждый имеет право на образование, гарантируются общедоступность и бесплатность дошкольного, основного общего и среднего профессионального образования в государственных или муниципальных образовательных учреждениях и на предприятиях.

В Республике Татарстан действуют 2020 дошкольных образовательных организаций, в которых обучаются 220 284 воспитанника, 1 413 общеобразовательных организаций, в которых получают образование 403 132 учащихся, 45 образовательных организаций высшего образования, в которых обучаются 149 732 студента, 91 профессиональная образовательная организация, в которой обучаются 68 817 студентов.

В 2018 году в республике проведена работа по доступности права на образование: построены 12 общеобразовательных организаций, 8 дошкольных образовательных организаций, проведен капитальный ремонт 122 объектов образования (28 школ, 94 детских сада), реализованы 6 государственных программ Российской Федерации на общую сумму 3,5 млрд рублей.

Вместе с тем в сфере реализации прав граждан на образование имеются определенные проблемы, требующие своего разрешения.

Одним из источников информации об этих проблемах являются регулярно поступающие в адрес Уполномоченного жалобы граждан о нарушении права на образование. Обращения по данной теме поступают и к уполномоченным по правам человека в субъектах Российской Федерации. Ввиду актуальности вопросов защиты прав граждан на образование и с целью выработки рекомендаций к действию по совершенствованию механизмов и способов их защиты они стали предметом отдельного обсуждения на заседании Координационного совета уполномоченных по правам человека в г. Москве в ноябре 2018 года.

По итогам анализа обращений о соблюдении права на образование, поступавших в 2018 году, можно выделить несколько проблемных ситуаций.

Одна из них связана с направлением в образовательные организации и определением мест в них. Граждане обращались к Уполномоченному за помощью в предоставлении мест в дошкольных образовательных учреждениях. Ряд обращений поступил в связи с отказами в зачислении в 10-е классы. И по этим обращениям были выявлены существенные нарушения.

В целом в Министерство образования и науки Республики Татарстан количество обращений по вопросам приема в 10-й класс в последние годы увеличивалось (в 2015 году–25, в 2016–67, в 2017–79). В 2018 году отмечалось некоторое снижение количества обращений (49). Однако все чаще по данной тематике стали поступать обращения в адрес Уполномоченного.

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение матери учащейся с жалобой на нарушение права ее дочери на образование в связи с отказом в зачислении в 10 класс в МБОУ «Гимназия № 7 им. Героя России А.В.Козина» Ново-Савиновского района г. Казани в связи с отсутствием свободных мест. Однако в ходе проверки было установлено, что остались вакантными два учебных места. После вмешательства Уполномоченного учащаяся была зачислена в 10 класс.

В ходе проверки по жалобе еще одного жителя г. Казани на нарушения права его сына на образование в связи с отказом в зачислении в 10 класс в МАОУ «Лицей № 121 им. Героя Советского Союза С.А. Ахтямова» Советского района г. Казани установлено, что на момент проверки в 10 Б классе имелись 3 свободных места, которые возможно было предложить сыну заявителя.

Ссылка на отсутствие свободных мест как причина отказа, к сожалению, не единична. При этом отсутствует механизм, обеспечивающий прозрачность при приеме заявлений в 10 класс. Необходимость же наличия такого механизма обуславливается тем, что факты необоснованных отказов в зачислении в 10-й класс могут иметь латентный характер. Не каждый законный представитель подростка пойдет на конфликт с образовательной организацией.

Один из фактов нарушений прав учащегося в прошедшем году получил общественный резонанс. В нескольких средствах массовой информации были опубликованы материалы о нарушениях при допуске

учащейся на Единый государственный экзамен в г. Нижнекамске, выразившихся в принуждении учащейся снять нижнее белье для прохождения через рамку металлодетектора.

В ходе нашей проверки было установлено, что учащаяся вынуждена была пять раз проходить через металлическую рамку, при этом ею были сданы металлические предметы (украшения), не относящиеся к запрещенным.

Согласно представленной управлением образования исполнительного комитета Нижнекамского муниципального района информации, сопровождающая ученицу учительница заявляла, что этими предметами могут быть металлические элементы нижнего белья. Однако представители пункта приема экзамена (ППЭ), стоявшие рядом, уверили ее и ученицу в обратном.

По мнению Уполномоченного, в практике подобные случаи нарушения прав обучающихся и, как следствие, нарушение права граждан на образование в будущем должны быть исключены.

В целях исключения возникновения подобных ситуаций в будущем предлагается Министерству образования и науки Республики Татарстан в период проведения Единого государственного экзамена в 2019 году направлять управлениям (отделам) образования письменные указания о действиях организаторов ППЭ в случаях, когда металлическая рамка сигнализирует о наличии металлических предметов, и учащиеся заявляют о том, что этими предметами являются элементы одежды, обуви, белья и т.п.

По информации Департамента надзора и контроля в сфере образования Министерства образования и науки Республики Татарстан поступили 34 обращения о конфликтных ситуациях. Следует отметить, что эти цифры не совсем объективно отражают реальную ситуацию, поскольку конфликты носят скрытый характер, и ситуация озвучивается зачастую, когда становится неразрешимой.

Все чаще поступают обращения родителей обучающихся по вопросам, связанным с возникновением конфликтных ситуаций в образовательном процессе, и в адрес Уполномоченного. При этом заявители указывают, что руководители не принимают своевременно мер реагирования по их обращениям о неэтичном

поведении и грубости педагогов. Вследствие этого конфликт принимает затяжной характер, разрешение его затягивается на неопределенный, как правило, длительный период времени.

Так, Уполномоченным была проведена проверка МБОУ «Гимназия № 75» Московского района г. Казани по жалобе заявителя на нарушения в организации образовательного процесса, заключающиеся в непредоставлении учебного места обучающемуся, неэтичном поведении педагога. По итогам проверки директору МБОУ «Гимназия № 75» Московского района г. Казани рекомендовано обратиться к заявителю с предложением организации и проведения встречи с педагогическим коллективом, с использованием возможности психологического курса примирения (медиации) по вопросам взаимодействия в целях урегулирования сложившейся ситуации, снятия напряженности.

Данный пример свидетельствует об отсутствии информированности родителей со стороны руководителей образовательных организаций о праве обращаться в комиссию по урегулированию споров между участниками образовательных отношений, а также о недостаточной работе по своевременному принятию мер по их разрешению.

В свою очередь, приоритетный способ решения межличностных конфликтов между участниками образовательных отношений видится в развитии медиативных практик. Согласно информации Министерства образования и науки Республики Татарстан, в школьные службы примирения в 2016–2017 учебном году поступили 764 обращения, из них разрешены 682 конфликтные ситуации, в 2017–2018 учебном году поступили 1125 обращений, из них разрешены – 1094, в 2018–2019 учебном году поступили 1170 обращений, разрешены – 1136. Таким образом, роль школьных служб примирения в решении конфликтных ситуаций увеличивается. Между тем школьные службы примирения созданы в менее чем трети образовательных организаций.

Учитывая изложенное, по мнению Уполномоченного, органам местного самоуправления необходимо активизировать работу по развитию служб школьной медиации в муниципальных образованиях республики.

В адрес Уполномоченного поступают обращения родителей детей с ограниченными возможностями здоровья по вопросам обеспечения сопровождения тьютором в образовательном процессе.

На практике заявители сталкиваются с тем, что образовательная организация отказывает в сопровождении тьютором, указывая на отсутствие соответствующих ставок тьютора и намерение обратиться в Министерство образования и науки Республики Татарстан по вопросу увеличения бюджета образовательной организации с учетом рекомендаций Республиканской психолого-медико-педагогической консультации о предоставлении обучающимся тьюторской поддержки.

По информации ГКУ «Республиканская психолого-медико-педагогическая консультация», в подведомственных Министерству образования и науки Республики Татарстан образовательных организациях обучаются 55 детей, в отношении которых вынесены заключения с рекомендацией по созданию необходимых условий для обучения и воспитания детей в образовательных организациях в части предоставления услуг тьютора. Ставки тьюторов выделены для 3 детей, в остальных случаях обязанности тьюторов в государственных образовательных организациях выполняют работники с другими должностными обязанностями. При этом в одной и той же образовательной организации за одними детьми закреплены тьюторы, в отношении других детей обязанности тьюторов выполняют специалисты, имеющие и другие должностные обязанности.

Согласно позиции Министерства образования и науки Республики Татарстан, в каждом образовательном учреждении, где возникает потребность индивидуального сопровождения ребенка тьютором, администрация вправе самостоятельно принимать решение по вопросу введения в штатное расписание учреждения должности тьютора или иных сотрудников, выполняющих тьюторские функции, фактически вырабатывается собственная модель, которая обеспечивается финансовыми, административными, организационными и прочими возможностями образовательного учреждения.

На наш взгляд, в целях исключения возможной вариативности в реализации равного права на доступ к образованию детей представляется необходимым Министерству образования и науки

Республики Татарстан осуществить разработку региональной модели сопровождения ребенка с ограниченными возможностями здоровья тьютором, которая послужит ориентиром для образовательных организаций, в которых обучаются дети, нуждающиеся согласно заключению психолого-медико-педагогической комиссии в обеспечении данной услугой.

Полагаем, что принятие Министерством образования и науки Республики Татарстан предлагаемых Уполномоченным решений по указанным проблемам позволит усилить государственные гарантии реализации прав на получение образования.

Соблюдение прав инвалидов

В Республике Татарстан в настоящее время проживает 283 399 инвалидов (из них 118 887 – инвалиды 3 группы, 124 660 – инвалиды 2 группы, 39 852 – инвалиды 1 группы).

Анализ обращений граждан, поступивших в Аппарат Уполномоченного в 2018 году, показал, что их структура по сравнению с предыдущими годами несколько изменилась. В 2018 году расширилась тематика обращений по вопросам доступа к объектам социальной, включая физкультурно-спортивные организации, инженерной и транспортной инфраструктур.

Можно отметить, что в 2018 году были приняты важные решения, касающиеся вопросов обеспечения безбарьерной среды для инвалидов и других маломобильных групп граждан в Российской Федерации как на федеральном, так и на региональном уровне.

В целях обеспечения доступности для инвалидов приоритетных объектов социальной, транспортной и инженерной инфраструктур государственная программа Российской Федерации «Доступная среда» продлена до 2025 года.

В Республике Татарстан по программе «Доступная среда» с 2011 по 2018 год были адаптированы 897 объектов в приоритетных сферах жизнедеятельности инвалидов. По итогам 2018 года значение индикатора «доля доступных для инвалидов приоритетных объектов социальной инфраструктуры» составила 56,4 %.

Отметим, что в государственной информационной системе Республики Татарстан «Народный контроль» в 2018 году по категории «Доступная среда» были опубликованы 290 уведомлений, из них 174 вопроса уже решены.

В стране все более актуализируются вопросы занятия физической культурой и спортом инвалидов.

В Положение о Всероссийском физкультурно-спортивном комплексе «Готов к труду и обороне» постановлением Правительства Российской Федерации от 6 марта 2018 г. № 231 внесены изменения в части определения особенностей обеспечения участия инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья в выполнении нормативов комплекса ГТО в действующих центрах тестирования, включая обеспечение таких центров спортивным оборудованием и инвентарем. Это позволит привлечь к выполнению нормативов комплекса ГТО инвалидов с нарушением слуха, зрения, интеллекта, опорно-двигательного аппарата. Планируется организовать выполнение нормативов комплекса ГТО 470 тыс. инвалидов, регулярно занимающихся физической культурой и адаптивным спортом.

Распоряжением Правительства Российской Федерации принято решение о проведении ежегодно, начиная с 2018 года, национального чемпионата по профессиональному мастерству среди инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья «Абилимпикс».

В 2018 году в Республике Татарстан прошел ряд спортивных мероприятий межрегионального и международного уровня: Всероссийский открытый турнир по баскетболу на колясках; этап веломарафона «Астана-Париж» команды Республики Казахстан с участием слабовидящих и незрячих велосипедистов.

Несмотря на развитие законодательства и принятие мер, учитывающих потребности инвалидов, проблемы в этой области сохраняются.

9 июля 2016 года принято постановление Правительства Российской Федерации № 649 «О мерах по приспособлению жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме с учетом потребностей инвалидов», которым установлены организационные, инженерно-технические и другие требования по приспособлению

жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме для нужд инвалидов и порядок обеспечения условий их доступности.

В связи с жалобами, поступающими в Аппарат, и публикациями в СМИ о случаях непроведения процедуры обследования жилого помещения инвалида на предмет пригодности для проживания в нем нами проведен мониторинг реализации указанного нормативного правового акта в муниципальных районах республики. По запросам Уполномоченного получена информация, которая показывает, что ситуации в муниципальных районах существенно отличаются друг от друга.

В ряде муниципальных районов (Бугульминский, Верхнеуслонский, Лениногорский, Зеленодольский, Елабужский, Азнакаевский, Кукморский) проведены с той или иной степенью масштабности мероприятия по исполнению постановления: из местного бюджета выделены средства на реализацию перечня мероприятий по приспособлению жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме для нужд инвалидов и обеспечению условий их доступности, либо составлены сметы по итогам обследования жилых домов для последующего включения данных объемов работ в местный бюджет.

Остальные муниципальные районы, не предусмотрев средства для финансирования, ссылаются на отсутствие заявлений от инвалидов на проведение обследования жилых помещений, хотя данная работа должна проводиться не только по заявительному характеру.

Безусловно, исполнение постановления Правительства Российской Федерации от 9 июля 2016 г. № 649 «О мерах по приспособлению жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме с учетом потребностей инвалидов» в полном объеме требует финансовых ресурсов. Но анализ ситуации показывает, что одни районы действуют либо предпринимают попытки к действию, другие же, ссылаясь на отсутствие средств, решением проблемы не занимаются вовсе.

Следует отметить, что о проблеме реализации указанного постановления говорили также на ноябрьской встрече Председателя Правительства Российской Федерации Д.А. Медведева

с представителями общероссийских общественных организаций инвалидов, по итогам которой Министерству строительства и жилищно-коммунального хозяйства Российской Федерации и Министерству труда и социальной защиты Российской Федерации совместно с органами исполнительной власти субъектов Российской Федерации поручено проанализировать выполнение положений федеральных законов и нормативных правовых актов субъектов Российской Федерации о приспособлении жилых помещений и общего имущества в многоквартирных домах, в которых проживают инвалиды, с учетом их потребностей, а также соблюдение их прав на получение приспособленных жилых помещений в случаях, когда занимаемые ими жилые помещения признаются в установленном порядке непригодными для приспособления и проживания. Результаты, а также предложения по устранению выявленных недостатков представить до 1 октября 2019 года в Правительство Российской Федерации.

Актуальными также являются вопросы доступности занятий спортом для инвалидов. Спорт играет особую роль в социальной адаптации и физической реабилитации инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья (в Республике Татарстан регулярно занимаются физической культурой 14% инвалидов).

Периодически в Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан поступают обращения инвалидов по вопросу организации занятий массовой физкультурой.

В 2018 году в адрес Уполномоченного обратился руководитель одной из общественных организаций инвалидов г. Казани по вопросу организации занятий массовой физкультурой инвалидов и людей пожилого возраста.

В рамках работы общественной организации, насчитывающей 50 человек, физкультурой занимаются как лица пожилого возраста, так и инвалиды. Причиной обращения в адрес Уполномоченного стали отсутствие помещения для занятий физкультурой и инвентаря, а также помощи инструкторов, имеющих специальную подготовку.

В целях обсуждения сложившейся ситуации и рассмотрения возможных вариантов оказания содействия и поддержки организациям, деятельность которых направлена на физическую реабилитацию

и социальную адаптацию инвалидов, Уполномоченным были проведены рабочие встречи с участием заинтересованных ведомств.

По итогам состоявшихся встреч Министерством спорта Республики Татарстан был составлен проект методических рекомендаций для органов местного самоуправления по организации занятий массовой физической культурой людей пожилого возраста в каждом муниципальном образовании Республики Татарстан, в которых прописаны принципы, классификации направлений оздоровительной физической культуры, оптимальные нагрузки и режимы, определены критерии занимающихся, оптимальная величина и объем нагрузки, и составлен примерный план проведения комплексных занятий оздоровительной направленности.

Работа по проектированию методических рекомендаций для органов местного самоуправления по организации занятий массовой физической культурой инвалидов на этапе завершения.

Для своевременного начала работ по разработанным методическим рекомендациям и созданию условий для занятий спортом данных категорий граждан, которые подразумевают под собой наличие оборудованного помещения и работу специально подготовленных инструкторов, органам местного самоуправления заранее предлагается предусмотреть возможность по организации занятий массовой физической культурой инвалидов и людей пожилого возраста.

В течение года в Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан поступают обращения по вопросам предоставления инвалидам мер социальной поддержки.

В этом году обратила на себя внимание ситуация, когда нескольким десяткам граждан была приостановлена выплата пенсии по инвалидности из-за несовпадений данных по срокам установления инвалидности, имеющих у Главного бюро медико-социальной экспертизы по Республике Татарстан (Татарстан) и Отделения Пенсионного фонда Российской Федерации по Республике Татарстан, при заполнении федеральной государственной информационной системы «Федеральный реестр инвалидов». Эти несовпадения возникли из-за того, что в ряде случаев гражданам выдавалась справка о бессрочной инвалидности, в то время как в протоколах

по результатам освидетельствования указывался конкретный срок инвалидности.

Не оспаривая полномочий Главного бюро МСЭ проводить переосвидетельствование в порядке контроля, считаем, что приостанавливать выплату пенсии по инвалидности возможно лишь с того периода, когда гражданин не явился на переосвидетельствование в порядке контроля и при этом был надлежащим образом уведомлен о необходимости явки на переосвидетельствование. Соответственно, и в федеральный реестр инвалидов измененные сведения, на наш взгляд, могут вноситься только по результатам фактического переосвидетельствования либо по факту неявки человека на переосвидетельствование.

Указанный вывод подтверждается и судебной практикой.

В связи с приостановлением выплат несколько граждан обратились в суд. При этом имеется судебная практика, когда исковые требования гражданина к пенсионному органу о признании решения о приостановлении выплаты пенсии незаконным удовлетворялись. Судебными органами учитывалось, что выяснение обстоятельств и причин несоответствия данных Главного бюро МСЭ об инвалидности граждан данным, имеющимся в выписках из актов освидетельствования, которые ранее были представлены в органы ПФР, в качестве основания для приостановления выплаты пенсии законом не предусмотрено.

ФГИС «Федеральный реестр инвалидов» создан в целях реализации прав инвалидов на предоставление им гарантированных мер социальной защиты. Отсутствие или искажение сведений в ней приводит к невозможности предоставления услуг инвалиду. Информация органов медико-социальной экспертизы является основанием для включения сведений об инвалиде в федеральный реестр инвалидов. Поэтому представляется целесообразным, чтобы органами медико-социальной экспертизы в подобных ситуациях при принятии решений о внесении во ФРИ учитывалась позиция, изложенная в настоящем докладе, с учетом складывающейся судебной практики.

Соблюдение прав человека в сфере миграционных отношений

31 октября 2018 года Президентом Российской Федерации В.В. Путиным утверждена обновленная Концепция государственной миграционной политики Российской Федерации на 2019-2025 годы.

Ранее были приняты нормативные правовые акты, направленные на совершенствование миграционного законодательства: об установлении обязанности лиц, выступающих в качестве приглашающей стороны, принимать меры для соблюдения иностранными гражданами заявленной цели въезда в Россию и сроков их пребывания в России; об установлении административной ответственности юридических и должностных лиц, выступающих в качестве приглашающей стороны, за непринятие таких мер (федеральные законы от 19 июля 2018 года № 216-ФЗ, № 215-ФЗ); по совершенствованию системы миграционного учета в части, касающейся повышения достоверности информации о нахождении иностранного гражданина на территории России (№ 257-ФЗ от 29 июля 2018 года).

В целом миграционная политика страны становится всё более ориентированной на потребности конкретных регионов в специалистах определенных квалификаций.

Постановлением Правительства Российской Федерации от 6 декабря 2018 г. № 1494 потребность в привлечении в 2019 году иностранных работников, прибывающих в Россию на основании визы, составляет 144 583 человека – 81% от потребности, определенной на 2018 год.

Утверждены программы по оказанию содействия добровольному переселению соотечественников, проживающих за рубежом, в отдельных субъектах Российской Федерации, в число которых вошла Республика Татарстан.

В Республике Татарстан программа по оказанию содействия добровольному переселению соотечественников, проживающих за рубежом, на 2017 – 2018 годы утверждена постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 30.10.2017 № 821. Программой предусматривается приоритетное переселение специалистов, занятых в сферах образования, здравоохранения, сельского хозяйства, спорта,

информационно-коммуникационных технологий, а также студентов, обучающихся по этим направлениям.

Татарстан продолжает оставаться привлекательным регионом России для мигрантов.

В 2018 году на миграционный учет в Республике Татарстан поставлены 335 097 иностранных граждан и лиц без гражданства, что на 24% больше показателей прошлого года.

В 2018 году с заявлениями о получении разрешения на временное проживание в территориальные подразделения по вопросам миграции Министерства внутренних дел по Республике Татарстан обратились 3708 иностранных граждан, с заявлениями о выдаче вида на жительство – 3776 человек, с заявлениями о приобретении гражданства Российской Федерации – 2589 человек.

В 2018 году в Казани был открыт единый (многофункциональный) миграционный центр, на базе которого в режиме «одного окна» предоставляются услуги по медицинскому освидетельствованию, постановке на миграционный учет, выдаче трудовых патентов, оформлению договоров страхования и др., что сделало получение услуг быстрым и комфортным.

Наряду с этим, в адрес Уполномоченного продолжают поступать обращения от иностранных граждан и лиц без гражданства по вопросам легализации их правового статуса на территории России, и существует ряд проблемных ситуаций, связанных с получением гражданства Российской Федерации.

Имеются проблемные ситуации, связанные с определением правового статуса лиц, прибывших на территорию Российской Федерации в несовершеннолетнем возрасте вместе с родителями и до настоящего времени не имеющих документов, удостоверяющих личность.

Например, в адрес Уполномоченного поступило следующее обращение: родители заявителя приобретают гражданство России, а в отношении заявителя, который был несовершеннолетним, такое решение не принималось (к сожалению, родители не указали его в заявлении о приеме в гражданство).

Достигнув совершеннолетия, заявитель предпринимал попытки к узакониванию своего нахождения на территории Российской Федерации, но ему было отказано в признании его гражданином России.

Представляется, что любое лицо, будучи несовершеннолетним, не может повлиять на определение своей гражданской принадлежности, и нет его вины в сложившейся ситуации.

Уполномоченным данные доводы были изложены в письме в адрес Министерства внутренних дел по Республике Татарстан, в ответ на которое было сообщено, что по поручению Главного управления по вопросам миграции Министерства внутренних дел Российской Федерации Министерством внутренних дел по Республике Татарстан было вынесено заключение об определении принадлежности заявителя к гражданству Российской Федерации по рождению на основании части второй статьи 15 Закона Российской Федерации от 28 ноября 1991 года № 1948-1 «О гражданстве Российской Федерации» с применением части 7 статьи 4 Федерального закона от 31 мая 2002 года № 62-ФЗ «О гражданстве Российской Федерации».

При этом ранее отказ в выдаче паспорта гражданина Российской Федерации заявителю признавался незаконным и в судебном порядке.

В связи с изложенным в рамках ежегодного доклада Уполномоченного рекомендуем Министерству внутренних дел по Республике Татарстан проанализировать судебную практику по случаям о признании незаконными решений об отказах в выдаче паспорта гражданина Российской Федерации по заявлениям лиц, прибывших на территорию Российской Федерации для постоянного проживания в несовершеннолетнем возрасте.

Другая ситуация, когда изначально неправильно принятое решение Управления по вопросам миграции Министерства внутренних дел по Республике Татарстан при рассмотрении заявления о принятии в гражданство Российской Федерации повлекло за собой длительное рассмотрение вопроса в дальнейшем.

Так, в адрес Уполномоченного обратился заявитель, проживавший на территории Российской Федерации на основании вида на жительство сроком до 31 декабря 2017 года.

Более чем за 9 месяцев до истечения срока вида на жительство им подается заявление о приеме в гражданство Российской Федерации. Решением Министерства внутренних дел по Республике Татарстан от 28 июля 2017 года ему отказывают в приеме в гражданство Российской Федерации. Решением суда от 11 октября 2017 года решение об отказе в принятии в гражданство Российской Федерации признано незаконным. Суд обязывает Министерство внутренних дел по Республике Татарстан повторно рассмотреть заявление о приеме в гражданство. 26 января 2018 года Министерство внутренних дел по Республике Татарстан сообщило о невозможности принятия заявителя в гражданство Российской Федерации по причине отсутствия у него действующего вида на жительство.

Таким образом, зная о судебном решении, уполномоченный орган рассмотрел заявление только после истечения срока действия вида на жительство и на этом основании повторно отказал заявителю в рассмотрении заявления о принятии в гражданство Российской Федерации.

В связи со сложившей ситуацией Уполномоченный обратился в адрес Министерства внутренних дел Российской Федерации, на что был получен ответ, что заявитель принят в гражданство Российской Федерации.

В адрес Уполномоченного продолжают поступать обращения граждан и лиц без гражданства, в отношении которых принято решение об административном выдворении за пределы Российской Федерации.

31 мая 2018 года в г. Набережные Челны был открыт новый Центр временного содержания иностранных граждан и лиц без гражданства (далее – Центр), который построен с соблюдением международных стандартов. Несмотря на территориальную удаленность Центра от города Казани, практика проведения приема и оказания консультационной помощи сотрудниками Уполномоченного и общественным помощником продолжена. В 2018 году консультационная помощь была оказана 400 иностранным гражданам, содержащимся в Центре.

Всего в 2018 году Уполномоченным была оказана помощь 520 иностранным гражданам (с учетом 103 обращений, поступивших

письменно, 17 граждан, обратившихся за консультацией непосредственно в Аппарат Уполномоченного).

Несмотря на отсутствие жалоб на условия содержания, сохраняется сама проблема длительного содержания иностранных граждан и лиц без гражданства в Центре.

На конец 2018 года в Центре содержались 7 иностранных граждан, в отношении которых из консульских учреждений иностранных государств получены документы об отсутствии у них гражданства какого-либо государства, в связи с чем реальная возможность их выдворения за пределы Российской Федерации утрачена. При этом они продолжают подолгу содержаться в Центре.

Положение усугубляется тем, что при освобождении из Центра лица без гражданства не имеют документа по легализации своего статуса и, соответственно, лишены возможности органично интегрироваться в общество (официально трудоустроиться, вступить в брак, получить плановую медицинскую помощь, оформить инвалидность, пенсию и т.д.).

Важно отметить, что в 2018 году Министерством внутренних дел Российской Федерации был подготовлен законопроект по оформлению временного документа, удостоверяющего личность лица без гражданства, который до настоящего времени, к сожалению, не принят.

Одновременно с этим отдельные проблемы, связанные с нарушением прав лиц без гражданства, решались Уполномоченным, в том числе и при взаимодействии с федеральными органами исполнительной власти и институтами гражданского общества. Так, по результатам проведения заседания Экспертного совета при Уполномоченном ускорились сроки доставки вступивших в силу судебных постановлений в Центр, что позволяет не задерживать иностранных граждан в Центре на дополнительный срок.

В 2019 году совместно с Автономной благотворительной некоммерческой организацией «Новый век» планируется дальнейшее проведение мероприятий по правовому просвещению мигрантов. Совместно с Научно-образовательным центром прав человека, международного права и проблем интеграции Юридического

факультета Казанского (Приволжского) федерального университета будет проведен анализ проблем по соблюдению прав иностранных граждан, в отношении которых принято решение о назначении административного наказания в виде административного выдворения за пределы Российской Федерации.

Соблюдение прав лиц, содержащихся в учреждениях пенитенциарной системы

В любом государстве неизбежна ситуация, когда определенная часть граждан совершает преступления и впоследствии несет за это ответственность путем отбывания наказания в специализированных учреждениях. При этом, хоть и с некоторыми ограничениями, лица, находящиеся в местах принудительного содержания, тоже имеют права, неотъемлемые для любого человека.

В учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан на 1 января 2019 года содержались 10424 человека (за аналогичный период прошлого года – 11200 человек), из которых 8505 человек – в исправительных учреждениях (за аналогичный период прошлого года – 9035 человек), 1919 человек в следственных изоляторах Республики Татарстан (за аналогичный период прошлого года – 2165 человек). За 2018 год освобождено из мест лишения свободы 4419 человек (за аналогичный период прошлого года – 4392 человека).

Через изоляторы временного содержания, спецприемники и служебные помещения для содержания задержанных лиц дежурных частей отделов, отделений МВД России по городским округам и муниципальным районам Республики Татарстан в 2018 году прошло свыше 92 тыс. человек.

Уполномоченный как один из субъектов, осуществляющих контроль за местами принудительного содержания, в 2018 году проводил целенаправленную работу по обеспечению соблюдения прав и свобод содержащихся в местах принудительного содержания граждан.

Помимо рассмотрения поступающих в адрес Уполномоченного обращений в исправительных учреждениях республики проведены 11 Дней правовой помощи с охватом 265 осужденных. Совместно

с Министерством внутренних дел по Республике Татарстан в течение года проведены проверки изоляторов временного содержания и спецприемников в 20 муниципальных районах и городских округах.

В 2018 году в исправительных учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан была возобновлена практика участия представителей Уполномоченного в работе комиссий исправительных учреждений УФСИН России по Республике Татарстан по рассмотрению вопросов о применении мер взыскания, ходатайств осужденных об условно-досрочном освобождении от отбывании наказания, замене неотбытой части наказания более мягким видом наказания, изменении вида исправительного учреждения.

Следует отметить, что условия содержания спецконтингента в местах принудительного содержания органов внутренних дел улучшились. Так, за последние несколько лет введены в эксплуатацию новые здания изоляторов временного содержания и специальных приемников в пяти территориальных органах внутренних дел (в Агрызском, Азнакаевском, Актанышском, Альметьевском и Балтасинском муниципальных районах), а в 15 подразделениях проведен капитальный ремонт спецучреждений.

В 2018 году проведена реконструкция изолятора временного содержания и спецприемника ОВД по Лаишевскому району, продолжаются работы в ОВД по Сармановскому району, а также выполнен капитальный ремонт спецприемника УВД по г. Казани, изолятора временного содержания в Мамадышском районе. На стадии завершения работы по ремонту спецучреждений полиции ОВД по Бугульминскому району.

На 2019 год запланировано проведение капитального ремонта изолятора временного содержания и специальных приемников органов внутренних дел по Алексеевскому, Дрожжановскому, Пестречинскому районам, в межрайонном отделе «Верхнеуслонский».

В рамках государственной программы «Обеспечение общественного порядка и противодействие преступности в Республике Татарстан на 2014–2021 годы» предусмотрен капитальный ремонт изоляторов временного содержания и специального приемника в отделе внутренних дел по Нурлатскому району. Работы в изоляторах

временного содержания ОВД по Аксубаевскому и Чистопольскому районам планируется провести в 2020 году.

Работа по созданию благоприятных условий содержания спецконтингента заметна и в подведомственных УФСИН России по Республике Татарстан учреждениях.

В целях обеспечения гарантированных прав осужденных к лишению свободы и заключенных под стражу лиц, имеющих инвалидность (на 01.12.2018 в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан состояло на учете 283 инвалида: I группы – 7 человек; II группы – 146 человек; III группы – 130 человек), в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан ведется работа по организации доступности объектов и формированию безбарьерной среды для инвалидов.

В 2018 году в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан установлены 20 входных пандусов, произведено дооборудование 20 санитарных узлов, при проведении комплексного ремонта общежитий ФКУ КП-17 УФСИН России по Республике Татарстан и ФКУ ИК-10 УФСИН России по Республике Татарстан уделяется внимание организации безбарьерной среды.

Также в 2018 году всем осужденным были оформлены документы на получение социальных пособий, в том числе ежемесячных денежных выплат, оформлены 1788 медицинских полисов и 1692 СНИЛС.

Отдельная работа организована с осужденными, готовящимися к освобождению из исправительных учреждений и жизни на свободе. Так, в ФКУ ИК-2 и ФКУ ИК-19 УФСИН России по Республике Татарстан в рамках эксперимента в 2018 году созданы специальные адаптационные отряды, в которых осужденных подготавливают к освобождению из исправительного учреждения для последующей жизни на свободе.

Несмотря на изменения условий содержания в местах принудительного содержания в части улучшения материально-бытовых условий в адрес Уполномоченного, как и в предыдущие годы, от лиц, находящихся в местах принудительного содержания, поступило несколько десятков жалоб, связанных с оказанием медицинской помощи, в том числе неоказанием либо ненадлежащим оказанием

медицинской помощи, необеспечением лекарственными средствами по имеющимся заболеваниям.

В рамках доклада считаю целесообразным остановиться на следующем.

УФСИН России по Республике Татарстан в целом организована работа с Министерством здравоохранения Республики Татарстан в части направления подозреваемых, обвиняемых и осужденных в государственные и муниципальные учреждения здравоохранения для оказания им медицинской помощи в тех случаях, когда оказание медицинской помощи в пенитенциарной системе невозможно.

Так, в 2018 году из филиала «Больница» ФКУЗ «Медико-санитарная часть» № 16 ФСИН России в медицинские организации были осуществлены 54 вывоза больных, без вывоза больных проведены 449 консультаций узкими специалистами и 11 обследований.

В ходе проверок с привлечением специалистов ФКУЗ «Медико-санитарная часть» № 16 ФСИН России не выявлялись нарушения по жалобам о неправильной тактике лечения.

Вместе с тем органами прокуратуры республики в некоторых исправительных учреждениях (ФКУ ИК-4 и ФКУ ИК-10 УФСИН России по Республике Татарстан) выявлялись отдельные случаи, когда медицинская помощь в отношении спецконтингента оказывалась ненадлежащим образом: осужденному не была проведена необходимая консультация с узким специалистом для решения вопроса о дальнейшей тактике лечения, в медицинской части исправительного учреждения отсутствовали необходимые лекарственные препараты для лечения осужденных с различными заболеваниями дыхательной системы и кожных покровов.

Несмотря на общую тенденцию снижения смертности в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан, в 2018 умерло 45 человек (за аналогичный период прошлого года – 60 человек), вызывает беспокойство стабильный уровень смертности в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан от суицидов, в 2018 году таких фактов было 10 (за аналогичный период прошлого года – 10).

Кроме того, в 2018 году в адрес Уполномоченного поступила информация о массовых отказах в приеме арестованных лиц в следственные изоляторы из изоляторов временного содержания в связи с тем, что данных лиц требовалось направить в учреждения здравоохранения.

По данным УФСИН России по Республике Татарстан и ФКУЗ «Медико-санитарная часть» № 16 ФСИН России, из изоляторов временного содержания отделов, отделений МВД России по городским округам и муниципальным районам Республики Татарстан в течение 2018 года был зарегистрирован 51 отказ в приеме следственно-арестованных лиц по медицинским показаниям. При этом в структуре причин, по которым следственно-арестованные не принимались в следственные изоляторы, значатся наличие травм различной степени тяжести, термических ожогов, воспалительных процессов, высокой температуры, развития инфекционного заболевания в заключительной стадии с осложнениями в острой форме, осложненной беременности вследствие соматических заболеваний.

Безусловно, сотрудники (дежурные) изоляторов временного содержания отделов, отделений Министерства внутренних дел России по городским округам и муниципальным районам Республики Татарстан должны обладать навыками оказания медицинской помощи. В связи с этим представляется целесообразным Министерству внутренних дел по Республике Татарстан и Министерству здравоохранения Республики Татарстан заключить соглашение о проведении обучения сотрудников (дежурных) изоляторов временного содержания основам оказания медицинской помощи с последующей выдачей соответствующего свидетельства по итогам обучения.

По результатам проверок, проведенных в изоляторах временного содержания в Пестречинском, Рыбно-Слободском, Алькеевском, Алексеевском, Спасском, Лаишевском муниципальных районах Республики Татарстан, было установлено, что в журналах медицинских осмотров отсутствуют отметки о том, что спецконтингент осматривается медицинским работником перед убытием из изолятора временного содержания.

В связи с этим предлагаю Министерству внутренних дел по Республике Татарстан организовать работу с начальниками отделов, отделений Министерства внутренних дел России по городским округам и муниципальным районам Республики Татарстан об организации мер по проведению медицинских осмотров лиц, освобождаемых из изоляторов временного содержания или передаваемых конвоем для этапирования, на предмет определения состояния здоровья и наличия телесных повреждений с отражением данных осмотров в медицинских журналах.

В текущем году в адрес Уполномоченного стали поступать обращения от женщин, находящихся в местах содержания под стражей, о возможности совместного содержания в условиях следственного изолятора вместе со своим ребенком до трех лет в соответствии со статьей 30 Федерального закона от 15 июля 1995 года № 103-ФЗ «О содержании под стражей подозреваемых и обвиняемых в совершении преступлений».

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение гражданки, выступающей в интересах женщины, содержащейся в ФКУ СИЗО-4 УФСИН России по Республике Татарстан, о содержании последней под стражей вместе со своим ребенком.

Ситуация оказалась следующей. Женщина, обвиняющаяся в совершении преступления, после рождения ребенка сразу убыла в следственный изолятор. Ребенок по медицинским показаниям был оставлен в учреждении здравоохранения. Впоследствии женщина изъявила желание находиться под стражей вместе со своим ребенком. Однако отделом опеки и попечительства исполнительного комитета муниципального образования г. Набережные Челны было издано постановление об устройстве ребенка указанной женщины в государственное учреждение на полное государственное обеспечение. При этом указанное решение принято только на основании факта нахождения данной женщины в следственном изоляторе.

Следует отметить, что ситуации могут быть разные. Если у ребенка имеются близкие родственники, которые могли бы забрать его себе и впоследствии оформить над ним опеку, то нахождение с ними может быть благом для ребенка (хотя право женщины

находиться со своим ребенком остается неизблемым в любом случае, а администрация следственного изолятора должна обеспечить соответствующие условия содержания матери с ребенком). Другое дело, когда близких родственников нет, и фактически ребенок с рождения становится «социальной сиротой», хотя его мать от него не отказывалась.

В связи с этим считаем необходимым УФСИН России по Республике Татарстан совместно с органами местного самоуправления рассмотреть проблемные вопросы по реализации права женщин, содержащихся в следственных изоляторах и имеющих детей в возрасте до трех лет, на совместное нахождение с ребенком в местах принудительного содержания (при наличии такового желания матери).

Значительное число от общего количества обращений поступает по вопросам досрочного освобождения от отбывания наказания.

В 2018 году в адрес Уполномоченного поступали обращения в связи внесенными изменениями в статью 72 Уголовного кодекса Российской Федерации, определяющую новый порядок зачета времени содержания лица под стражей до вступления приговора суда в законную силу в срок отбывания наказания в виде лишения свободы.

В связи с данными изменениями исправительными учреждениями УФСИН России по Республике Татарстан была организована работа по направлению в суд материалов в отношении осужденных, подпадающих под действие указанного закона, которым назначено отбывание наказания в исправительных учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан.

По данным УФСИН России по Республике Татарстан перерасчет сроков в связи с принятием Федерального закона от 3 июля 2018 года № 186-ФЗ «О внесении изменений в статью 72 Уголовного кодекса Российской Федерации» коснулся 1434 осужденных.

В очередной раз вызывает озабоченность проблема освобождения осужденных от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью.

О случаях смерти осужденных, в отношении которых рассматривался материал об их освобождении из мест лишения свободы в связи с тяжелой болезнью, как имеющейся проблеме в ежегодных докладах сообщалось и ранее.

По данным УФСИН России по Республике Татарстан, в 2018 году таких случаев стало больше. Так, из 45 осужденных, в отношении которых были направлены материалы об их освобождении в связи с тяжелой болезнью, до вынесения судом решения скончались 13 (в 2017 году – 8).

При этом в большинстве случаев направляемые в суды материалы об освобождении осужденного в связи с тяжелой болезнью были обоснованными (28 осужденных освобождено, 4 осужденным было отказано в удовлетворении их ходатайств).

Учитывая приведенные данные, считаем целесообразным в рамках настоящего доклада предложить Верховному Суду Республики Татарстан рассмотреть вопрос о возможности обобщения судебной практики и подготовки обзора по вопросам освобождения от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью.

Значительное количество обращений по данной тематике связано с вопросами условно-досрочного освобождения от отбывания наказания. Обращают на себя внимание отдельные обращения, когда исправительными учреждениями в суд направляются материалы по осужденным с отрицательными характеристиками администрации исправительных учреждений.

Так, на осужденного, содержащегося в ФКУ ИК-10 УФСИН России по Республике Татарстан, была подготовлена отрицательная характеристика, в которой, в частности, отмечалась неопределенность осужденного по отношению к какой-либо религии, хотя свобода на вероисповедание, в том числе право человека быть атеистом, прямо вытекает из Конституции Российской Федерации.

Разумеется, позиция администрации исправительного учреждения может не совпадать с позицией судов, рассматривающих заявления осужденных. Вместе с тем характеристика администрации исправительного учреждения является одним из материалов, который изучается судьей.

Тем более, согласно данным УФСИН России по Республике Татарстан на 5 декабря 2018 года, за истекший период 2018 года судами рассмотрены 392 ходатайства осужденных об условно-досрочном освобождении от отбывания наказания, имеющие отрицательную

характеристику исправительного учреждения, из которых судами было удовлетворены лишь 4. Таким образом, при рассмотрении судами таких ходатайств позиция суда, рассматривающего дело, в большинстве случаев совпадает с мнением администрации исправительного учреждения.

В связи с этим УФСИН России по Республике Татарстан целесообразно с начальниками исправительных учреждений проработать вопрос о более внимательном и объективном подходе при изучении личности каждого осужденного при подготовке на него характеризующих документов, а также о недопустимости составления отрицательных характеристик на осужденных, подающих в суд ходатайство об условно-досрочном освобождении, по причинам, не связанным с обстоятельствами, которые свидетельствуют либо, напротив, не свидетельствуют об исправлении осужденного (отношение к религии, участие в спортивных мероприятиях и т.п.).

Помимо вопросов, связанных с уголовным судопроизводством и освобождением от дальнейшего отбывания наказания, от лиц, находящихся в местах лишения свободы, поступают обращения, связанные с бытовым устройством после отбывания наказания. Среди них можно выделить обращения от лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, по вопросам обеспечения их жильем после освобождения в связи с признанием их нуждающимися в улучшении жилищных условий в установленном порядке.

Ситуаций, когда нуждающемуся лицу из числа детей-сирот, находящемуся в исправительном учреждении, сообщалось о невозможности предоставления жилья после окончания срока, в нашей практике не имеется. Предоставление жилья таким лицам после окончания срока, назначенного приговором суда, уполномоченным органом в лице Министерства образования и науки Республики Татарстан гарантируется. Вместе с тем остается неясным, будет ли такое лицо своевременно обеспечено жильем в случае его досрочного освобождения.

Так, в адрес Уполномоченного обратился осужденный, содержащийся в ФКУ ИК-19 УФСИН России по Республике Татарстан, которому Министерством образования и науки Республики Татарстан

был дан ответ, что он будет обеспечен жилым помещением специализированного жилищного фонда на условиях договора найма после отбытия им наказания. При этом информации о том, будет ли указанный осужденный своевременно обеспечен жильем специализированного жилищного фонда как лицо из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, в случае его досрочного освобождения, в ответе Министерства образования и науки Республики Татарстан не содержалось.

В связи с этим считаем целесообразным УФСИН России по Республике Татарстан совместно с Министерством образования и науки Республики Татарстан рассмотреть вопросы, связанные со своевременным предоставлением жилых помещений специализированного фонда гражданам, являющимся лицами из числа детей-сирот (признанных в установленном порядке нуждающимися в улучшении жилищных условий) и отбывающим наказание в местах лишения свободы, в случаях их освобождения ранее срока, назначенного по приговору суда.

В рамках своей деятельности Уполномоченный находится в постоянном взаимодействии с социально ориентированными некоммерческими организациями.

Так, в 2018 году по инициативе Уполномоченного с участием заинтересованных министерств, ведомств и социально ориентированных некоммерческих организаций проводилась работа по реализации на базе ФКУ ИК-19 УФСИН России по Республике Татарстан проекта, направленного на реабилитацию осужденных, имеющих зависимость от наркотических средств и психоактивных веществ, и их подготовку к последующей жизни в социуме уже после освобождения из исправительного учреждения.

В рамках социального проекта «Бесплатная помощь нуждающимся», реализуемого АНО «Центр социальной реабилитации и адаптации» совместно с Уполномоченным и Общественной палатой Республики Татарстан, был запущен проект оказания бесплатной юридической помощи лицам, оказавшимся в трудной жизненной ситуации.

Также периодически проводятся благотворительные акции, направленные на оказание гуманитарной помощи исправительным учреждениям УФСИН России по Республике Татарстан.

Вопросы соблюдения прав человека в местах принудительного содержания по-прежнему остаются на контроле Уполномоченного и его аппарата.

Заключение

Исходя из изложенных в докладе проблем обеспечения и защиты прав человека, Уполномоченный останавливается на следующих выводах.

В сфере трудовых правоотношений по-прежнему острой является проблема несвоевременной выплаты заработной платы. Системная работа по усилению гарантий защиты трудовых прав работников на получение своевременной и полной выплаты заработной платы должна быть продолжена с учетом эффективных мер реагирования по фактам допущения отдельными предприятиями нарушений по оплате труда в течение длительного времени.

В республике планомерно осуществляются мероприятия, способствующие занятости граждан, испытывающих трудности в поиске работы. В свою очередь, в связи с увеличением пенсионного возраста для выхода на страховую пенсию по старости от государственных органов требуется более активная работа по защите трудовых прав лиц предпенсионного возраста в части принятия действенных мер по предупреждению дискриминации при приеме на работу лиц этого возраста.

В Татарстане продолжается системная работа по снижению несчастных случаев на производстве. Вместе с тем органам местного самоуправления в отдельных муниципальных районах Республики Татарстан необходимо обратить пристальное внимание на соблюдение обязательных требований в сфере охраны труда их подведомственными учреждениями.

В области жилищных отношений остаются острыми вопросы, связанные с решением проблемы «аварийного жилья». Мероприятия по переселению граждан из многоквартирных домов, признанных

в установленном порядке аварийными и подлежащими сносу или реконструкции в связи с физическим износом в процессе их эксплуатации, должны сопровождаться работой межведомственных комиссий по признанию жилого помещения непригодным для проживания и многоквартирного дома аварийным с учетом соблюдения всех обязательных требований, установленных действующим законодательством.

Обращают на себя внимание случаи нарушения прав на благоприятные условия проживания в жилых помещениях (превышение предельно допустимого уровня шума) в связи с интенсивным движением транспортных средств, сопряженные с неприятием органами местного самоуправления, в границах населенного пункта которых находятся такие жилые дома, достаточных мер по устранению указанных нарушений.

В сфере охраны здоровья граждан по-прежнему имеют место проблемы доступности записи к врачу в электронном и ином виде, сроков ожидания предоставления медицинской помощи.

В области права на получение общедоступного и бесплатного образования до настоящего времени не нашла системного решения проблема необоснованных отказов в приеме учащихся в 10 класс. В образовательных организациях требует совершенствования работа по внедрению медиативных практик как приоритетного способа решения межличностных конфликтов между участниками образовательных отношений. Необходимы эффективные управленческие решения по отдельным вопросам организации обучения детей с ограниченными возможностями здоровья.

Эффективная социальная политика невозможна без обеспечения инвалидам беспрепятственного доступа к физическому окружению, объектам социальной, инженерной и транспортной инфраструктур. В каждом муниципальном образовании республики необходимо приступить к реализации постановления Правительства Российской Федерации от 9 июля 2016 года № 649 «О мерах по приспособлению жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме с учетом потребностей инвалидов». Требуется совершенствования работа

по созданию благоприятных условий для занятий массовой физической культурой инвалидов.

Татарстан по-прежнему остается привлекательным регионом для мигрантов. В связи с этим существенное значение имеют вопросы, связанные с получением иностранными гражданами статуса, разрешающего законное пребывание на территории Российской Федерации.

В местах принудительного содержания существуют проблемные ситуации, связанные с реализацией права на охрану здоровья и медицинскую помощь, особенностями содержания под стражей женщин. Также остаются актуальными вопросы реализации прав лиц, освобождающихся из мест лишения свободы.

Учитывая вышеизложенное, в целях обеспечения и усиления защиты прав и свобод человека и гражданина Уполномоченный предлагает государственным органам, органам местного самоуправления и должностным лицам принять ряд следующих мер.

1. В целях реализации прав человека в сфере трудовых отношений:

1.1. Министерству труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан принять дополнительные меры, направленные на предупреждение дискриминации при приеме на работу по возрастному признаку.

1.2. Исполнительному комитету Арского муниципального района Республики Татарстан, Исполнительному комитету Тюлячинского муниципального района Республики Татарстан принять меры, направленные на профилактику несчастных случаев на производстве в подведомственных учреждениях.

2. В целях реализации жилищных прав граждан:

2.1 Органам местного самоуправления при осуществлении работы межведомственных комиссий по оценке и обследованию жилых помещений в каждом случае учитывать требования пункта 7 Положения о признании помещения жилым помещением, жилого помещения непригодным для проживания и многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции, утвержденного постановлением Правительства Российской Федерации от 28 января

2006 года № 47 (соблюдение требований по составу комиссии, участие в установленном порядке в заседаниях межведомственной комиссии собственников жилых помещений).

2.2. Исполнительному комитету г.Казани и Исполнительному комитету Альметьевского муниципального района Республики Татарстан принять меры, направленные на снижение уровня шума от движения транспорта в жилых домах, расположенных по Проспекту Победы и на улице Энергетиков (г.Казань), улице Колхозной (г.Альметьевск).

3. В целях реализации прав граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь:

3.1. Министерству здравоохранения Республики Татарстан разработать предложения, направленные на повышение доступности электронной записи на прием к врачу;

усилить контроль за организацией медицинскими учреждениями профилактических прививочных мероприятий.

4. В целях реализации прав граждан на получение общедоступного и бесплатного образования:

4.1. Министерству образования и науки Республики Татарстан:

рассмотреть вопрос о принятии дополнительных мер, направленных на организацию приема обучающихся в 10 класс в образовательную организацию, основанного на принципе прозрачности;

разработать предложения по региональной модели сопровождения тьюторами детей с ограниченными возможностями здоровья, которым данная услуга рекомендована в соответствии с заключением психолого-медико-педагогической комиссии.

4.2. Органам местного самоуправления активизировать меры по внедрению медиативных практик в муниципальных образовательных учреждениях посредством образования в них служб школьной медиации.

5. В целях обеспечения и защиты прав инвалидов:

5.1. Министерству спорта Республики Татарстан совместно с органами местного самоуправления продолжить работу по организации занятий физической культурой инвалидов и лиц

пожилого возраста с учетом имеющейся потребности в помещениях для занятия спортом (спортивным инвентарем) и инструкторах, прошедших специальную подготовку, по ведению занятий спортом с представителями данных социально-демографических групп населения.

5.2. Органам местного самоуправления Республики Татарстан принять меры по реализации обязательного перечня мероприятий, направленных на обеспечение социальной поддержки инвалидов, в соответствии постановлением Правительства Российской Федерации от 9 июля 2016 года № 649 «О мерах по приспособлению жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме с учетом потребностей инвалидов».

6. В целях реализации прав граждан в сфере миграционных отношений Министерству внутренних дел по Республике Татарстан проанализировать судебную практику по случаям признания незаконными решений об отказах в выдаче паспорта гражданина Российской Федерации по заявлениям лиц, прибывших на территорию Российской Федерации для постоянного проживания в несовершеннолетнем возрасте.

7. В целях соблюдения прав лиц, содержащихся в местах принудительного содержания:

7.1. Верховному Суду Республики Татарстан рассмотреть вопрос о возможности обобщения судебной практики и подготовки обзора по вопросам освобождения от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью.

7.2. Министерству внутренних дел по Республике Татарстан: совместно с Министерством здравоохранения Республики Татарстан принять меры, направленные на проведение обучения сотрудников (дежурных) изоляторов временного содержания основам оказания медицинской помощи;

провести работу с начальниками отделов Министерства внутренних дел по Республике Татарстан городских округов и муниципальных районов Республики Татарстан по организации мер по проведению медицинских осмотров лиц, освобождаемых из изоляторов временного содержания или передаваемых конвоем

для этапирования, на предмет определения состояния здоровья и наличия телесных повреждений с отражением данных осмотров в медицинских журналах.

7.3. Управлению Федеральной службы исполнения наказаний по Республике Татарстан:

совместно с органами местного самоуправления рассмотреть проблемные вопросы по реализации права женщин, содержащихся в следственных изоляторах и имеющих детей в возрасте до трех лет, на совместное нахождение с ребенком в местах принудительного содержания (при наличии такового желания матери);

совместно с Министерством образования и науки Республики Татарстан рассмотреть вопросы, связанные со своевременным предоставлением жилых помещений специализированного фонда гражданам, являющимся лицами из числа детей-сирот (признанных в установленном порядке нуждающимися в улучшении жилищных условий) и отбывающим наказание в местах лишения свободы, в случаях их освобождения ранее срока, назначенного по приговору суда.

Уполномоченный по правам человека
в Республике Татарстан, С.Х. Сабурская

г. Казань, февраль, 2019 год

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ
ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВЕКАЛЕТЛЕ ВЕКИЛ

**2018 ЕЛДА ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ
ҺЕМГРАЖДАННЫҢ ХОКУКЛАРЫН
ҺЕМИРЕКЛЕРЕН САКЛАУ ТУРЫНДА**

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА
КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА
ВЕКАЛЕТЛЕ ВЕКИЛ ДОКЛАДЫ

ЭЧТӨЛӨК

Кереш.....	70
Гражданнар мөрөжөгатылгере белген эшлөүне анализлау.....	71
Хезмет мөнөсөбөтлгере өлкөсөндө кеше хокукларын саклау.....	80
Гражданнарның торакка хокукларын саклау.....	87
Селаметлек саклауга һем медицина ярдөменө хокукларны саклау.....	93
Белемге хокукларны саклау.....	98
Инвалидлар хокукларын саклау.....	102
Миграция мөнөсөбөтлгере өлкөсөндө кеше хокукларын саклау.....	107
Пенитенциар система учреждениелгөрендө тотылучы затлар хокукларын саклау.....	112
Йомгак.....	122

Кереш

Татарстан Республикасында кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен саклау турындагы җелеге доклад 2000 елның 3 мартында дәнъя күргән 95 нче «Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында»гы Татарстан Республикасы Законының 26 маддәсенә ярашлы рәвештә җезрләнде һәм Татарстан Республикасы Президентына, Татарстан Республикасы Дәүләт Советына, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына, Татарстан Республикасы Конституция судына, Татарстан Республикасы Югары судына, Татарстан Республикасы Арбитраж судына, Татарстан Республикасы Прокурорына жиберелә.

Җезрләнгән доклад Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә (алга таба – Вәкаләтле вәкил) мәрәҗәгать итүчеләрнең шикаятьләренә, тикшерү йомгакларына, «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасы белешмәләренә, дәүләт органнары һәм жириле үзидарә органнары, шулай ук Вәкаләтле вәкилнең җемәгәтчелек ярдәмчеләре биргән мәгълүматларга, хәкүмәтнеке булмаган хокук саклау органнары һәм массакүләм мәгълүмат чаралары хәбәрләренә, республика ведомствоара комиссияләр һәм башка чыганақлар материалларына нигезләне.

Гражданнарның хезмәткә, торақка, сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә, белем алуға хокукларын саклау буенча проблемалы хәлләрне анализлау җелеге докладның эчтәлегә булып тора. Докладта шулай ук инвалидларның, мигрантларның һәм мәҗбүри тоту урыннарында тотылучы затларның хокукларын тәэмин итү һәм саклау буенча аерым хәлләргә дә бәябирелде.

Гражданнар мөрәҗәгатьләре белән эшләүне анализлау

Ел саен безнең адреска гражданнардан килгән мөрәҗәгатьләре, «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мөгълүмат системасына килгән белдерүләре, социаль челтәрләрдә һәм массакуләм мөгълүмат чараларында басылган мөгълүматларны анализлау дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары һәм аларның вазифаи затлары ягыннан кеше һәм граждан хокукларын яклау гарантияләрен кәчәйтүне сораган проблемалы мәсьәләләре ачыкларга мөмкинлек бирә.

2018 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә 3721 мөрәҗәгать (2017 елда 3985 мөрәҗәгать) килде. Шул ук вакытта узган ел белән чагыштырганда гражданнардан озак вакыт кеше хокукларын бозу белән бәйлә күмәк мөрәҗәгатьләр күбрәк килде (2017 елда 82 мөрәҗәгать булса, 2018 елда - 106).

2018 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә гражданнар мөрәҗәгатьләре саны

Таблица 1.

Күрсәткечләр	Мөрәҗәгатьләр саны
Барлыгы	3 523
Шул исәптән телдән мөрәҗәгать	1 584
Шул исәптән язмача һәм электрон документ рәвешендә	1 939
ГЛОНАСС +112 дәүләт системасы	198
Социаль челтәрләр	334
«Халык контроле» дәүләт мөгълүмат системасы	61 377

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппаратына гражданнардан язмача яки электрон рәвештә килгән мөрәҗәгатьләрдән тыш, 51 шәхси кабул итү үткәрелде, аның кысаларында, 550 граждан кабул ителде. Уртақ (16), күчмә кабул итүләр (20), видеоэлемент (Skype) (4) аша кабул итүләр практикасы дөвам итте.

2018 елда Вәкалетле вәкилнең рәсми аккаунтларындагы, аның җәмәгатчеллек ярдәмчелеренң социаль челтәрлердәге (ВКонтакте, Instagram) аңлатма-фикерләргә карау яисә рәсми җавап бирү халык белән эшләүнең яңача формасы булды. Социаль чөһемиятле проблемаларны яктырткан 334 фикер мәрәҗәгатьләр рәвешендә «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасында әйтелде.

2018 елда Россия Федерациясә Гражданлык оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм аларны бетерү буенча министрлыкның Татарстан Республикасындагы Баш идарәсә белән хезмәтгөшлек турында тәзәлгән килешү кысаларында ГЛОНАСС +112 дәүләт системасында эш башланды. Бергәләп эшләү нәтижәсендә 198 мәрәҗәгать алынды, алар даими чит ярдәмгә мохтаж гражданнырны куркыныч хәлдә калдыруга кагылышлы иде.

«Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына килгән мәрәҗәгатьләрнең артуы күзәтелә. 2017 елда 50363 мәрәҗәгать килгән булса, 2018 елда аларның саны 61377 гә җитте.

2017 ел белән чагыштырганда «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына гражданнырдан килгән, үтәү Вәкалетле вәкил тарафыннан контрольгә алынган мәрәҗәгатьләр саны артты (2018 елда - 15435, 2017 елда – 11885).

Вәкалетле вәкилгә тәрле каналлар буенча килгән мәрәҗәгатьләрнең тәп темасы соңгы елларда үзгәрми.

Таблица 2.

Мәрәҗәгатьләр темасы	2017 елда барлыгы	2018 елда барлыгы
Торак мәсьәләләре, шул исәптән торак-коммуналь хезмәт күрсәтү мәсьәләләре	793	831
Суд карарлары белән килешмәү	300	258
Хокук саклау органнары хезмәткәрләреннән зарлану	271	254
Социаль тәэминат һәм халыкны социаль яклау	462	389
Мәҗбүри тоту урыннарында тоту	197	141

шартлары		
Хезмәт законнары	152	150
РФ Кораллы Көчләрендә хезмәт итү	74	60
Медицина хезмәте күрсәтү	215	168
Мәгариф	205	57
Жир мәсьәләләре	88	96
РФ гражданлыгы һәм паспорты кабул итү мәсьәләләре	99	103
Башкару производствоһы	87	106
Хокукый мәгълүмат бирү мәсьәләләре	256	106
«Халык контроле» эше мәсьәләләре	442	371
Башка мәсьәләләр	344	433
Барлығы	3985	3523

Иң күп мәрежәгәтәләр торак һәм торак-коммуналь хужалыгы өлкәсендә кеше хокукларын саклау һәм яклау мәсьәләләре буенча килде (2018 елда - 831 мәрежәгәтә, 2017 елда - 793 мәрежәгәтә).

Тулаем алганда мәрежәгәтәләрнең 41,02 проценты (1445) социаль блокны тәшкит итте, шул исәптән, гражданның социаль яклауга һәм социаль тәминатка хокукларын яклау – 389 мәрежәгәтә, гражданның сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукларын яклау – 168 мәрежәгәтә, гражданның белем алуға хокукларын яклау – 57 мәрежәгәтә.

285 шикаят гражданның икътисади хокукларын яклауга, шул исәптән, гражданның хезмәткә хокукларын яклауга, жирдән файдалану һәм кулланучылар хокукларын тәмин иткәндә гражданның хокукларын яклауга кагыла иде.

Мәжбүри тоту урыннарында кешенең гражданлык (шәхси) хокукларын саклау мәсьәләләре буенча 141 мәрежәгәтә, суд актлары белән килешмәү турында – 258 мәрежәгәтә, хокук саклау органнары хезмәткәрләренең гражданның хокукларын бозуы хақында – 254 мәрежәгәтә килде.

Ел девамында Векаләтле векильнең хокуклар һәм ирекләренә торгызуда кирәкле һәм мөмкин булган чараларга кагылышы текыдимнәре, кисәтүләре һәм заключениеләре жиберелде. 2018 елда

дәүләт органнары, жирле үзидарәләр органнары, аларның вазифадагы затларына һәм оешмаларга хезмәт, миграция мәнәсәбәтләре, торак, социаль, сәламәтлек саклау һәм мөгариф җәлкәләрәндә бозылган хокукларны торгызу турында, шул исәптән, шәхси сак предприятиесенә, идарәче компанияләргә, торак миләкчеләре җәмгыятләренә, гомуми белем бирү учреждениеләренә, Баулы, Зәй муниципаль районнары башкарма комитетларына һәм башкаларга заключениеләр жиберелде.

Алар арасында коллектив мәрәҗәгатьләр буенча 2018 елда Вәкаләтле вәкил залючениеләре гражданның хезмәткә хокукларын торгызуны сорап шәхси сак предприятиесенә һәм жылы белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт җәчен түләүне кабаттан исәпләүдә гражданның торакка хокукларын торгызу турында Казан шәһәрә идарәче компаниясенә заключениеләр жиберелде (соңгы мәрәҗәгатькә 27 кеше имзасын куйган иде).

Жиберелгән заключениеләр оешмалар тарафыннан унай каралды. Вәкаләтле вәкил тәкдирәненә ярашлы рәвештә, сак хезмәте предприятиесә хезмәткәртәренә эш хакы түләү һәм күпфатирлы йортта яшәүчеләргә жылы белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләр җәчен кабат исәпләүләр башкарылды.

Шулай ук билгесез затлар хокукларын яклау максатларында, Вәкаләтле вәкил башлангычы буенча Казан шәһәрә һәм Яр Чаллы шәһәрә муниципаль берәмлекләре башкарма комитетлары административ регламентларына Россия Федерациясә территориясендә даими яшәүчә Россия Федерациясә гражданнына уллыкка алучылар булырга һәм уллыкка алучыларга кандидат сыйфатында исәпкә куелу мөмкинлегә турында заключениеләр бирү буенча дәүләт хезмәтләре күрсәтү турында үзгәрешләр кертелде.

Вәкаләтле вәкил адресына халык тормышы сыйфатын билгеләүчә мөһим параметрларның берсә буларак әйләнә-тирә мохит торышы буенча республикада яшәүчеләрдән мәрәҗәгатьләр килү дөвам итә. Вәкаләтле вәкил адресына килгән мондый мәрәҗәгатьләр күп түгел (39 мәрәҗәгать), әмма аларның 2017 ел белән чагыштырганда сизелерлек артуын кирә кагып булмый (2018 елда 7 мәрәҗәгатькә күбрәк).

Гражданнарның уңайлы өйленгән-тирә мохитка хокуклары бозылу мәсьәләсенең актуальлеге турында Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына килгән мәрәҗәгатьләр саны да сөйли. «Экология» юнелеше буенча 1337 мәрәҗәгать килде, бу узган елга караганда 14 процентка күбрәк.

Халык күнүреш һәм тәзелеш калдыкларын оешкан тәстә жыю булмауны, һәм, кагыйдә буларак, рәхсәт ителмәгән чүплекләр жыелуны, һава атмосферасын пычратуны, жирнең ундырышлы катламын юкка чыгаруны актуаль экологик проблемалар итеп күрсәтә.

2018 елда Татарстан Республикасының табигый байлыклардан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә 298 максатчан чараларны тормышка ашыруга 729,1 миллион сум акча тотылды. «Экология» милли проекты буенча Татарстан Республикасы ведомствоара проект офисы тәзелде (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 1 декабрендә дәнъя күргән 3221-р нче күрсәтмәсе).

Шуның белгән бергә, республиканың муниципаль берәмлекләренең күрсәтелгән проблемаларны хәл итү буенча эше дифференциялгән һәм кайвакыт халык арасында ачу килүгә һәм жирле үзидарә органнарының һәм идарәче торак компанияләренең эшлөп житкөрмөвене төрле хакимият органнарына шикаятьләр артуга китерә.

Торак комплексларында һәм шөхси торак тәзелеше бистәләрендә контейнер мөйданчыклары тоту проблемасы кискен тора, булган контейнер мөйданчыклары да ярым жимерек хәлдәяки бөтенләй юк.

Бу мәсьәлә буенча 2018 елда Казан шөһереннән, Бөгелмә, Буа, Югары Ослан, Зөй, Яшел Үзән, Лаеш, Мамадыш, Түбән Кама, Норлат, Спасс, Тукай, Чистай муниципаль районнарыннан килгән 117 мәрәҗәгать үтөлмичә калды.

2018 елда Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына, Түбән Кама муниципаль районының Прости авылы янында «Нефтехимагропром» ширкәте жир кишәрлегендә резина-техник өйберләр яну нәтижәсендә һава атмосферасын саклау өлкәсендә нормалар һәм таләпләр бозылу турында мәрәҗәгатьләр килде.

Өлгә мәрәҗәгатьләр Вөкаләтле вөкил тарафыннан Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасының баш

модераторы буларак контрольгә алынды. Вәкаләтле вәкил башлангычы буенча Россия табигатькә күзәтчелекнең Татарстан Республикасындагы идарәсе яклаган административ тикшерү үткәрелде. Һава атмосферасын саклау өлкәсендә законнар таләпләрен бозу ачыкланды: Түбән Кама районының Прости авылы янындагы жир кишәрлегендә махсус жайланмалар кулланмыйча һава атмосферасына аварияле калдыклар бүленеп чыгу юлы белән резина-техник өйбәрләр януга(яндыруга), жилле яктан һава атмосферасын бозуга юл куелган. Күрсәтелгән хокук бозуларны кылган өчен юридик затлар һәм гаепле вазифадагы затлар административ җаваплылыкка тартылды.

«Өйленгән-тирә мохитны саклау турында» федераль законның 4 маддәсенә ярашлы рәвештә, халыкны су белән тәэмин итүне оештыру, су жиберү жирлекнең жирле өһәмияттәге мәсьәләләренә керә.

Үткән елда бу юнәлештә эш һәрвакытта да тиешенчә алып барылмады. Безнең сорау буенча, Өлки районының Иске Ямкино авылында яшәүче Х. мәрәҗәгәте уңаеннан, Идел-Кама территориаль идарәсенен дәүләт инспекторлары күлне фермадан аккан калдыклар белән пычрату очрагын тикшерде. Табигатьне саклау законнарын бозу фактлары расланды. Закон бозучыга карата административ эш ачылды, ул Россия табигатькә күзәтчелекнең Татарстан Республикасындагы идарәсе карамагына жиберелде. Мәрәҗәгәтәтә өйтелгән хокук бозулар бетерелде.

Шулай итеп, гражданнарның уңайлы өйленгән-тирә мохитка хокукларын саклау буенча кайбер проблемалар бар, аларны хәл итү өчен Татарстан Республикасы Экология һәм табигый байлыклар министрлыгы, Татарстан Республикасы жирле үзидарә органнары, контроль-күзәтчелек органнары һәм хезмәт күрсәтүче оешмалар ягыннан ныклы игътибар таләп ителә.

Вәкаләтле вәкил адресына килгән мәрәҗәгәтләрне анализлау гражданнарның суд яклавы хокукларын куллануы һәрвакытта да аларның мәнфәгатьләрен саклауга гарантия булып тормавын да дөлилли. Хәтта уңай суд карары да аның чынбарлыкта башкарылуы очрагында гына үз максатына ирешә.

Чыгарылган суд карарларын үтәмәү мәсьәләләре буенча минем адреска мәрәжәгатьләр саны 2018 елда артып, 106 мәрәжәгатьне тешкил итте, 2017 елда мондый мәрәжәгатьләр 87 иде.

Суд приставлары хезмәте эшеннән зарланып Казан, Яр Чаллы шәһәрләреннән, Ёлки, Ёлмәт, Бөгелмә, Алабуга, Яшел Үзән, Лениногорск, Кама Тамагы, Менделеев, Түбән Кама, Чистай муниципаль районнарыннан шикәятьләр килде, шулай ук Татарстан Республикасында үтелергә тиешле башкару производствосы турында мәрәжәгатьләр Чувашстан Республикасыннан, Киров, Новосибирск, Оренбург өлкәләреннән бар.

Гражданның суд карарларының озак вакытлар үтелмәвенә суд приставлары-башкаручыларының эшләнмәвенә, суд приставлары-башкаручыларының бурычлы кешенә исәп-хисап сәтына килгән акчасын алуга кагылышлы гамәлләренә, физик затларны башкару производстволары буенча ялгыш бурычлы дип тану очракларына зарлана.

2018 елның августында шәхси кабул итү вакытында Татарстан Республикасында яшәүче гражданны Г. аның адашы исеменә Приморье краенда ачылган башкару производствосы буенча аның эш хакынан һәм башка керемнән акча алып калулары турындагы мәсьәлә белән мәрәжәгать итте.

Шулай ук декабрь аенда шуңа охшаш мәрәжәгать Чувашстан Республикасында яшәүчедән керде, аның Татарстан Республикасында яшәүче, даими рәвештә юл йөрү кагыйдәләрен бозып штрафлар түләмәүче адашы аркасында башкару производствосы буенча аның банк сәтынан акча алалар икән.

Моңа Россия Федерациясә хәкүмәтенә 2008 елның 31 июлендә кабул ителгән 579 нчы карары белән расланган, хәзергә вакытта кулланыла торган бланк формасы сәбәпбулырга мөмкин, анда бурычлы гражданның исем, әтисенә исем, фамилиясен, туган урынын һәм кәнен, билгеле булса яшәү яки тору урынын, эш урынын күрсәтү каралган.

Асылда, кызганычка каршы, бу мөгълүматлар гына бурычлы шәхесен ачыклау өчен житәрлек булмый, берничә кешенә мөгълүматлары тулысынча туры килгән очраklar бар.

Россия Суд приставлары федераль хезмәте территориаль органнары адресына 2017 елның 29 маенда «Башкару производствосы буенча бурычлылар буларак гражданны ялгыш идентификацияләү турында» 00011/17/48684-ДА номерлы хатын жибәрде, анда башкару производствосы буенча бурычлылар буларак, аларга карата мәжбүри үтәтү чаралары кулланылган физик затларны ялгыш башкалар белән бутау очракларында суд приставлары-башкаручыларының ничек эш итергә тиешлеге аңлатылды.

Әлеге чаралар беренче чиратта физик затларны ялгыш бурычлылар буларак тану очракларын кабатламаска юнәлтелгән, әмма әлеге проблема буенча киеренкелекне киметми, гражданны мәрәҗәгатьләр килү дөвам итә.

Килеп туган хәлне кәйлеү өчен башкару документларында мәжбүри рәвештә өстәмә идентификацион мәгълүматларны (мәселән, СНИЛС, ИНН, граждан паспорты мәгълүматларын) күрсәтергә кирәк дип саныбыз. Ничиксез, бу закон үтәүче гражданны ялгыш бурычлылар дип тану очракларында ярдәм итәчәк.

2018 ел йомгалары буенча тагын шуны өйтергә була, республикада алимент йөкләмәләре буенча суд карарларын үтәү проблемасы актуальләште. Алимент түләүләре буенча бурыч суммасын киметү чаралары күрү турында Татарстан Президенты Р.Н.Миңнеханов йөкләмәсе буенча алиментлар буенча бурычларны кайтаруны тәмин итү буенча ведомствоара эшче төркем оештырылды.

Суд приставлары федераль хезмәтенән Татарстан Республикасындагы идарәсе мәгълүматлары буенча 2018 елның 24 декабренә Татарстан Республикасында 4,1 миллиард сум алимент түләүләрен алу буенча 38 636 башкару эше кузгатылган. Шулардан 1,3 млрд сумга 17 390 башкару эше 2018 елда килгән.

Кабул ителгән чаралар нәтижәсендә күрсәтелгән чорда 865 миллион сумга 16 993 башкару эше ябылган. Шулардан алимент таләп итүчеләргә тәмамланган яки тәмамланмаган башкару эшләре кысаларында 235 миллион сум акча күчерелгән.

2018 елның 24 декабренә калган башкару эшләре 21 495 төшкел итә, бурычның гомуми суммасы – 3 млрд сум. 2018 елның икенче

ярттысында алып барылган эшләр нәтижәсендә башкару эшләре 598 эшкә, бурыч суммасы 155 миллион сумга кимедә.

Татарстан Республикасында алимент түләүләре буенча бурыч суммасын киметүгә юнәлгән чаралар тормышка ашырыла. Өмә проблема кала бирә. Шуны билгеләп узам, Векаләтле векил адресына балаларын алимент йөкләмәләрен үтәмәүче аталары булышыгыннан башка гына үстерүче хатын-кыз-аналардан мәрәжәгатьләр килү дөвам итә. Андый мәрәжәгатьләр Казан, Өмәт шәһәрләреннән, Өлки, Алабуга, Яшел Үзән, Лениногорск, Түбән Кама, Яңа Чишмә муниципаль районнарыннан килде.

Мәрәжәгатьләрдә хатын-кызлар алимент йөкләмәләрен үтәмәүче һәм рәсми тәстә эшкә урнашмаган элеккеге ирләренән алимент буенча бурычын түләү өчен житәрлек акчасы булуын күрсәтә, андыйлар эш бирүче белән намуссыз алимент түләмәүче арасында хезмәт мөнәсәбәтләрен рәсми теркәмиңе генә эшли.

Россия Суд приставлары федераль хезмәтенән Татарстан Республикасындагы идарәсе мондый хәлләрне ачыклау максатыннан, эш бирүчеләргә бару һәм хезмәт мөнәсәбәтләре булган очракта, хезмәт килешүләре тәзү буенча чаралар күрү өчен, Татарстан Республикасы муниципаль районнарындагы халыкның тормыш дәрәжәсен күтәрү һәм хезмәт, керемнәрне легальләштерү буенча комиссияләр белән тыгыз хезмәттәшлек итәргә тиеш дип саныйбыз.

Шулай итәп, берүк вакытта формаль булмаган мәшгульлек дәрәжәсен киметү буенча эш алып барылачак, һәм бу, алиментлар буенча бурычлыларны «түләүгә сәләтсез» тәреннән «түләүгә сәләтле» тәренә чыгаруның практик ысулларының берсе булып, мөгаен.

2018 елда Татарстан Республикасы муниципаль районнарында гражданнар мәрәжәгатьләрен карауда Векаләтле векилнән жәмәгәтчелек ярдәмчеләре активлык булышылык күрсәтте. Үткән елда алар адресына гражданнардан 53 мәрәжәгать керде.

Гражданнар жәмәгәтчелек ярдәмчеләренә мәрәжәгать иткән тәп мәсьәләләр булып, элеккече үк, торақ, шул исәптән, торақ-коммуналь хезмәтләр күрсәтү, социаль яклау һәм социаль тәэминат, медицина хезмәте күрсәтү, хезмәт законнары, жир мәсьәләләре һәм мөгариф мәсьәләләре тора.

Үткән елда Вәкаләтле вәкилнең жәмәгәтчелек ярдәмчеләре Татарстан Республикасында урнашкан балалар ял лагерьларын күзәтүдә, Россия Федерациясе Президентын сайлаулар алдыннан сайлау участкаларының физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр өчен уңайлылыгын тикшерүдә, шулай ук авариялә йортлардан яшәүчеләрен күчерү өчен билгеләнгән күпфатирлы торак йортларны яшәү өчен яраклык буенча тикшерүдә катнашты.

Хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын саклау

2018 елның 1 декабрендә Татарстан Республикасы Россиядә ярлылык дәрәжәсен киметү буенча пилот проектына керде. Аны тормышка ашыру 2019 елдан 2024 елга кадәр булачак.

Билгелә, ярлылыкны халыкның керем дәрәжәсен күтәрәп кенә жиңеп була, ул күпчелек гражданнар өчен хезмәт хакыннан тора. Статистика мәгълүматларына караганда, 2018 ел йомгаклары буенча уртача айлык хезмәт хакы 2017 елга караганда 8,4 процентка арткан һәм 34041 сум булган. 2018 елда Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 7 маенда чыккан 597 нче указын үтәү өчен федераль акча исәбенә бюджет өлкәсе хезмәткәрләренең (укытучылар, табиблар, социаль һәм фәнни хезмәткәрләр) хезмәт хакын 4 процентка күтәрү каралган иде.

Ел дөвамында минималь хезмәт хакы артты (19 процентка диярлек). 2018 елның 1 гыйнварына ул 9489, 2019 елның 1 гыйнварына 11280 сум тәшкил итте. Шулай ук вакытта Татарстан Республикасында минималь хезмәт хакы турында өч яклы килешүгә ярашлы рәвештә, икътисадның бюджеттан тыш өлкәләрендә минималь хезмәт хакы 12000 сум дигән билгеләнгән.

Минималь хезмәт хакы һәм уртача айлык хезмәт хакын күтәрүгә юнәлтелгән дәүләт сәясәте күпчелек гражданнар мөнәгәтләренә җавап бирә. Шулай ук вакытта минималь хезмәт хакы арту эш хакы түләмәү очраклары арту яки эш бирүчеләренең «соры базар»га китүе белән барырга тиеш түгел. 2018 елда муниципаль берәмлекләренең һәм шәһәр округларының территориаль ведомстволарга комиссияләре эш хакы минималь хезмәт хакыннан кимрәк түләнгән 880 предприятиеләргә ачыклаган.

Хезмәткә түләү белән бәйлә хокук бозулар хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә иң таралганы булып тора. Тикшерүләр үткәргәндә, шул исәптән компетентлы органнар белән үткәргәндә, хезмәт хакы түләмәү, хезмәт мөнәсәбәтләре туктатылганда хезмәт хакын тулысынча түләмәү, тиешледән артык эшләгән өчен акча түләмәү кебек хокук бозулар ачыкланды.

Өйткә, Векалетле вәкил адресына хезмәт хакы түләмәү турында хезмәткәрләрдән күмәк мәрәжәгать кәрде. Өлегә мәрәжәгатьне карау максатыннан «Атеко» шәхси сак предприятиесе тикшерелде, анда тиешледән артык һәм төнлә эшләгән өчен 10 хезмәткәргә өстәмә түләү башкарылмаган.

«Зарница житештерү берләшмәсе» оешмасын тикшерү барышында хезмәткәргә эштән азат ителгәндә тиешле барлык сумманы түләмәү, хезмәт килешүен өзүдән баш тарту кебек хезмәткәрнең хезмәткә хокукларын бозу фактлары ачыкланды.

Тулаем алганда, республикада, дөүләт Статистика федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы территориаль органы мәгълүматлары буенча, хисап биргән авыл хужалыгы, ау һәм агач өзерләү, эшкәргү, төзелеш тармагы предприятиеләре һәм оешмаларында хезмәт хакы буенча кичектерелгән бурыч 2019 елның 1 гыйнварына 99,022 миллион сум төшкәл иткән. Кызганычка каршы, өлегә күрсәткәч узган ел белән чагыштырганда күп тапкырга артты (2018 елның 1 гыйнварына бурыч 10,574 миллион сум төшкәл итте).

Өлегә везгыять шактый дәрәжәдә аерым предприятиеләр аркасында килеп чыкты. Мәсәлән, «Татфлот» суднолар компаниясе һәм аның филиалларында хезмәт хакы буенча гомуми бурыч 96 358 мең сум төшкәл итте, ө 2018 елның апреленнән бәйгә производствосы ачылган «Спартак» аяк киеме» ширкәтендә бурыч 986 мең сум төшкәл итте.

Хезмәт хакын үзвакытында һәм тулысынча алуға хезмәт хокукларын суд аша яклау ысулы татарстанлылар өчен иң киң таралган ысулларның берсе булып тора. Суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе мәгълүматларын анализлау шуны күрсәтә, кызганычка каршы 2007 елның 2 октябрәндә дөнья

күрген 229-ФЗ нче «Башкару производвосы турында» (бурычлының һәм аның милкенең кайдалыгын белмәү, түләү алу өчен милек булмау) федераль законда күрсәтелгән төп нигезләр буенча акча алалмау турындагы акт белән төмамланучы башкару эшләре арта. 2018 ел йомгаклары буенча ул 6,1 процент төшкил итте (2017 елда – 4,6 процент, 2016 елда – 1,9 процент).

Башка сүзләр белән өйткәндә, узган ел йомгаклары буенча суд карарыннан соң һәм аларга карата кузгатылган башкару производвосы буенча хезмәт хақы буенча бурычын түлөгән 100 эш бирүчегә суд приставлары-башкаручылары эзләп табалмаган яки түлөгүгә сәләтсез булган 6 эш бирүче туры килгән. 2017 елда хезмәткәргеренә акча түлөгән 100 эш бирүчегә «проблемалы» эш бирүчеләр саны 4-5, ө 2016 елда нибары 2 төшкил итте. Шул ук вакытта хезмәт хақы алу буенча бурычларны кайтару турында башкару документлары буенча төгелгәнгән башкару эшләренен гомуми саны кимүгә карамастан, (2018 елда төрле нигезләр буенча 3743 башкару производвосы, 2017 елда биш меңнән артык башкару производвосы, 2016 елда сигез меңнән артык башкару производвосы) башкару производвосы алу мөмкин булмау турында акт белән төмамланган башкару производвосы очраклары саны 2017 ел белән чагыштырганда абсолют күрсәткечләрдә сизелерлек артты. 2018 елда андый очраклар 194 булса, 2017 елда - 143 кенә иде.

Шулай итеп, иминият һәм башка мөжбүри взнослар буенча «проблемалы» предприятиеләр хужалык эшчәнлеген территориаль ведомствоара комиссияләрдә анализлау буенча жентекле эш кирәклегә ачыкланды.

Эшсезлек дәрәжәсе түбән булу халыкның яхшы яшәвенен бер күрсәткече.

«2014-2021 елларга Татарстан Республикасы халкы мөшгульлегенә булышлык итү» дөүләт программасын тормышка ашыру барышында, халыкны эшле итү чараларын тормышка ашыруга Татарстан Республикасы бюджетыннан 2018 елда 1 382 482 сум сум акча каралган, 2014 елдан 2018 елга кадәр эшсез дип танылган гражданныр саны Татарстан Республикасында ике тапкыр – 23267 дән 10277 гә кадәр кимеде. Республикада эшсезлек дәрәжәсе дө илдөгә уртача

күрсәткәчтән ике тапкыр диярлек түбән (республикада 0,5 процент, Россия Федерациясендә 0,9 процент).

2018 елда «Демография» милли проектын тормышка ашыру кысаларында гаилә институтын яклау эше девам иттерелде. Җышкәчә яшьтәге балалары булган хатын-кызларны яңа һөнәргә җирәтү җен шартлар тудырылды. 2012 елдан башлап җы яшкәчә баласы булган 6,2 мең хатын-кыз җирәтелде. 2019 елда бала карап җидә утыручы тагын 600 хатын-кызны җирәтү күздә тотыла.

Республикада эшсезлек аз булуга, нәтижәле хезмәт базарын үстерүгә, эшче кәчкә сорау һәм ихтыяжның структурага ярашмавын жиңүгә, легаль булмаган мәшгульлек җелешен киметүгә карамастан, эш эзлөгәндә авырлыклар кичерү затларның хезмәткә хокукларын яклауның аерым мәсьәләләре игътибарны җелеп ителер.

2018 елда республика житекчеләге хәрби хезмәткә алынган егетләренә эш урыннарын саклау бурычын куйды. Асылда Россия Федерациясә Кораллы Кәчләрендә эш урыннарын саклау буенча чаралар күрелү меңнәрчә татарстанлыга кагылды.

Татарстан Республикасы Хәрби комиссариаты мәгълүматы буенча 2018 елда гаскәртәргә 6663 татарстанлы чакырылган. Шулардан 260 кеше дәүләт предприятиеләрендә һәм учреждениеләрендә эшлөгән (1998 елның 27 маенда дәнъя күргән 76-ФЗ нче «Хәрби хезмәткәр статусы турында» федераль законның 23 маддәсенә ярашлы рәвештә эш урыннарын саклау хокукы каралган) һәм 1058 е башка төр предприятиеләрдә эшлөгән, чакырылыш буенча хәрби хезмәттән запаска киткәннән соң аларга эш урыннарын саклау каралмаган.

Хәзергә вакытта Татарстан Республикасы Профсоюзлар федерациясә, Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты, Татарстан Республикасы эш бирүчеләре берләшмәләре Советы арасында тәзелгән 2019-2020 елларга социаль-икътисадый сәясәт үткәрү һәм социаль партнерлыкны үстерү турында республика килешүенә җстәмәләр кертелде. Аларга ярашлы рәвештә, профсоюзлар килешүләр һәм күмәк килешүләр аша хәрби хезмәткә чакырылу яисә аны алыштыручы альтернатив хезмәткә жиберелү аркасында хезмәт килешүләре тукталган, элеккегә эш бирүчегә мәрежәләтә иткән гражданнырга эшкә урнашырга булышырга тиеш.

Эш бирүчелер өчен килешүдә социаль ярдәмгә аеруча мохтаж булган, эш эзлөүдә авырлык кичергән гражданнарны эшкә урнаштыру йөкләмеләре, шулай ук хәрби хезмәттен яки аны алыштыручы альтернатив гражданлык хезмәттен киткәч өч ай эчендә, хәрби хезмәттен яки аны алыштыручы альтернатив хезмәткә чакырылу аркасында хезмәт килешүләре туктатылган элеккегә эш бирүчесенә мөрәжәгать иткән гражданнарны эшкә алуга булышлык итү йөкләмеләре күрсәтелгән.

2019 елда һәм аннан алдагы елларда республика килешүенең өлгәе положениеләрен тормышка ашыру мөһим дип саныйбыз.

Агымдагы елның 1 гыйнварыннан пенсия яшен этаплап күтөрү башланды. Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы мөгълүматларына ярашлы рәвештә, киләсе елда пенсия реформасына 55 меңгә якын кеше өлгәе. 2018 елда мәшгульлек органнарына пенсия алды яшендәгә меңгә якын эшсез кеше мөрәжәгать итсә, киләсе елда аларның саны өч меңгә кадәр артачак. Республиканың дөүләт органнары тарафыннан 9,1 мең оешмада эшлөүчә 24,3 мең пенсия алды яшендәгә кеше мониторингы буенча эш башланды.

Бу уңайдан 2019 елдан «Демография» милли проектының «Өлкән буын» проекты кысаларында пенсия алды яшендәгә кешеләрне һөнәргә өйрөтүне оештыру күздә тотыла, аның кысаларында 1351 кеше өйрөнүгә жиберелгәчк.

Шуның белгән бергә, дөүләт органнары эше пенсия алды яшендәгә кешеләрне өйрөтүгә һәм хезмәт хокукларын саклау ысуллары турында халыкка мөгълүмат бирүгә генә түгел, ө халык мәшгульлегә өлкәсендә дискриминациягә юл куючы эш бирүчеләргә карата кисәтү чаралары системасын куллануга юнәлтеләргә тиеш.

Интернет челтәрендә job.upper.ru, rjb.ru, trudvsem.ru, kazan.trud.com кебек сайтларны күзөтү барышында без «менеджерлар», «инженерлар», «администраторлар», «ПК операторлары», «сөркатипләр», «автотранспорт диспетчерлары» вакансияләре турында мөгълүматлар урнаштырганда, яшькә кагылышлылары булуга да игътибар иттек. Өлгәе очракларда эш бирүчеләр тарафыннан яшь чигә куелган иде – 45 яки 55 яшькә кадәр. Шундый белдерүләренн берсе «Өлмәт шөһәре мәшгульлек үзегә»ндә урнаштырылган иде.

Бу уңайдан Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгына һәм мәшгульлек хезмәте органнарына яшь буенча эшкә алган вакытта дискриминацияне кисәтү буенча тиешле чаралар кабул итәргә кирәк.

Халыкның мәшгульлеге һәм хезмәт хакын үзвакытында һәм тулысынча түләүне тәмин итү белән беррәттән хезмәт куркынычсызлыгы шартлары халыкның яхшы тормышының аерылгысыз билгесе булып тора.

Тулаем алганда республикада производство бәхетсезлек очраklары санын кимәтү буенча эш дөвам иттерелде, шул исәптән хезмәтне саклау һәм шартларын яхшырту программасын тормышка ашыруга ел саен бюджеттан 5 миллион сум акча бүлеп бирү юлы белән.

Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы мәгълүматлары буенча биш елда үлем-китәм белән производствода зыян күрүчеләр саны 2,1 процентка кимеде (2014 елда – 60 һәлак булучы булса, 2018 елның 1 декабренә – 28 кеше). 2018 елда үлем-китәм белән производствода зыян күрүчеләр саны 2017 ел белән чагыштырганда (44 һәлак булучы) 30 процентка кимеде.

Шунысын да билгеләргә кирәк, үлемгә китергән бәхетсезлек очраklары саны кимүгә административ тәэсир итү чаралары яисә гаепле вазифадагы затларны жинаять жаваплылыгына тарту чаралары кабул итү белән генә түгел, хезмәткәрләргә һәм эш бирүчеләргә хезмәтне саклау таләпләренә җирәтү буенча максатчан эш, предприятиеләрендәге эш урыннарында хезмәт шартларына махсус бәя үткәргү сәбәпче.

2018 елда республикада хезмәтне саклау таләпләренә 45,2 кеше җирәтелде. Хезмәт шартларына махсус бәя үткәрилгән эш урыннары саны 48,2 процентка артты (2018 елның 1 гыйнварында 340 700 урыннан 2018 елның 1 ноябренә 504 927 урын).

Муниципалитетлар каршында тәзелгән һәм хезмәткәрләргә производствода саулыкларын саклауга юнәлтелгән, хезмәтне саклауның мәһим мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр эшләүгә юнәлтелгән муниципаль районнардагы һәм шәһәр округларындагы хезмәтне саклау буенча координацион советлар эшенә шактый игътибар бирелә.

Шуның белен берге, Татарстан Республикасы дәүләт Хезмәт инспекциясе 2018 елда производства авыр һәм үлем очрақлары турында биргән мәгълүматта, 34 бәхетсезлек очрагының дәүләт һәм муниципаль оешмалары һәм предприятиеләрендә килеп чыгуы фактлары сагайта. Кеше саны зур булмаган – Арча һәм Телече районнарында муниципаль районнарының башкарма комитетлары буйсынуындагы учреждениеләрдә сәламәтлеккә авыр зыян салу яисә үлемгә китергән ике бәхетсезлек очрагы булды.

Арча һәм Телече муниципаль районнары башкарма комитетларына алар буйсынуындагы учреждениеләрдә хезмәтне саклау өлкәсендә мәжбүри таләпләргә ныклы үтәүгә юнәлтелгән чаралар күрергә кирек.

Моннан тыш, 2018 елда производства иң күп бәхетсезлек очрақлары Казан, Чаллы шәһәрләрендә, Түбән Кама, Әлмәт, Яшел Үзән муниципаль районнарында булды. Иң киң таралган очрақлар – хезмәткәрләрнең биектән егылуы һәм детальләр белән жәрехетләнүе.

Хезмәт законнары һәм хезмәтне саклау өлкәсендә мөһимләргә социаль өстәмә алып, Вәкаләтле вәкил Аппараты Татарстан Республикасында дәүләт Хезмәт инспекциясе, Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы һәм Татарстан Республикасы Профсоюзлар федерациясе республиканың муниципаль районнарында һәм шәһәр округларында (Мамадыш, Менделеев, Чистай районнарында һәм Чаллы шәһәрләрендә) гражданның хезмәткә хокукларын саклау мөһимләргә буенча эш бирүчеләр өчен тематик семинар-киңәшмәләр оештырды.

Семинарлар предприятиеләр һәм оешмалар житекчеләргә, хезмәтне саклау буенча хезмәтләр белгечләргә, жирле үзидареләр органнары вәкилләргә, профсоюз оешмалары рәисләргә өчен практик майданчыклар булды. Өстәмә семинарларда 200 эш бирүче һәм кадрлар һәм хисапчылар хезмәтләргә хезмәткәрләргә булды. Шулар уңайдан хезмәт законнарындагы яңалыклар турында эш бирүчеләргә хокукый агартуны оештыру ягыннан эшнә дөвам итәргә уйлыбыз.

Хезмәт - һәр кешенең байлык чыганагы булып тора. Шулар ук вакытта хезмәт - дәүләт һәм жәмгыятьнең социаль үсеш нигезе. Шушы уңайдан кешенең хезмәткә хокукларын саклау

эш бирүчеләрнең хезмәт законнарын үтәвенә контрольлек һәм күзәтчелек нәтижәләгән күтәрү кирәклеген күздә тотта. Контроль превентив булырга тиеш, бигрәк те гражданның хезмәткә хокукларын бозуга күп тапкырлар юл куйган эш бирүчеләргә карата.

Гражданның торакка хокукларын саклау

Россия Федерациясе Конституциясе положениеләренә ярашлы рәвештә дөүләт хакимият органнары һәм жирле үзидарә органнары торак тәзелешен хуплыйлар, торакка хокукны тормышка ашыру өчен шартлар тудыралар. Татарстан Республикасында элеккече үк югары тәзелеш темплары саклана. 2018 елның гыйнварыннан ноябренә кадәр республикада 2088086 квадрат метр торак сафка бастырылды, бу 2017 елның шул чорына караганда 1,1 процентка күбрәк (ул чорда - 2065576 квадрат метр). Гомумән алганда, 19718 фатир һәм 7887 шәхси йорт тәзелә.

Үткән елда Татарстан Республикасында 297 ятим бала, 69 яшь гаилә, 31 Бөек Ватан сугышы ветераны, 46 күп балалы гаилә торак белән тәэмин ителгән. Социаль ипотека программасы кысаларында 438 мең квадрат метр торак кулланышка тапшырылган. 967 күпфатирлы йортларда капитал ремонт үткәрелгән.

Ел нәтижеләре буенча 5 проблемалы өлешлөп тәзү объекты тапшырылган, 517 өлешлөп тәзәтүче кеше яңа фатирлы булган. Шунның белән бергә, кызганычка каршы, «алданган өлешчеләр» проблемасы ахырына кадәр хәл ителеп бетмәгән.

2018 елда гражданның торак шартларын яхшыртуны һәм тиешле торак һәм коммуналь хезмәтләре алуны тормышка ашырырга юнәлтелгән булган норматив хокукий актларга берничә өстәмеләр һәм норматив хокукий актлар кабул ителде. Алар арасында түбәндегеләрне күрсәтергә була.

Федераль дәрәжәдә тәзүчеләр һәм өлешлөп тәзәтүчеләр арасында мөнәсәбәтләргә кәйлеү максатыннан, намуссыз тәзүчеләрдән зыян күргән затларны яклау өчен тәбәк фондлары булдыру мөмкинлеге беркетелде. 2018 елның 9 мартында Татарстан Республикасы Президенты указы белән намуссыз тәзүчеләрдән зыян күргән затларны яклаучы республика фонды тәзелде.

2018 елның 3 апрелендә закон чыгаручы милекчелергә һәм күпфатирлы йортлардагы милектән вакытлыча файдаланучыларга каты коммуналь калдыклар жыючы тәбәк операторлары һәм ресурслар белән тәэмин итүче оешмалар белән турыдан туры килешүләр тәзү мөмкинлегенә бирде.

Үз чиратында гражданнарның торакка хокукларын саклау белән бәйле мәрежәләтләр Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә килгән мәрежәләтләр арасында күпчелеккә тәшкил итә.

2018 ел дәвамында Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил адресына гражданнардан социаль найм килешүләргә тәзегәндә, торак биналарын яшәргә яраксыз дип тану процедурасында законсыз кире кагулар белдергән, торак йортлардагы терек конструкцияләр ишелү сәбәпләрен бәтерү буенча чаралар күрмәгән жирлеүзидарә органнарыннан зарланган шикәятләр килде.

Вәкаләтле вәкил адресына килгән мәрежәләтләрден, гражданнарның аларны авариялә торак фондыннан күчәргә белән килешмәү турындагы, шул исәптән торак биналарын яшәргә яраксыз дип һәм күпфатирлы йортларны авариялә итеп тану тәртибеннән, йортларны авариялә дип танырга тиешле ведомствоара комиссияләр эшеннән канәгать булмаган шикәятләрен аерып күрсәтергә була.

Гражданнарның бу тема буенча мәрежәләтләрен караудан тыш, Вәкаләтле вәкил районнарның ведомствоара комиссияләр эшчәнлегенә турында норматив-хокукый актларга анализ ясады. Анда Россия Федерациясә хөкүмәтенә 2006 елның 28 гыйнварында дәнъя күргән 47 нче «Торак бинасын яшәү өчен яраксыз, күпфатирлы йортны авариялә дип тану һәм сүтү яки тәзекләндерү турында Положениенә раслау турында» карары тәләпләрен бозу очраклары ачыкланды.

Кайбер районнарда (Түбән Кама, Баулы, Саба) ведомствоара комиссия составына янгың, экология һәм башка куркынычсызлык өлкәләреннән дәүләт контроле һәм күзәтчеләгә органнары вәкилләргә кертелмәгән Мәслим, Чирмешән районнарында санитар-эпидемиология куркынычсызлыгы, кулланучылар хокукларын саклау һәм кеше иминлегенә өлкәсендә дәүләт контроле һәм күзәтчеләгә органнары вәкилләргә читтә калган.

Шулай итеп, ведомствоара комиссияләр составлары тулы булмаган һәм һәр тикшерү очрагында, шул исәптән физик затлардан кәргән гаризалар буенча, торак биналарын яшәргә яраклы яки яраксыз дип тануга бәя биргәндә объективлыкка булышлык итмәгән.

Мәсәлән, Вәкаләтле вәкил адресына торак бинасын яшәргә яраксыз дип тану турында Баулы шәһәрәндә яшәүче мәрәжәгать итте. Баулы районы ведомствоара комиссиясе составы тулы булмаса да, жирле үзидарә органы гариза бирүченә торагын яшәү өчен яраклы дип таба.

Яңа Чишмә һәм Кайбыч муниципаль районнарында ведомствоара комиссия эшенә киңәшләшү хокукы белән торак йорт миләкчесе жәлеп ителмәгән. Шулай итеп, кешеләр торакны яшәү өчен яраклы яки яраксыз дип тану буенча комиссия эшендә катнашудан мәрхүм калганнар.

Хокук бозуларның барлык очракларында Вәкаләтле вәкил муниципаль районнарының жирле үзидарә органнарына булган хокук бозуларны бетерүне сораган заключениеләр жиберде.

Шуның белән бергә, бу мәсьәлә буенча гражданның торака хокукларын саклау гарантиясен Вәкаләтле вәкил тикшереп кенә хәл итә алмый. Башкарма комитетлар житекчеләре ведомствоара комиссияләр эшенә аеруча игътибарлы булырга тиеш. Торак йортларның тиешле таләпләргә ярашлыгына бәя бирү процедурасының дәрәслеге һәм тулы булуы актуальлеге, 2019 елның 1 гыйнварынан 2026 елның 1 гыйнварына кадәр эшләргә тиешле Торак-коммуналь хужалыгы реформасына булышлык итү фонды эшчәнлегенә кагылышлы Россия Федерациясе хөкүмәте билгеләгән «Торак-коммуналь хужалыгы реформасына булышлык итү фонды турында» федераль законга үзгәрешләр кертү турында»гы федераль закон кабул итүгә нигезленә.

Россия Федерациясе хөкүмәтенә 2006 елның 28 гыйнварында дәнъя күргән 47 нче «Торак бинасын яшәү өчен яраксыз, күпфатирлы йортны авариялә дип тану һәм сүтү яки тәзекләндерү турында Положиене раслау турында» карары белән торак бинасы жавап бирергә тиешле таләпләр билгеләнгән. Шундый таләпләрнең берсе – тавыш, вибрациянең тиешле дәрәжәсе.

2018 елда кeргeн шикaятылeр уңaеннaн, чыгaнaгы - тpaнcпopт хeрeкeтe интeнcивлыгыннaн тaвыш aрту һeм eйлeнe-тирeдe бaшкa фaктopлaр булу aркaсындa яшeу шaртлaрыннaн кaнeгaтыcезлeк бeлeн бeйлe хeл игътибaрны жeлeп итe.

Вeкaлeтлe вeкил aдpeсынa Кaзaн шeһeрeнeң Жинү Пpocпeкты буeндaгы aвтoмaгистрaльгe якын йopтлaрдa яшeүчeлeр, aвтoтpaнcпopт күп булгaнлыктaн тaвыш булудaн мeрeжeгaты итe. Тaвыш дeрeжeсeн үлчeу буeнчa үткeрeлгeн тикшeрүлeр фaктлaрны рaслaды, Рoспoтpeбнaдзopның Тaтaрcтaн Рeспубликaсындaгы идaрeсe Кaзaн шeһeрe муниципaль бeрeмлeгe бaшкaрмa кoмитeтынa тaвыш дeрeжeсeн cанитaр нoрмaлaр һeм кaгыйдeлeр бeлeн кaрaлгaн күрcөткeчлeргe житкeрeү буeнчa чaрaлaр күрү eчeн хaт жибeрдe.

Асылдa йopтлaрдa яшeүчeлeрнeң имин һeм зиянcыз яшeу шaртлaрын тeэмин итү турындaгы мeсьeлeшeлeр бюджeтындa тaвыш кaйтaргыч экрaннaр тeзүгe кирeклe aкчa булмaу cөбeтлe хeл итeлмeдe.

Моңa oxшaш хeлeрнe Рoспoтpeбнaдзopның Тaтaрcтaн Рeспубликaсындaгы идaрeсe Кaзaн шeһeрeнeң Энeргeтиклaр урaмындaгы 4 нчe йopт янындa (тpaмвaйлaр күп йeри) һeм Тaтaрcтaн Рeспубликaсы 'Eлмeт муниципaль районындa (тoрaк йopт янындa мaшинaлaр хeрeкeтe күп) aчыклaды.

Суд пpaктикaсындa, Рoссия Фeдeрaцияceнeң тeрлe тeбeклeрeндe жирлe үзидaрeлeр oргaннaрынa тaвышның тиeшлe дeрeжeдeн aртып китүeн бeтeрү турындaгы дeгъвa гaризaлaры жeмeгaтычeлeк тpaнcпopты туктaлышын cүтү, шулaй ук тoрaк йopт тирeли тaвыш кaйтaргыч кoрылмaлaр кую һeм бaшкa чaрaлaр бeлeн кaнeгaтылeндeрeлгeн. Жирлe үзидaрe oргaннaры, йopтлaрдa яшeүчeлeр мoндый oчрaклaрдa уңaйлы яшeу шaртлaры тудыру буeнчa мeстeкыйль чaрaлaр кaбул итe aлмaгaнлыктaн, бу мeсьeлeнe хeл итeргe тиeш.

Вeкaлeтлe вeкил aдpeсынa тoрaк-кoммунaль хужaлыгы eлкeсeндe oешмaлaр эшeнe шикaятылeр килү дeвaм итe.

Идaрeчe кoмпaниялeрнeң aгымдaгы рeмoнт үткeрү буeнчa эшлeмeвe, тoрaк йopтлaргa жылы бирү буeнчa тoрaк-кoммунaль хeзмeтлeрнeң тиeшeнчe күрcөтeлмeвe, идaрeчe oешмaлaрның үз эшчeнлeгe турындaгы мeгълүмaтын aчып житкeрмeвe, кoммунaль хeзмeтлeр eчeн тeрлeчe исeп-хисaп яcaулaры, идaрeчe oешмaлaрның

яңа милекчеләрдән торак йортта элеккеге яшәүчеләрдән калган коммуналь хезмәтләр өчен бурычларны бетерүне таләп итүе мәсьәләгә татарстанлылар өчен актуаль булып кала.

Казан шәһәренең Парин урамының 16 нчы йортында яшәүчеләрдән идарәче компаниянең тиешенчә эшләмәве турында язылган шикаять моңа мисал була ала. Алар түбәнә тиешенчә тәзәтмәүләре аркасында су баскан фатирларга ремонт үткөрү турында Вәкаләтле вәкилгә мәрәжәгать итте. Компетентлы органнар белән бергә оештырылган контроль чаралар нәтижәләре буенча йортта яшәүчеләрнең хокуклары бозылу фактлары расланды һәм идарәче компания торак биналарын ремонтлау буенча тиешле чаралар күрде.

Мәрәжәгатьләренә караудан тыш, торак-коммуналь хужалыгы проблемалары буенча Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына килгән мәрәжәгатьләренә карау йомгаклары буенча аерым нәтижәләр ясарга була. 2018 елда «Торак-коммуналь хужалыгы» төрә буенча системада 4447 шикаять бастырылды, шуларның 4167 се хәл ителде.

Күп кенә шикаятьләр турыдан-туры Вәкаләтле вәкилнең катнашканнан соң гына хәл ителде.

Кайбер очракларда җаваплы үтәүчеләр мәрәжәгатьләр карау вакытын нигезсез суздылар. Мәсәлән, Чаллы шәһәренең торак йортындагы су агу торбасын ремонтлауга һәм подъезд кыегын буярга, керү ишеген алыштырырга тугыз ай таләп ителә, Яшел Үзән шәһәрендәге күпфатирлы йорт түбәсенә калаен алыштырганда килеп чыккан тәзелеш кимчелекләрен бетерүгә - жиде ай, Казан шәһәренең бер йорты территориясендәге асфальтны яңартуға – унбер ай вакыт ките.

Кайбер шикаятьләр буенча идарәче оешмалар республикада яшәүчеләр проблемаларын хәл итү буенча йөкләмәләр кабул итмәделәр.

2018 елның 6 июнендә аварияле йорт дивары ишелү турында мәрәжәгать кәргәннән соң «Вахитов районы торак-коммуналь хужалыгы идарәче компания»се ширкәте белән башкарма комитет арасында озак вакыт аварияле йортны ремонтлау буенча чыгымнар сметасын тәзерләүгә кагылышлы язышу бара. Вәкаләтле вәкил

катнашканчыга кадр идарече оешма йорт дивары ишелү куркынычын бетерү буенча беринди практик чаралар күрмәде.

«Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына 2017 елның 27 ноябрәнде күпфатирлы йорт подвалын су басу турында килгән мәрежәгать буенча «Экономстрой+» ширкәте идарече оешмасы без катнашканнан соң гына су басу сәбәпләрен ачыклап, аны бетерү буенча чаралар күрде.

Татарстан Республикасының «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына «Торак-коммуналь хужалыгы» тәре буенча килгән мәрежәгатьләргә җаваплы үтәүчеләргә, аларны үтәү срокларына һәм сыйфатына ныклы игътибар бирергә кирәк дип саныйбыз.

Вәкаләтле вәкил практикасында торак-коммуналь хужалыгы мәсьәләләре буенча эшләүнең башка ысуллары да кулланыла. 2018 елның мартында тематик «кайнар элемент» үткәрелдә, анда бер кәндә 64 кеше мәрежәгать итте.

«Татарстан Республикасында торак-коммуналь хужалыгы өлкәсендә җәмәгатьчелек контроле тәбәк үзеге» коммерциячел булмаган партнерлыгы» һәм «Татарстан Республикасында күпфатирлы йортлар белән идарә итү оешмалары берлеге» тәбәк коммерциячел булмаган партнерлыгы» үзкәйләүле оешмасы белән берлектә, республика муниципаль районнарында (Алабуга, Менделеев, Алексеевский, Мамадыш) идарече компанияләргә вәкилләргә чакырып торак-коммуналь хужалыгы мәсьәләләре буенча халык өчен тематик «Хокукый ярдәм кәңнәре» үткәрелдә. «Хокукый ярдәм кәңнәре»ндә торак-коммуналь хужалыгы өлкәсендә караган тематик лекцияләргә барлыгы 400 кеше тыңлады.

Гражданның торакка хокуклары, шулай ук тиешле торак-коммуналь хезмәт алуга хокукларына кагылышлы хәл торышы кешене социаль яклауның мөһим күрсәткечләре исәбенә керә. Әлеге хокукларны тормышка ашырмыйча һәр кешенең лаеклы тормышын һәм ирекле үсешен тәэмин итәргә мөмкин түгел.

Сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәмене хокукларны саклау

Сәламәтлек – кеше җчен иң кадерле байлык, аннан башка күп кенә кыйммәтләр җһемиятен югалтырга мөмкин.

Медицина ярдәме күрсәтү җлкәсендә үсешкә ирешү гражданнырга дөүләт гарантияләре федераль программасы буенча бушлай медицина ярдәме күрсәтү дөүләт гарантияләре тәбәк программаларына ярашлыгын тәмин итүгә ирешергә; медицина ярдәме күрсәтүгә бөяләрнеарттыруга, авыруларны кисәтүгә, онкология ярдәмен үстерүгә, сирәк авырулар белән авыручыларны (аңа гемолитико-уремик синдром, үсмерләр башлангыч артриты, I, II һәм VI типтагы мукополисахаридоз кебек авырулар кертелгән) тәмин итүгә билгеләнгән, тормыш җчен бик кирәкле һәм җһемиятле дарулар исемлеген киңәйтүгә, шулай итеп, 200 мең кешене дарулар белән тәмин итергә мөмкинлек бирә. Ташламага ия гражданны дарулар белән тәмин итүгә килгәндә, шунны билгеләргә кирәк, Вәкаләтле вәкил тарафыннан гражданны тагын да оперативрак тәмин итүгә юнәлтелгән дару препаратлары дөүләт сатып алулары процедурасын камилләштерү мөсьәтесе күтерелде. Өлгә текъдимнәрне Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил дө хуплады һәм алар Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгы һәм Россия Федерациясе Финанслар министрлыгы каравына керде.

Кеше сәламәтлеге тормышка хокук белән җзлексез бөйләнгән. Гомер озынлыгын күтерү – бу дөүләт бурычы. Россия Федерациясе хөкүмәте 2024 елга гомер озынлыгын 78 яшькә кадер күтерү бурычын куйды.

Кызганычка каршы, Татарстан Республикасында 2018 ел йомгаклары буенча, үлем күрсәткече артты һәм 44771 кешене тешкил итте, бу 2017 елга караганда 1,7 процентка күбрәк, туу саны киресенчә, кимеде. 2018 ел йомгаклары буенча Татарстан Республикасында 46 792 сабий туган, бу 2017 елга караганда 3,7 процентка кимрәк, (ул елны 48 596 сабий туган).

Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының туу саны кимү, үлүчеләр саны арту сөбәпләрен атап кына калмыйча, тискәре хәл сөбәпләрен бетерүгә юнәлтелгән чаралар кабул итүе дө мөһим.

Сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукны саклау өчен халык өчен инфраструктура объектларының уңайлылыгын күтәрү мөһим. Бу максатларда республикада 2018 елда медицина оешмаларын (22 объект) матди-техник жиһазландыру буенча чаралар күрелде, 110 объект капитал төзекләндерелде, авылларда өстәмә рәвештә 62 фельдшер-акушерлык пунктлары ачылды, бу үз чиратында бу мәсьәләбуенча шикаятьләрнең кимүенә китерде.

Үз чиратында, 2018 елда Векаләтле векил адресына мәрежәләтләр шул исәпкән, социаль челтәрләр аша да килде, күбрәк алар табибка язылу, табиб-белгечләрне кәтү вакытын саклауга кагылышлы иде.

Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына «Сырхауханәләр һәм хастаханәләр» төре буенча килгән шикаятьләрне анализлау өлегә теманың татарстанлылар өчен актуаль булуын дәлилли.

Мәсәлән, «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына электрон рәвештә һәм башкача табибларга язылу мәсьәләләре буенча 2018 елда граждандан 633 (45%) шикаять килде, медицина хезмәтләре күрсәтү һәм аларны алу мөмкинлегенә (табиб кабул итүгә) кагылышлылары – 13 процент тешкил итте, ягъни бу «Сырхауханәләр һәм хастаханәләр» төре буенча килгән гомуми мәрежәләтләрнең яртысы.

Иң күп шикаятьләр Казан, Яр Чаллы шәһәрләреннән, «Елмәт һәм Түбән Кама муниципаль районнарыннан килде, (Казан шәһәре буенча – «8 нче шәһәр сырхауханәсе», «7 нче шәһәр клиник хастаханәсе», «6 нчы шәһәр балалар сырхауханәсе»; «Елмәт муниципаль районы буенча – «Перинаталь үзек белән «Елмәт балалар шәһәр хастаханәсе»; Түбән Кама муниципаль районы буенча – «Түбән Кама үзек район күп профильле хастаханәсе», «Перинаталь үзек белән балалар шәһәр хастаханәсе».

Планлы язылу формасында күрсәтелгә торган медицина ярдәмен кәтү тиешледән арту белән бәйлә табиб-белгечләргә язылу фактлары бер генә түгел, алар авыл районнарында гына түгел, дәүләт медицина оешмалары белән беррәттән шәхси медицина клиникалары эшли торган эре шәһәрләрдә дә очрый.

Мәсәлән, граждан шикаятен тикшерү барышында шул ачыкланды, 2011 елның 21 ноябрендә дәнъя күргән «Гражданнар сәламәтлеген саклау нигезләре турында»гы 323-ФЗ федераль законының 10 нчы маддәсен бозып, Чаллы шәһәренең «2 нче шәһәр хастаханәсе»ндә табиб-офтальмологның кабул итүен кәтү вакыты 14 көннән артып киткән.

Казан шәһәренең «3 нче шәһәр сырхауханәсе»ндә гинекологка айдан артык язылу мөмкинлеге булмаган, «Түбән Кама үзек район күпфункцияле хастаханәсе»нең сырхауханәсендә онкологка һәм офтальмологка, Казан шәһәренең «3 нче балалар шәһәр сырхауханәсе»ндә баланы невропатологка шулай ук айдан артык яздырып булмаган.

Медицина учреждениеләре мәгълүматларына караганда, табибларга язылып булмау мәсьәләсе буенча шикаятләр саны арту кайбер учреждениеләрдә белгечләр житмәүгә бәйле.

Мәсәлән, «6 нчы шәһәр балалар сырхауханәсе»ндә врач-офтальмолог урыны буш, шунлыктан тәп табибка эш арткан. Казан шәһәренең «11 нче балалар шәһәр сырхауханәсе»ндә дә кадрларга кытлык – ортопед-травматолог, УЗИ-диагностика табибы юк.

Шуның белән бергә, Вәкаләтле вәкил фикеренчә, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы медицина оешмаларын кадрлар белән (мәшгульлек үзәкләре, медицина мөгариф учреждениеләре белән бергәлеп) тәэмин итүгә контрольлек итәргә тиеш, кадрлар булмау гражданнарга медицина хезмәте күрсәтүне кәтү вакытын арттыруга нигез була алмый.

Кабул итүгә язылу мәсьәләләре буенча шикаятләрнең икенче сәбәбе - пациентларның табибларга керергә талон ала алмаулары.

Мәсәлән, Казан шәһәренең «21 нче шәһәр сырхауханәсе»ндә техник кәйсезлекләр аркасында табиблар расписаниесе Бердәм дөүләт мәгълүмат системасында чагылыш тапмаган. «17 нче шәһәр сырхауханәсе» белән «2 нче клиник хастаханә» берләшү аркасында мәгълүмат базаларында җезлек туган, Казан шәһәренең «7 нче шәһәр клиник хастаханәсе»ндә агымдагы айга квота булмау, «20 нче шәһәр сырхауханәсе»ндә табибларның авырып китүе, укуы аркасында кабул итүләр булмаган, Казан шәһәренең «4 нче балалар шәһәр

сырхауханә»сендә табиб-терапевт чираттагы ялда булу сәбәпше участок терапевтына язылырга, участок терапевты расписаниесен карарга мөмкин булмаган, кабул итү расписание урнаштырылмаган. Казан шәһәренең «8 нче шәһәр балалар сырхауханәсе»н үзгәртеп кору аркасында сырхауханәнең балалар бүлеге мөғълүматлар базасын «6 нчы балалар сырхауханәсе»нә тапшыру һәм берләштерү нәтижәсендә баланың электрон картасында хата килеп чыккан.

Вәкаләтле вәкилнең күчмә тикшерүләре вакытында Казан шәһәренең «6 нчы шәһәр балалар хастаханәсе»ндә прививка кабинетына чират торучы пациентларның күп булуы күренде. Физиотерапия процедуралары кабул итү һәм кәндезгә дөваллау стационарында дөваллау өчен пациентларга жөмөгәтә транспортның берсеннән икенчесенә күчеп утырып, икенче бинага барырга туры килгән, шул ук вакытта өлегә процедуралар өчен каралган кабинетлар тиешле максатларда файдаланылмаган, филиалларда ремонт эшләре сузылган.

Вәкаләтле вәкил катнашканнан соң, шулай ук «Татарстан Республикасы баш инвестицион-төзелеш идарә»се адресына жиберелгән мөрежәгәтәтгән һәм медицина учреждениесе житөкчөлегенә һәм Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына бирелгән текъдимнөрдән соң, икенче тапкыр барганда кимчөлекләр бетерелгән: медицина учреждениесе филиалларында ремонт эшләре төгөллөнгән, кәндезгә стационар һәм физиотерапия кабинетлары файдалануга тапшырылган, филиалда прививка ясату өчен өстөмө кабинет бирелеп, жиһазландырылган, бу прививка кабинетына чиратны киметкән иде.

Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына һәм Татарстан Республикасы Мөғълүмат һәм элемтө министрлыгына кабул итүгө язылуны камилләштерүгө кагылышлы текъдимнөрен житкөрдө.

Болар - карау нөтижөлөре буенча табиб-терапевт беренче тапкыр кабул иткөндө пациентны күрсөтмөлөре буенча алга таба профиль табиб-белгөчлөрдө тикшөртүне ачыклау очракларында «Табибтан табибка язылу» электрон язылу функционалары; табибка язылуда актив язмаларны Татарстан Республикасы дөүләт һәм муниципаль

хезмәтләре информеры аша, шулай ук «ТР хезмәтләре» мобиль кушымтасының «Сайланмалар» бүлегендә карау; кулланучыларга алдагы визит турында, кабул итүгә бәя бирүне сорап PUSH-хәбәрләр жиберү.

Шул ук вакытта республикада табибка электрон рәвештә яки башкача язылуда, шул исәптән техник мөмкинлекләр булмау аркасында системалы проблемалар саклана. Шул исәптән, диспансер хисабында торган затлар өчен язылуда, кизү торучы табибка инфомат аша язылуда.

Шулай ук планлы профилактик прививка чаралар үткәргүгә кагылышлы шикаятләр дә игътибарны җәлеп итә, бу иммунопрофилактика өлкәсендә дөүрәт гарантияләрен киметә.

Мәсәлән, гражданнар медицина учреждениеләрендә вакциналар булмауга зарланды («Алабуга үзек район хастаханәсе»ндә - «Превенар 13» вакцинасы, «Питрәч үзек район хастаханәсе»ндә, Казан шәһәренен «7 нче балалар шәһәр клиник хастаханәсе»ндә – «Туберкулин» вакцинасы, Казан шәһәренен «11 нче балалар шәһәр сырхауханәсе»ндә - полиомиелит вакцинасы, Казан шәһәре «6 нчы балалар сырхауханәсе»ндә - пневмококк инфекциясеннән вакцина).

Мондый хәлләр тәэминатчыларда вакциналар булмау, житмәгән препаратлар буенча медицина учреждениеләренен тәэминатчыларга үзвакытында өстәмә гаризалар бирмәве, шулай ук вакцинация буенча планны үтәүгә җитәрлек контроль булмау аркасында килеп чыга.

Гражданнарның сәламәтлек саклауга хокукларын бозуга юл куймау максатларында, Векалетле векил фикеренчә, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы кызыксынган министрлыклар, ведомстволар һәм оешмалар белән берлектә табибка язылуны тәэмин итү, табиб-белгечләргә медицина ярдәме кәтү вакытыннан арттырмыйча, кәтү вакытларына ярашлы рәвештә язылу, шул ук вакытта табиб-белгечләр консультацияләрен кәтү вакытларын арттырмау, медицина оешмаларын иммунопрофилактика өчен иммунобиологик дару препаратлары белән тәэмин итү буенча чаралар күрүе, максатка ярашлы булыр иде.

Белемгә хокукларны саклау

Россия Федерациясе Конституциясенә ярашлы рәвештә һәркемнен белемгә хокукы бар, ул дәүләт һәм муниципаль мәгариф учреждениеләрендә һәм предприятиеләрендә бушлай мәктәпкәчә яштыга, тәп гомуми һәм урта һөнәри белем алуны гарантияли.

Татарстан Республикасында 220284 сабий тәрбияләнүче 2020 мәктәпкәчә мәгариф оешмасы, 403132 укучы белем алучы 1413 гомуми белем бирү оешмасы, 149 732 студент укый торган 45 югары белем бирүче оешма, 68817 студент белем ала торган 91 һөнәри белем оешмасы бар.

2018 елда республикада 12 гомум белем бирү мәктәбе, 8 мәктәпкәчә мәгариф оешмасы тәзелде, 122 мәгариф объектына капитал ремонт үткәрелде (28 мәктәп, 94 балалар бакчасы), 3,5 миллиард сумлык 6 Россия Федерациясе дәүләт программасы тормышка ашырылды.

Шуның белән бергә, гражданнарның белемгә хокукларын тормышка ашыру өлкәсендә хәл итүне таләп итүче аерым проблемалар бар.

Вәкаләтле вәкил адресына гражданнардан белемгә хокуклары бозылу турында даими килеп торучы шикәятләр өлеге проблемалар турындагы мөгълүмат чыганакларының берсе. Өлеге тема буенча мәрәжәгатьләр Россия Федерациясе субъектларындагы Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләр адресына да килә. Гражданнарның белемгә хокукларын яклау мәсьәләләренәң актуальлеге һәм аларны яклау механизмнарын һәм ысулларын камилләштерү буенча эшләр текъдимнәрен эшләү максатыннан, алар 2018 елның ноябрәндә Мәскеү шәһәрендә узган Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләрнең Координацион советында тикшерелде.

2018 елда белемгә хокукларны саклау турында анализларны тикшерү берничә проблеманы күрсәтте.

Шуларның берсе мәгариф оешмасына жибәрү һәм анда урын билгеләү белән бәйле. Гражданнар Вәкаләтле вәкилгә мәктәпкәчә яштыга мәгариф учреждениеләренә урын алуда ярдәм итүне сорап мәрәжәгать иттеләр. 10 нчы сыйныфларга алудан баш тарту очраклары

турында да мәрәжәһәтләр килде. Иң бу мәрәжәһәтләр буенча хокук бозулар булуы ачыкланды.

Тулаем алганда соңгы елларда Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына 10 нчы сыйныфка алу буенча мәрәжәһәтләр саны артты (2015 елда – 25, 2016 елда – 67, 2017 елда – 79). 2018 елда беркадәр кимү күзәтелде (49). Ләкин әлеге тема буенча Вәкаләтле вәкилгә мәрәжәһәт итүчеләр артты.

Әйтк, Вәкаләтле вәкил адресына Казан шәһәренең Яңа Савин районы «Россия Герое А.В.Козин исемендәге 7-нче гимназия» гомуми белем бирү учреждениесенең 10 сыйныфына буш урыннар булмау сәбәпле кызын алмаулары, шуның белән аның белемгә хокуклары бозылу турында укучының әнисеннән мәрәжәһәт керде. Ләкин тикшерү барышында биредә ике вакантлы урын булуы ачыкланды. Вәкаләтле вәкил катнашканнан соң укучы 10 сыйныфка алынды.

Казан шәһәрендә яшәүченең Казан шәһәренең Совет районы «Советлар Союзы Герое С.Ә.Әхәмов исемендәге 121 нче лицей»га 10 нчы сыйныфка алудан баш тарту сәбәпле улының хокуклары бозылу турында тагын бер шикәятне тикшерү барышында шул ачыкланды, тикшерү вакытында 10 Б сыйныфында мәрәжәһәт итүченең улына тәкъдим итергә мөмкин булган 3 буш урын бар иде.

Буш урыннар булмауга сылтау кызганычка каршы бер генә түгел. 10 нчы сыйныфка гаризалар кабул иткәндә ачыклыкны тәмин итүче механизм юк. Мондый механизм кирәккә зарури. Иң үсмернең законлы вәкиле мәгариф оешмасы белән низагга керә алмый.

Узган ел бер укучының хокуклары бозылу факты киң яңгыраш алды. Берничә мәгълүмат чарасында Түбән Кама шәһәрендә укучыны бердәм дөүләт имтиханына керткәндә хокуклары бозылу, анда укучыны металл детектор аша узду әчен эчке киemen салырга мөжбүр итүләре турында язылган иде.

Безнең тикшерү барышында шул ачыкланды, укучы кыз 5 тапкыр металл киртә аша узарга мөжбүр булган, моңа кадәр ул тыелмаган металл предметларны (бизенү әйберләрен) тапшырган.

Түбән Кама муниципаль районы башкарма комитетының мәгариф идарәсе тәкъдим иткән мәгълүматтан күренгәнчә укучыны озатучы укытучы әлеге предметларның укучының эчке киemenең металл

элементлары булырга мөмкинлеген өйткөн. Ләкин янәшгедә торучы имтихан кабул итү пункты вәкилләре моны кире каккан.

Вәкаләтле вәкил фикеренчә, мондый укучыларның хокукларын бозу очраклары алга таба башка кабатланмаска тиеш.

Алга таба мондый хәлләр килеп чыгуны булдырмау өчен киләчәктә Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына 2019 елда бердәм дәүләт имтиханнары үткөрү чорында мәгариф идарәләренә (бүлекләренә) укучы металл киртә аша узганда металл предметлар барлыгы турында хәбәр биреп, укучылар бу предметлар – киём, аяк киеме элементлары икән белдерә икән, имтихан алу пунктларында оештыручыларның үзләрен тоту гамәлләре турында язмача күрсәтмәләр жиберү тәкъдим ителә.

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының Белем бирү өлкәсендә күзәтчелек һәм контроль департаменты мәгълүматлары буенча 2018 елда низаглы хәлләр турында 34 мәрежәләт кергән. Шуннысын да билгеләргә кирәк, өлегә саннар реаль хәлне объектив чагылдырмый, чөнки низаглар яшерен характерда була һәм аны еш кына хәл итеп булмастай дәрәжәгә житкөч кенә житкөрәләр.

Барыннан да элек, Вәкаләтле вәкилгә ата-аналардан уку процессында килеп чыккан низаглы хәлләр белән бөйлә мөһәммәтәр буенча мәрежәләт ителәр. Гариза бирүчеләр житөкчеләрнең аларның педагогларның тупаслыгы, өдөпсез төртипсезлегә турындагы мәрежәләтләре буенча үзвакытында чаралар күрмөвен күрсәтәләр. Нәтижәдәбу низаг кискенләшәп, аны хәл итү кагыйдә буларак озакка сузыла.

Өйтк, Вәкаләтле вәкил мәрежәләт итүченәң укучыга уку урыны бирмөүләре, педагогның үзен тупас тотуы турында белдерәп уку процессын оештыруда хокук бозулар булуы турында язылган шикаяте буенча Казан шөһәре Мәскөү районы «75 нче гимназия»сәндә тикшерү үткөрдә. Тикшерү нәтижәләре буенча Казан шөһәре Мәскөү районының «75 нче гимназиясе» директорына килеп туган хәлне жайга салу, киеренкелекне бетерү максатыннан килешү (медиация) психологик курсы мөмкинлеген файдаланып мәрежәләт итүчегә педагогик коллектив белән очрашулар үткөрү тәкъдиме белән чыгарга кушылды.

Әлеге мисал ата-аналарның белем бирү мәнәсебәтләрендә катнашучылар арасында бәхәсләрне кәйләү буенча комиссиягә мәрәжәгать итү хокукы турында белем бирү оешмалары житекчеләре тарафыннан мәғлүмат алмаулары турында, шулай ук низаглы хәлләрне хәл итү буенча үзвакытында тиешле чаралар күрәлмәве турында сәйли.

Үз чиратында, белем бирү мәнәсебәтләрендә катнашучылар арасында шәхес ара низагларны хәл итүнең әстенлекле ысулы дип медиатив практикаларны үстерүне күрәбез. Татарстан Республикасы Мәғариф һәм фән министрлыгы мәғлүматлары буенча мәктәп килештерү хезмәтләренә 2016-2017 уку елында 764 мәрәжәгать килгән, шуларның 682 е хәл ителгән, 2017-2018 уку елында 1125 мәрәжәгать килгән, шуларның 1094 е хәл ителгән, 2018-2019 уку елында 1170 мәрәжәгать килгән, 1136 сы хәл ителгән. Шулай итеп, мәктәп килештерү хезмәтләренең низаглы хәлләрне хәл итүдә роле арта. Шунның белән бергә мәктәп килештерү хезмәтләре мәғариф оешмаларының әчтән берендә генә оештырылган.

Югарыда әйтелгәннәрне исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил фикеренчә, жирле үзидарәләр органнарына республиканың муниципаль мәғариф оешмаларында мәктәп медиациясе хезмәтләрен үстерү эшен активлаштырырга кирәк.

Вәкаләтле вәкил адресына белем бирү процессында тьютор белән эшләү мәсьәләсе буенча физик мөмкинлекләре чикләнгән балаларның ата-аналарыннан мәрәжәгатьләр керә.

Асылда мәрәжәгать итүчеләр мәғариф оешмасының тьютор ставкасы булмауны сәбәп итеп, тьютор белән эшләүдән баш тартуы белән очраша. Алар укучыларга тьютор ярдәме күрсәтүдә «Республика психолого-медико-педагогик консультацияләр» учреждениесе тәкъдимнән исәпкә алып, мәғариф оешмаларына бюджетны арттыру мәсьәләсе буенча Татарстан Республикасы Мәғариф һәм фән министрлыгына мәрәжәгать итәргә жыена.

«Республика психолого-медико-педагогик консультацияләр» учреждениесе мәғлүматлары буенча, Татарстан Республикасы Мәғариф һәм фән министрлыгы карамагындагы мәғариф оешмаларында балаларны укуы һәм тәрбияләү әчен тьютор хезмәте

күрсәтүгә кагылышлы кирәкле шартлар тудыру буенча тәкъдим белән заключение язылган 55 бала укый. Тьюторлар ставкалары 3 бала өчен бүленгән, калган очракларда дәүләт мөғариф оешмаларында тьюторлар вазифаларын башка вазифаи йөкләмәләргә булган хезмәткәрләр башкара. Шул ук вакытта бер үк мөғариф оешмасында бер балага тьютор беркетелгән, калган балаларга карата тьюторлар вазифаларын башка вазифаи йөкләмәләргә булган башка белгечләр башкара.

Татарстан Республикасы Мөғариф һәм фән министрлыгы позициясенә ярашлы рәвештә, балага тьюторның шәхси ярдәме таләп ителгәндә, хакимият тьютор вазифасын яки тьютор функцияләрен башкаручы хезмәткәрләргә учреждение расписаниесенә кертү-кертмәү буенча мөстәкыйль карар кабул итергә хокуклы, биредә мөғариф учреждениесенәң финанс, административ, оештыру һәм башка мөмкинлекләргә белән тәэмин ителә торган үз моделә эшләргә дияргә була.

Безнеңчә, балаларның белемгә тигез хокукын тормышка ашыруда вариатив мөмкинлеген булдырмау максатыннан, Татарстан Республикасы Мөғариф һәм фән министрлыгына тьютор хезмәте белән тәэмин итү зарурлыгы күрсәтелгән психолого-медико-педагогика комиссиясә заключениесенә ярашлы рәвештә, физик мөмкинлекләргә чикләнгән балаларны тьютор белән тәэмин итүнең төбәк моделә эшләргә тормышка ашыру кирәк.

Татарстан Республикасы Мөғариф һәм фән министрлыгының югарыда күрсәтелгән проблемалар буенча Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил тәкъдим иткән карарларны кабул итүгә белем алуға хокукны тормышка ашыруға дәүләт гарантияләргә кәчәйтәргә мөмкинлек бирер дип ышанабыз.

Инвалидлар хокукларын саклау

Татарстан Республикасында хәзергә вакытта 283 399 инвалид яши (шулардан 118 887 – III төркем инвалиды, 124 660 – II төркем инвалиды, 39 852 – I төркем инвалиды).

Вәкаләтле вәкил Аппаратына 2018 елда граждан килгән мөрежәәтләрне анализлау шуны күрсәтте, аларның структурасы узган еллар белән чагыштырганда үзгәрдә. 2018 елда социаль объектларга,

һәңери осталык буенча «Абилимпикс» милли чемпионатын ел саен үткөрү турында карар кабул ителде.

2018 елда Татарстан Республикасында тәбекара һәм халыкара дәрәжәдә берничә спорт чаралары үтте, болар коляскаларда баскетбол буенча Бөтенроссия ачык турниры; начар күрүче һәм күрмәүче велосипедчылар катнашында Казахстан Республикасы командасының этап веломарафона «Астана-Париж» веломарафоны этабы.

Законнар камилләшүгә һәм инвалидлар ихтыяжларын исәпкә алган чаралар күрелүгә карамастан бу өлкәдә проблемалар саклана.

2016 елның 9 июлендә Россия Федерациясә хөкүмәтенен «Күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми милекне инвалидлар ихтыяжларын исәпкә алып яраклаштыру чаралары турында» 649 нчы карары дәнъя күрде. Анда күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми милекне инвалидлар ихтыяжлары өчен яраклаштыру һәм аларның уңайлылыгын тәмин итү тәртибенә кагылышлы оештыру, инженер-техник һәм башка таләпләр билгеләнгән.

Торак йортның инвалид яшәү өчен яраклы булуын тикшермәгән очракларда, Вәкаләтле вәкил Аппаратына килгән шикаятьләр һәм массакүләм мәгълүмат чараларында басылган язмалар уңаеннан безнең республиканың муниципаль районнарында күрсәтелгән норматив хокукый актны тормышка ашыру мониторингын үткәрдәк.

Кайбер муниципаль районнарда (Бөгелмә, Югары Осман, Лениногорск, Яшел Үзән, Алабуга, Азнакай, Кукмара районнарында) өлегә карарны үтәү буенча күпмедер дәрәжәдә чаралар үткәрелгән: күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми милекне инвалидлар ихтыяжлары өчен яраклаштыру һәм аларның уңайлылыгын тәмин итү буенча чараларны тормышка ашыруга жирле бюджеттан акча бүленгән яисә торак йортларны тикшерү нәтижәләре буенча өлегә эшләргә алга таба жирле бюджетка кертү өчен смета тәзәлгән.

Калган муниципаль районнар финанслау өчен үз бюджетларында акча карамыйча, торак биналарын тикшерү өчен инвалидлардан гариза булмауга сылтый, ө бит өлегә эш гариза буенча гына үткәрелергә тиеш түгел.

Билгеле, 2016 елның 9 июлендә Россия Федерациясә хөкүмәтенен «Күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми милекне инвалидлар

ихтыяжларын исәпкә алып яраклаштыру чаралары турында» 649 нчы карарын үтәү шактый акча таләп итә. Ләкин хәлне анализлау шуны күрсәтә, кайбер районнар үти яки нинди дә булса чаралар күрә, «икенчеләре акча юклыкка сылтап, «елге проблеманы хәл итү белән бәтәнләй шәгыльләнгәнми.

Шунысын да билгеләеп үтәргә кирәк, ноябрь аенда гомум Россия инвалидлар иҗтимагый оешмалары вәкилләренәң Россия Федерациясә хәкүмәтә рәисә Д.А.Медведев белән булган очрашуында да «елге карарны үтәү проблемалары турында сәйләштеләр, аның нәтижәләре буенча Россия Федерациясә Тәзеләш һәм торақ-коммуналь хужалыгы министрлыгына һәм Россия Федерациясә Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгына Россия Федерациясә субъектлары башкарма хақимияте органнары белән бергә, инвалидлар яши торган күпфатирлы йортлардагы биналарны һәм гомуми миләкне, алар ихтыяжларын исәпкә алып яраклаштыру, шулай ук алар яшәгән торақ жайлаштыру һәм яшәү «чен яраклы түгел дип билгеләнгән төртіптә танылган очрақларда, аларның жайлаштырылган торақ алуға хоқуқларын саклау буенча федераль законнар положениеләрен һәм Россия Федерациясә субъектларының норматив хоқуқый актларын үтәүне анализларға кушылды.

Нәтижәләрне, шулай ук күрсәтелгән кимчеләкләрне бәтерү буенча тәкъдимләрне Россия Федерациясә хәкүмәтәгә 2019 елның 1 октябрәгә кадәр бирәргә кушылды.

Инвалидларның спорт белән шәгыльләнгәнүе «чен шартлар тудыру шулай ук актуаль. Спорт инвалидларны һәм физик мөмкинлекләре чикләгән затларны социаль адаптацияләүдә һәм физик төрнәкләндерүдә аерым роль уйный. Татарстан Республикасында инвалидларның 14 проценты физик культура белән шәгыльләнгән.

Татарстан Республикасында Кешә хоқуқлары буенча вәкаләтлә вәкил Аппаратына даими рәвештә инвалидлардан масса күләм физкультура дәрәсләрен оештыру турында мәрәжәләтәләр керә.

2018 елда Вәкаләтлә вәкил адресына Казан шәһәрәгәң инвалидларның бер иҗтимагый оешмасы житәкчәсә инвалидлар һәм өлкән яшьтәгә кешеләр «чен дәрәсләр оештыруны сорап мәрәжәләтә итте.

50 кешеден торган ижтимагый оешмада җлкән кешелер де, инвалидлар да физкультура белен шҗгыльлене. Векалетле векилге физкультура җчен бина, жиһазлар булмау аркасында һем махсус җзерлекле инструкторлар ярдеме кирек булганлыктан мҗреҗеать иткеннер.

Килеп туган хелне тикшеру һем эшченлеге инвалидларны физик тернектендеруге һем социаль адаптациялеуге юнелтелген оешманы яклау һем булышлык иту максатыннан, Векалетле векил кызыксынган ведомстволар белен эш киңешметере үткерде.

Булган очрашулар нетиҗелере буенча Татарстан Республикасы Спорт министрлыгы Татарстан Республикасы һер муниципаль беремлегенде җлкән яшьтеге кешелернең массакүлем физик культура дереслерен оештыру буенча жирле үзидаре органнары җчен методик кулланмалар проектын тезде. Анда шҗгыльленучелернең критерийлары, йекленеш күлеме билгеленген, селаметлендеру юнелешендеге комплекслы дереслер үткерунең үрнек планы эшленген.

Инвалидларның массакүлем физик культура дереслерен оештыру буенча жирле үзидарелер органнары җчен методик кулланмалар эшлеу тегеллену алдында.

Эшленген методик кулланмалар һем элеге тер гражданнырга спорт белен шҗгыльлену җчен жиһазлары булган бина һем махсус җзерлекле инструкторлар эшен күзде тоткан шартлар тудыру буенча эшлерне үзвакытында башлау җчен, жирле үзидаре органнарына, алдан ук инвалидларның һем җлкән яшьтеге кешелернең дереслерен оештыру мҗмкинлеген карарга текдим ителле.

Ел девамында Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча векалетле векил Аппаратына инвалидларга социаль яклау чаралары күрсету месьетелере буенча мҗреҗеатьлер килле.

Быел «Инвалидларның федераль реестры» федераль деүлет мегьлүмат системасын тутырганда инвалидлык вакытын билгеллеу буенча «Татарстан Республикасы медико-социаль экспертиза Баш бюросы» һем Россия Федерациясе Пенсия фондының Татарстан Республикасы бүлегенде булган мегьлүматлар туры килмеу себәпле, берниче дисте кешеге инвалидлык буенча пенсия түлеу туктатылу хеле игьтибарны җелеп итте. Элеге туры килмеулер шунлыктан килеп

чыккан: кайбер очрактарда граждандарга инвалидлык турында белешмә гомерлеккә бирелгән, шул ук вакытта тикшерү нәтижәләре буенча беркетмәләрдә инвалидлыкның конкрет вакыты күрсәтелгән.

Контроль уңаеннан кабат тикшерү үткөрү буенча «Медико-социаль экспертиза Баш бюросы»ның вәкаләтләренә кысылмыйча, шуны гына әйтә алабыз, инвалидлык буенча пенсия түләүне туктату инвалид контроль уңаеннан кабат тикшеренү өчен килмәве һәм моның кирәклеге турында тиешенчә хәбәрдар булган очракта гына мөмкин. Билгеле, инвалидларның федераль реестрына үзгәрешләр, безнеңчә, фактта тикшеренү нәтижәләре яисә кешенең кабат тикшеренүгә килмәү факты буенча гына кертелергә мөмкин.

Күрсәтелгән нәтижә суд практикасы белән дә раслана.

Түләүләренә туктатканлыктан соң берничә граждан судка мөрәжәгать иткән. Гражданның пенсия түләүне туктатуы законсыз булу турындагы пенсия органына дегъвасын судларның канәгәтләндерүе билгеле.

«Инвалидларның федераль реестры» федераль дөүләт мөгълүмат системасы инвалидларга гарантияләнгән социаль яклау чараларына хокукларын тормышка ашыру өчен оештырылган. Анда мөгълүматларның юклыгы яки бозылуы инвалидка хезмәт күрсәтү мөмкин булмауга китерә. Медико-социаль экспертиза органнарының мөгълүматы инвалид турындагы белешмәләренә инвалидларның федераль реестрына кертүгә нигез булып тора. Шуңа күрә мондый очрактарда, медико-социаль экспертиза органнары инвалид мөгълүматларын федераль реестрга кертү турында карар кабул иткәндә, булган суд практикасын исәпкә алып, әлеге докладта күрсәтелгән бу позицияне исәпкә алса, максатка ярашлы булыр иде.

Миграция мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын саклау

2018 елның 31 октябрдә Россия Федерациясә Президенты Владимир Путин 2019-2025 елларга яңартылган Россия Федерациясә дөүләт миграция сәясәт Концепциясен раслады.

Элегрәк миграция законнарын камилләштерүгә юнәлгән норматив хокукый актлар кабул ителгән иде, болар – чакыручы як сыйфатында чыгыш ясаучы затлар бурычларын билгеләүгә,

чит ил гражданның билгеленген Россияге килү максатын һәм аларның илдә булу вакытын үтәү өчен чаралар кабул итүгә; андый чаралар кабул итмәгән өчен чакыручы як сыйфатында чыгыш ясаучы юридик һәм вазифадагы затларның административ җаваплылыгын билгеләүгә, (2018 елның 19 июлендә дөнья күргән 216-ФЗ һәм, 215-ФЗ һәм федераль законнары); чит ил гражданының Россия территориясендә булуына кагылышлы мәгълүматның дәрәсләген арттыруга кагылышлы миграция исәбе системасын камилләштерүгә кагыла.

Тулаем алганда илнең миграция сәясәте конкрет төбәкләрнең аерым бер квалификацияле белгечләренә ихтыяҗына юнәлтелә бара.

Россия Федерациясә хөкүмәтенең 2018 елның 6 декабрендә дөнья күргән 1494 һәм карары белән 2019 елда Россияге виза нигезендә килгән чит ил хезмәткәрләрен җәлеп итүгә ихтыяҗ 144 583 кешене – 2018 елга билгеленгән ихтыяждан 81 процентны тәшкил итә.

Чит илләрдә, Россия Федерациясенә аерым субъектларында яшәүче ватандашларны ирекле күчәргә булышлык итүче программалар расланды, аңа Татарстан Республикасы да керде.

Татарстан Республикасында чит илләрдә яшәүче ватандашларны ирекле күчәргә булышлык итү буенча 2017-2018 елларга программа Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 30 октябрендә 821 һәм карары белән расланган. Программа мәгариф, сәламәтлек саклау, авыл хужалыгы, спорт, мәгълүмати-коммуникацион технологияләр өлкәләрендә шәһыльләнгән белгечләренә, шулай ук бу юнәлешләр буенча укучы студентларны өстенлекле күчәргә күз алдында тотта.

Татарстан мигрантлар өчен Россиянең мавыктыргыч төбәге булып кала.

2018 елда Татарстан Республикасында 335 097 чит ил кешеләре һәм гражданы булмаган зат миграция исәбенә куелды, бу узган елның шул чоры белән чагыштырганда 24 процентка күбрәк.

2018 елда вакытлыча яшәүгә рәхсәт алу турында гариза белән Татарстан Эчке эшләр министрлыгының миграция буенча территориаль бүлекчәләренә 3708 чит ил гражданы, яшәүгә рәхсәт алу турында

гаризалар белен – 3776 кеше, Россия Федерациясе гражданлыгы турында гаризалар белен – 2589 кеше мәрәҗәгать иткән.

2018 елда Казанда тиз һәм уңайлы хезмәтләр алырга мөмкинлек бирүче бердәм (күпфункцияле) миграция үзеге ачылды, аның базасында «бердәм терезе» режимында медицина тикшеренүе, миграция исәбенә кую, хезмәт патентлары, иминият килешүләре тәзу буенча хезмәтләр күрсәтелә.

Шуның белән бергә, Вәкаләтле вәкил адресына чит ил гражданныннан һәм гражданлыгы булмаган затлардан аларның Россия территориясендә хокукый статусын легальләштерүне сораган мәрәҗәгатьләр керү девам итә һәм Россия Федерациясе гражданлыгы алу белән бәйлә берничә проблема да бар.

Россия Федерациясе территориясенә балигъ булмаган яшьтә ети-ениләр белән килгән, хәзерге вакытка кадәр шәхесләрен раслаучы документлары булмаган затларның хокукый статусын билгеләү белән бәйлә проблемалы хәлләр бар.

Мәсәлән, Вәкаләтле вәкил адресына түбәндәгә мәрәҗәгать килде: мәрәҗәгать итүченең ата-аналары Россия гражданлыгын ала, ә ул вакытта балигъ булмаган мәрәҗәгать итүчегә карата андый карар кабул ителмәгән (кызганычка каршы, ата-аналары аны гражданлык кабул итү турындагы гаризага язмаганнар).

Балигъ булгач мәрәҗәгать итүче үзенә Россия Федерациясе территориясендә булуын законлаштырырга омтылган, әмма аны Россия гражданы дип танудан баш тартканнар.

Һәр зат балигъ булмаган яшьтә үзенә гражданлыгын билгеләүгә йогынты ясый алмый һәм монда аның гаебе юк.

Вәкаләтле вәкил әлегә дәлилләрне Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына жибергән хатында китерде һәм килгән җавап хатында Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлыгының миграция мәсьәләләре буенча Баш идарәсе кушуы буенча, Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының мәрәҗәгать итүчегә 2002 елның 31 маенда дәнъя күргән 62-ФЗ нче «Россия Федерациясе гражданлыгы турында» федераль законның 4 маддәсе 7 җелешен кулланып, 1991 елның 28 ноябрәндә дәнъя күргән 1948 - I нче «Россия Федерациясе гражданлыгы турында» Россия Федерациясе законының

15 нче маддәсе икенче фәлешә нигезендә аңа тумыштан Россия Федерациясе гражданлыгын билгеләү турында заключение чыгарылуы турында әйтелде.

Шул ук вакытта мәрәҗәгать итүчегә Россия Федерациясе паспорты бирүдән баш тарту суд тәртибендә законсыз дип табылды.

Югарыда әйтелгәннәрдән чыгып, Вәкаләтле вәкилнең еллык доклады кысаларында Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына Россия Федерациясе территориясенә балигъ булмаган яшьтә даими яшәү өчен килгән затлар гаризалары буенча Россия Федерациясе гражданы паспортын бирүдән баш тарту турындагы карарларны законсыз дип тану очраklары буенча суд практикасын анализларга тәкъдим итәбез.

Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының миграция мәсьәләләре буенча идарәсенә Россия Федерациясе гражданлыгын кабул итү турында гаризаны караганда баштан ук дәрәс кабул ителмәгән карары алга таба мәсьәләне карауны озакка сузуга китерде.

Вәкаләтле вәкил адресына Россия Федерациясе территориясендә 2017 елның 31 декабренә кадәр яшәүгә рәхсәте булган кеше мәрәҗәгать итте.

Вакыты чыгарга тугыз ай кала ул Россия Федерациясе гражданлыгы кабул итү турында гариза бирә. Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының 2017 елның 28 июлендә чыккан карары белән аңа Россия Федерациясе гражданлыгы бирүдән баш тарталар.

2017 елның 11 октябрәндә булган суд карары белән Россия Федерациясе гражданлыгы бирү турында баш тарту карары законсыз дип танылды. Суд Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына гражданлык кабул итү турындагы гаризаны кабат карауны йөкли. 2018 елның 26 гыйнварында Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы гариза бирүченә яшәүгә гамәлдәге рәхсәте булмауны сәбәп итеп Россия Федерациясе гражданлыгы кабул итә алмавы турында хәбәр итте.

Шулай итеп, суд карары турында беләп, вәкаләтле орган гаризаны яшәүгә рәхсәт вакыты чыкканнан соң гына карады һәм шушы нигездә кабаттан гариза бирүченә Россия Федерациясе гражданлыгын кабул итү турындагы гаризасын караудан баш тартты.

Килеп туган катлаулы хәл унаеннан Вәкаләтле вәкил Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлыгына мәрәҗәгать итте, аннан гариза бирүчегә Россия Федерациясе гражданлыгы бирү турында жавап алынды.

Вәкаләтле вәкил адресына Россия Федерациясе территориясеннән административ чыгарып жиберү турында карар кабул ителгән граждандан һәм гражданлыгы булмаган затлардан мәрәҗәгатьләр килү дөвам итә.

2018 елның 31 маенда Яр Чаллы шәһәрәндә халыкара стандартларны саклап яңа чит ил граждандарын һәм гражданлыгы булмаган затларны тоту үзегә (алга таба – Үзәк) ачылды. Үзәк Казаннан еракта урнашса да, Вәкаләтле вәкил хезмәткәрләренә һәм җәмәгатьчеләк ярдәмчеләк консультатив ярдәм күрсәтү, кабул итү практикасы дөвам иттерелде. 2018 елда Үзәктә тотылуы 400 чит ил гражданына консультатив ярдәм күрсәтелде.

2018 елда Вәкаләтле вәкил тарафыннан (язмача килгән 103 мәрәҗәгать, турыдан туры Вәкаләтле вәкил Аппаратына консультация сорап мәрәҗәгать иткән 17 гражданы да исәпкә алып), 520 чит ил гражданына ярдәм күрсәтелде.

Тоту шартларыннан зарланучылар булмаса да, Үзәктә чит ил граждандарын һәм гражданлыгы булмаган затларны озак тоту проблемасы саклана.

2018 ел ахырына Үзәктә чит ил дөүләтләренә консультатив учреждениеләреннән 7 гражданды карата аларның нинди дә булса дөүләт гражданлыгы булмау турында документлар алынды, шуның белән аларны Россия Федерациясе чикләреннән чыгарып жиберү мөмкинлегә бетте. Алар озак вакыт Үзәктә тотылалар.

Хәл шуның белән дә катлаулана, гражданлыгы булмаган затларны Үзәктән азат иткәндә аларның үз статусларын легальләштерү турында документлары булмый, һәм, шуңа ярашлы рәвештә җәмгыятьте тулы канлы тормыш белән яшәүдән (рәсми тәстә эшкә урнашудан, өйленүдән, планлы медицина ярдәме алудан, инвалидлык, пенсия рәсмиләштерүдән һәм башкалардан) мөхрүм калалар.

Шунысын да билгеләп үтү мөһим, 2018 елда Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлыгы гражданлыгы булмаган затның шөхәсен

раслаучы вакытлыча документ рәсмиләшперү буенча законпроекты әзерләгән иде, кызганычка каршы ул хәзерге вакытка кадәр кабул ителмәгән.

Шуның белән бергә, гражданлыгы булмаган затлар хокукларын бозуга кагылышлы аерым проблемаларны Вәкаләтле вәкил башкарма хакимиятнең федераль органнары һәм гражданлык жәмгыяте институтлары белән бергә хәл итте. Вәкаләтле вәкил каршындагы Эксперт советы үткәрү нәтижеләре буенча гамәлгә кергән суд карарларын Үзекке илтү вакыты тизләтелде, бу чит ил гражданнын Үзекте озак вакыт тотмаса мөмкинлек бире.

2019 елда «Яңа гасыр» автоном хәйрия коммерциячел булмаган оешмасы белән берлектә мигрантларны хокукый агарту буенча чараларны алга таба да үткәрү планлаштырыла. «Казан (Идел буе) федераль университеты» юридик факультетының халыкара хокук һәм интеграция проблемалары, кеше хокуклары фәнни-мәгариф үзеге белән берлектә, Россия Федерациясә чикләреннән административ чыгарып жиберү рәвешендә административ жеза билгеләү турында карар кабул ителгән чит ил гражданнына карата, аларның хокукларын саклау буенча проблемалар анализланачак.

Пенитенциар система учреждениеләрендә тотылучы затлар хокукларын саклау

Теләсә кайсы дәүләттә гражданның аерым бер әләше жинаятлыгәр кыла һәм соңыннан махсуслашкан учреждениеләрдә жеза үтү юлы белән жаваплылык тоя. Шул ук вакытта беркадәр чикләүләр белән булса да, мәжбүри тоту урыннарында тотылучылар теләсә кайсы кеше әчен аерылгысыз булган хокукларга ия.

Россия Жезаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсә учреждениеләрендә 2019 елның 1 гыйнварына 10424 кеше тотылган (узган елның шул чорында – 11200 кеше), шулардан 8505 кеше – тәзәтү учреждениеләрендә (узган елның шул чорында – 9035 кеше), 1919 кеше – тикшерү изоляторларында. (узган елның шул чорында – 2165 кеше). 2018 елда иректән мөхрүм итү урыннарынан 4419 кеше азат ителгән (узган елның шул чорында – 4392 кеше).

Татарстан Республикасы шәһәр округлары һәм муниципаль районнары буенча Россия Эчке Эшләр министрлыгы бүлекләре һәм бүлекчеләре дежур частыларының тоткарланган затларны тоту өчен махсус бүлмәләре, вакытлыча тоту изоляторлары аша 2018 елда 92 меңнән артык кеше узган.

Мәжбүри тоту урыннарында контрольне тормышка ашыручы субъектларның берсе буларак Вәкаләтле вәкил, 2018 елда мәжбүри тоту урыннарында тотылучы гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итү буенча максатчан эш алып барды.

Вәкаләтле вәкил адресына килгән мәрәҗәгатьләргә караудан тыш, республиканың тәзәтү учреждениеләрендә 265 кешене эченә алган 11 «Хокукый ярдәм кәңә» үткәрелде. Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы белән бергелеп ел девамында 20 муниципаль районнардагы һәм шәһәр округларындагы вакытлыча тоту изоляторлары һәм махсус тоту бүлмәләре тикшерелде.

2018 елда Россия Җезаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе тәзәтү учреждениеләрендә чаралар куллану, хөкәм ителгәннәргә җеза үтәтүдә вакытыннан алда шартлы рәвештә азат итү турында юлнамалар, үтелеп бетмәгән җезаны жиңелрәк җеза төренә алыштыру, тәзәтү учреждениесе төрән үзгәртү мәсьәләләре буенча Россия Җезаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе тәзәтү учреждениеләрендәге комиссияләр эшендә Вәкаләтле вәкил хезмәткәрләре катнашу практикасы яңартылды.

Шунысын да билгеләргә кирәк, махсус контингентны эчке эшләр органнарының мәжбүри тоту урыннарында тоту шартлары яхшырды. Мәсәлән, соңгы берничә елда эчке эшләр органнарының биш территориаль бүлекләрендә (Өгерҗе, Азнакай, Актаныш, Өлмәт һәм Балтач муниципаль районнарында) яңа вакытлыча тоту изоляторлары биналары һәм махсус тоту урыннары сафка бастырылды, шулай ук 15 бүлекчәдә махсус учреждениеләргә капитал ремонт ясалды.

2018 елда Лаеш районы буенча эчке эшләр бүлегендә вакытлыча тоту изоляторына һәм махсус тоту урынына реконструкция үткәрелде, Сарман районы буенча эчке эшләр бүлегендә эшләр алып барыла,

шулай ук Казан эчке эшләр идарәсе махсус тоту бүлмәсенә, Мамадыш районындагы вакытлыча тоту изоляторына капитал ремонт үткәрелде. Бөгелмә районы эчке эшләр бүлгә буенча полиция махсус учреждениеләрен ремонтлау буенча эшләр тәтәлләнәп килә.

2019 елда Алексеевский, Чүпрәле, Питрәч районнары буенча эчке эшләр бүлекләре, Югары Ослан районара бүлегендә вакытлыча тоту изоляторларына һәм махсус тоту урыннарына капитал ремонт үткәрү планлаштырылган.

«2014-2021 елларга Татарстан Республикасында жәмәгәтчелек тәртибен һәм жинаятьчелеккә каршы гамәлләрне тәмин итү» дөүләт программасы кысаларында Норлат районы буенча эчке эшләр бүлегендә вакытлыча тоту изоляторын һәм махсус тоту урынын капитал тәзекләндерү каралган. Аксубай һәм Чистай районнары буенча эчке эшләр бүлекләрендәге вакытлыча тоту изоляторларын 2020 елда тәзекләндерү планлаштырылган.

Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе ведомствосындагы учреждениеләрдә дө махсус контингентны тотуга уңайлы шартлар тудыру буенча эш күренә.

Инвалидлыгы булган, иректән мөхрүм ителгән һәм тоткынлыкта булган хәкәм ителүчеләрнең гарантияләнгән хокукларын тәмин итү максатларында (2018 елның 1 декабренә Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе учреждениеләрендә 283 инвалид исәпкә торган: I төркем – 7 кеше; II төркем – 146 кеше; III төркем – 130 кеше), Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе учреждениеләрендә инвалидлар өчен тоткарлыксыз тирәлек булдыру, объектларны уңайлы итү буенча эш алып барыла.

2018 елда Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе учреждениеләрендә 20 керү пандуслары куелган, 20 санитар узел жиһазландырылган, Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсенә 17 нче-КП, 10 нчы тәзәтү колонияләре тулай торақларына комплекслы ремонт ясалганда тоткарлыксыз тирәлек оештыруга игътибар бирелә.

2018 елда шулай ук барлык хәкем ителүчеләргә социаль пособиеләр, шулай ук айлык түләүләр алуға документлар тутырылды, 1788 медицина полисы һәм 1692 СНИЛС ясатылды.

Төзетү учреждениеләреннән азат ителүгә, иректәге тормышка өзерләнүче тоткыннар белән аерым эш оештырылган. Өйтк, 2 нче төзетү колониясендә, 19 нчы төзетү колониясендә эксперимент рәвешендә 2018 елда махсус адаптация отрядлары оештырылды, аларда тоткыннарны төзетү учреждениеләреннән азат ителгәч алга таба иректә яшәү өчен өзерлиләр.

Матди-көнкүреш шартлары ягыннан мөжбүри тоту урыннарында тоту шартлары яхшыга таба үзгәрүгә карамастан, Векаләтле вәкилгә узган еллардагы кебек үк мөжбүри тоту урыннарында тотылучы затлардан медицина ярдәме күрсәтү белән бөйле, өйтк, тиешенчә медицина ярдәме күрсәтелмәү булган авырулар буенча дару препаратлары белән тәэмин итүгә кагылышлы берничә дистә шикаять килде.

Доклад чикләрендә түбәндәеләргә тукталу максатка ярашлы дип уйлыйм.

Тулаем алганда Россия Жезаларны үтәтү хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы белән бергә, шикленелүчеләрне, гаепленүчеләрне һәм хәкем ителгәннәрне медицина ярдәмен пенитенциар системада күрсәтергә мөмкин булмаганда медицина ярдәме күрсәтү өчен сәламәтлек саклау дәүләт һәм муниципаль учреждениеләренә жиберү эшен оештырган.

Өйтк, 2018 елда Россия Жезаларны үтәтү федераль хезмәтенә «16 нчы медико-санитар часте»нә хастаханәсе филиалыннан медицина оешмаларына 54 авыруны озатканнар, үзләрендә тар белгечләр 449 консультация, 11 тикшерү уздырган.

Россия Жезаларны үтәтү федераль хезмәтенә «16 нчы медико-санитар часте» учреждениесен белгечләр жәлеп итеп тикшерү барышында шикаятьләрдәгә дәрәс дөваламау турындагы зарлар расланмады.

Шуның белән бергә, республиканың прокуратура органнары кайбер төзетү учреждениеләрендә (Россия Жезаларны үтәтү федераль

хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе 4 нче тәзәтү колониясендә һәм 10 нчы тәзәтү колониясендә) медицина ярдәме махсус контингентка карата тиешенчә күрсәтелмәгән аерым очракларны ачыклады, әйтик, тоткынга алга таба дөвәләү мөһимәтесен хәл итү өчен тар белгеч белән кирәкле консультация оештырылмаган, тәзәтү учреждениесенә медицина частендә сулыш системасы һәм тән тиресе авыруларын дөвәләү өчен кирәкле дару препаратлары булмаган.

Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе учреждениеләрендә үлүчеләр саны кимүгә карамастан, 2018 елда 45 кеше вафат булды (узган елның шул чорына - 60 кеше), Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе учреждениеләрендә асылынып үлүчеләр саны борчу уята, узган ел 10 шундый факт булды, 2017 елда да шулай ук иде.

Моннан тыш, 2018 елда Векаләтле вәкилгә вакытлыча тоту изоляторларында тотылучыларны сәламәтлек саклау учреждениеләренә жиберергә кирәк булса да, моннан баш тарту очраклары күп булу турында мәгълүмат килде.

Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе һәм Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә «16 нчы медико-санитар часте» мәгълүматлары буенча Россия Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасы шәһәр округларындагы һәм муниципаль районнардагы бүлекләре һәм бүлекчеләрендәге вакытлыча тоту изоляторларыннан 2018 ел дөвәмында медицина күрсәткечләре буенча тикшерүдәге-кулга алынган затларны кабул итү буенча 51 кирәк кагу теркәлгән. Тикшерүдәге-кулга алынган затларны тикшерү изоляторларына алмау сәбәбе итеп, төрле дәрәжәдәге имгәнүләр, термик пешүләр, ялкынсыну процесслары, югары температура булу, соматик авырулар аркасында йөкләлек катлаулану, кискен формадагы катлаулыклар белән йогышлы авырулар кискенләшү күрсәтелә.

Һичшиксез, Россия Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасы шәһәр округлары һәм муниципаль районнарындагы бүлекләре һәм бүлекчеләренә вакытлыча тоту изоляторлары хезмәткәртәре (кизү торучылар) медицина ярдәме күрсәтү

күнекмелеренә ия булырга тиеш. Бу уңайдан Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына һәм Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына, вакытлыча тоту изоляторларындагы хезмәткәрләрне (кизү торучыларны) алга таба тиешле таныклык биреп, медицина ярдәме күрсәтү нигезлеренә җирәтү турында килешү тәзу максатка ярашлы булыр иде.

Татарстан Республикасының Питрәч, Балык Бистәсе, Җелки, Алексеевский, Спасс, Лаеш муниципаль районнарындагы вакытлыча тоту изоляторларында үткәренлген тикшерүләр йомгаклары буенча шул ачыкланды, махсус контингент вакытлыча тоту изоляторыннан киткәнде медицина тикшеренүе журналларына медицина хезмәткәре карады дигән билге куелмаган.

Шушы уңайдан Татарстан Эчке эшләр министрлыгына Россия Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасы шәһәр округларындагы һәм муниципаль районнарындагы бүлекләре, бүлекчеләре җитәкчеләренә вакытлыча тоту изоляторыннан азат ителгән яки этапка озату җечен конвойга тапшырылган затларны сәламәтлеге торышын, тәнендәге яраларын карап, тикшеренүе медицина журналларында чагылдырган медицина тикшеренүләре үткәреу буенча чаралар оештыруны тәкъдим итәм.

Агымдагы елда Вәкаләтле вәкил адресына сак астында тотылган хатын-кызлардан 1995 елның 15 июлендә дәнъя күргән 103-ФЗ нче «Җинаятләр кылуда шикленелүче һәм гаепленүчеләренә сак астында тоту турында»гы федераль законның 30 нчы маддәсенә ярашлы рәвештә, тикшерү изоляторы шартларында үзенә 3 яшькәче баласы белән булу мөмкинлеге бирү турында мәрәҗәгатьләр килә башлады.

Җйтк, Россия Җезаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе 4 нче тикшерү изоляторында тотылучы хатын-кызга сак астында үзенә баласы белән бергә булуын сораган гражданны мәрәҗәгать керде.

Хәл мондый. Җинаят кылуда гаепленүче хатын-кыз баласы тууга ук тикшерү изоляторына эләккән. Бала медицина күрсәткечләре буенча сәламәтлек саклау учреждениесендә калдырылган. Соңрак хатын-кыз сак астында баласы белән бергә булырга теләк белдергән. Ләкин Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетының опека

Һәм попечительлек бүлеге җеле хатын-кызның баласын тулысынча дөүлет тәэминатында булган дөүлет учреждениесенә урнаштыру турында карар кабул иткән. Шул ук бу күрсәтелгән карар җеле хатын-кызның тикшерү изоляторында булуыннан чыгып кына кабул ителгән.

Билгеле, хәлләр тәрле булырга мөмкин. Өгәр баланың аны үзләренә алып соңрак аңа опека рәсмиләштерә ала торган якин туганнары бар икән, алар белән булу балага уңайлырак булырга мөмкин (билгеле хатын-кызның баласы белән бергә булу хокукы бар, бу очракта тикшерү изоляторы хакимияте баласы белән булчы анага тиешле шартлар тудырырга тиеш). Якин туганнары булмаганда икенче мәсьәлә ул вакытта бала анасы аннан баш тартмаса да, тугач ук «социаль ятим»гә җйленә.

Бу уңайдан Россия Җезаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе жирле үзидарә органнары белән җч яшыкчә баласы булган тикшерү изоляторларында тотылучы хатын-кызларның телгә булса, мөжбүри тоту урыннарында баласы белән бергә булуга хокукларын тормышка ашыру буенча проблемалы мәсьәләләрен бергәләп карарга тиеш дип санийбыз.

Мәреҗәгәтәләрнең күбесе җеза үтәүден вакытыннан алда азат итүгә капыла.

2018 елда Вәкаләтле вәкил адресына Россия Федерациясе Җинаять кодексының 72 нче маддәсенә - иректән мөхрүм итү рәвешендә җеза вакыты суд карары буенча законлы кәченә кергәнчегә кадәр сак астында тотылучы затның тотылу вакытын яңача исәпли торган үзгәрешләр кертелү уңаеннан мәреҗәгәтәләр килде.

Җеле үзгәрешләр уңаеннан Россия Җезаларны үтәтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсе тәзәтү учреждениеләрендә җеле законга әлгәүчә хәкем ителүчеләргә карата материалларын судка жиберү буенча эшне оештырды.

2018 елның 3 июлендә кабул ителгән 186-ФЗ нче «Россия Федерациясе Җинаять кодексының 72 маддәсенә үзгәрешләр кертү турында» федераль закон кабул ителү белән бәйле җеза вакытларын кабат исәпләү 1434 хәкем ителүчегә кагылды.

Каты авыру аркасында хәкем ителүчеләрне җеза үтәүден азат итү проблемасы кабаттан борчу тудыра.

‘Елеге проблема узган еллардагы докладларда да чагылыш тапкан иде.

Россия Жезаларны үтөтү федераль хезметенең Татарстан Республикасындагы идаресе мегълуматлары буенча 2018 елда андый очраklar арткан. Каты авыру аркасында аларны азат итү турында материаллар жиберелген 45 тоткынның суд карар чыгарганчы 13е вафат булган (2017 елда андыйларның саны – 8 булган).

Күп очракта каты авыру аркасында хөкем ителүчене азат итү турында судларга жиберелген материаллар нигезле булган (28 хөкем ителүче азат ителген, 4 тоткынга аларның юллагасын кангатылгандерүде кире какканнар).

Китерелген мегълуматларны исепке алып, ‘елеге доклад кысаларында Татарстан Республикасы Югары Судына, каты авыру себепле жеза үтөүден азат итү мөсьелелере буенча суд практикасын берлештерү һәм күзөтү эзерлеу мөсьелесен карауны текдим итү максатка ярашлы булып иде.

‘Елеге тема буенча мөрежелетелернең артуы жеза үтөүден вакытыннан алда шартлы рөеште азат ителү мөсьелелере белен де бөйле. Судка тезөтү учреждениелеренең материалларны тезөтү учреждениелере хакимиятлеренең тискере характеристикалары белен жиберелүе игътибарны жөлеп ите.

Мөсөтөн, Россия Жезаларны үтөтү федераль хезметенең Татарстан Республикасы идаресенең 10 нчы тезөтү колониясенде тотылучы хөкем ителүчеге тискере характеристика эзерленген, аерым алганда, хөкем ителүченең нинди де булса динге мөнесөбөтебилгесез булуы өйтелген, шул исөпөн, Россия Федерациясе Конституциясеннен мегълум булганча, дин тоту ирекле, кешенең атеист булырга да хаки бар.

Билгеле, тезөтү учреждениелеренең позициясе хөкем ителүчелернең гаризаларын караучы судлар позициялере белен туры килмөскө де мөмкин. Шуның белен берге, тезөтү учреждениесе хакимияте характеристикасы судья өйрөне торган материалларның берсе.

Россия Жезаларны үтөтү федераль хезметенең Татарстан Республикасы идаресенең 2018 елның 5 декабренө булган мегълуматларына ярашлы рөеште, 2018 елда судлар, тезөтү

учреждениесенең тискәре характеристикасы булган хәкем ителүчеләрнең жәза үтәүден вакытыннан алда шартлы рәвештә азат итү турындагы 392 юлламасын караган, шулардан судлар 4 сен генә канәгатьләнделгән. Шулай итеп, судлар мондый юлламаларны караганда, судларның позициясе күп очракта тәзәтү учреждениесе хакимияте фикере белән туры килә.

Әлеге унайдан Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенен Татарстан Республикасындагы идарәсе тәзәтү учреждениеләре житекчеләре белән хәкем ителүчеләргә характерлаучы документлар әзерләгәндә, һәр затны җирендә игътибарлырак һәм объектив булу мәсьәләсен караса, шулай ук вакытыннан алда шартлы рәвештә азат ителүгә судка юлламалар бирүче, хәкем ителүчеләргә хәкем ителүгә бәйле булмаган сәбәпләр буенча тискәре характеристика язмау мәсьәләсен караса, максатка ярашлы булыр иде.

Иректән мөхрүм итү урыннарда булган затлардан жинаять суд производстволары һәм алга таба жәза үтәүден азат итү белән бәйле мәсьәләләрдән тыш, жәза үтәгәннен соң күрешен жайлау белән бәйле мәрәжәгатьләр дә керә. Алар арасында ятим балалар, ата-анасыннан калган балалардан азат ителгәннен соң аларны торак белән тәмин итүгә, аларны билгеләнгән төрүдә торак шартларын яхшыртуга мохтажлар дип тану сораган мәрәжәгатьләр килә.

Тәзәтү учреждениесендә булган, торакка мохтаж затларга жәза вакыты тәмамлангач торак бирелмәү мөмкинлеге турындагы хәлләр безнең практикада юк. Суд карары билгеләнгән жәза вакыты чыккач андый затларга торак бирү, вәкилләклә орган Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан гарантияләне. Шунның белән бергә андый зат вакытыннан алда азат ителгән очракта үз вакытында торак белән тәмин ителәме, аңлашылмый.

Әйтик, Вәкаләтле вәкилгә Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенен Татарстан Республикасындагы идарәсе 19 нчы тәзәтү колониясендә тотылучы тоткын мәрәжәгать итте, аңа Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы жәзаны үтәп кайтканнан соң найм килешү шартларында махсуслашкан торак фондыннан торак белән тәмин ителчәк дигән жавап биргән. Әлеге тоткын вакытыннан алда иректә чыккан очракта, ятим бала һәм ата-анасыз калган балалар

исебеннен үзакытында махсулашкан торақ фондыннан торақ белен теэмин ителечекме, Татарстан Республикасы Мегариф һәм фән министрлыгы жавабында бу өйтелмеген.

Россия Жезаларны үтетү федераль хезметенең Татарстан Республикасындагы идаресеңе Татарстан Республикасы Мегариф һәм фән министрлыгы белен берге, ятим балалар исебеннен булган (билгеленген тертипте торақ шартларын яхшыртуга мохтаж дип танылган) суд хекеме буенча иректен мехран итү урыннарыннан вакытыннан алда чыккан очракта, мондый гражданнарға махсулашкан фондтан үзакытында торақ бирү месъелчерең карау максатка ярашлы булыр дип саныбыз.

Үз эшченлеге кысаларында Векалетле векил социаль юнелешле коммерциячел булмаган оешмалар белен даими хезметтешлекте тора.

2018 елда Векалетле векил башлангычы белен кызыксынган министрлыктар, ведомстволар һәм социаль юнелешле коммерциячел булмаган оешмалар катнашында Россия Жезаларны үтетү федераль хезметенең Татарстан Республикасындагы идаресе 19 нчы тезетү колониясе базасында наркотик һәм психоактив матделерден бөйле хекем ителучелерне тернектендерүге, аларны тезетү учреждениесеннен азат ителгеч яшеячек тормышка эзерлеуге юнелтелген проектны тормышка ашыру буенча эш башкарылды.

«Мохтажларға бушлай ярдем» социаль проекты кысаларында «Социаль тернектендерү һәм адаптациялеү үзеге» оешмасы Векалетле векил һәм Татарстан Республикасы Ижтимагый оешмасы белен берге авыр хелде калган кешелерге ярдем ите торган бушлай юридик ярдем күрсетү проектын эшлетеп жиберде.

Шулай ук Россия Жезаларны үтетү федераль хезметенең Татарстан Республикасындагы идаресе тезетү учреждениелерене гуманитар ярдем күрсетүге юнелтелген хөйрия акциялере де үткерелде.

Межбүри тоту урыннарында кеше хокуктарын саклау элеккече үк Татарстан Республикасында Кеше хокуктары буенча векалетле векил һәм аның Аппараты контроленде кала.

Йомгак

Докладта бәян ителгән кеше хокукларын тәэмин итү һәм яклау проблемаларыннан чыгып, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил түбәндәге нәтижеләргә туктала.

Хезмәт хокукый мөнәсәбәтләрендә элеккечә үк эш хакын вакытында түләмәү кискен тора. Хезмәткәртләрнең эш хакын вакытында һәм тулысынча алуга хезмәт хокукларын яклауга гарантияләргә кәчәйтү буенча системалы эш, аерым бер предприятиеләрнең озак вакыт эш хакы түләмәве фактларына тиз арада нәтижелә чаралар күрүне исәпкә алып дөвам иттеләргә тиеш.

Республикада эш эзләүдә авырлыклар кичергән гражданнарга эш табуга булышлык итүче чаралар планлы рәвештә алып барыла. Үз чиратында, картлык буенча иминият пенсиясенә чыгу өчен пенсия яшен арттыру уңаеннан, дөүләт органнарыннан пенсия алды яшендәге кешеләргә эшкә алганда дискриминацияне кисәтү өчен эшлекле чаралар кабул итү йөзеннән, пенсия алды яшендәге затларның хезмәткә хокукларын яклау буенча актив эш таләп ителә.

Татарстанда производства бөхәтсезлек очраklarын киметү буенча системалы эш алып барыла. Шунның белгән бергә, Татарстан Республикасының кайбер муниципаль районнарында жирле үзидарә органнарына алар буйсынуындагы ведомстволар учреждениеләрендә хезмәтне саклау өлкәсендә мөжбүри таләпләргә саклауга ныклы игътибар бирергә кирәк.

Торак мөнәсәбәтләре өлкәсендә «аварияле торак» проблемаларын хәл итү белгән бөйле кискен мәсьәләләр кала. Билгеләнгән тертиптә аварияле дип танылган һәм сүтеләргә тиешле яисә алардан файдалану барышында, нык тузуы аркасында тәзекләндереләргә тиешле күпфатирлы йортлардан гражданнарны күчерү буенча чаралар торак бинасын, күпфатирлы йортны яшәү өчен яраксыз, аварияле дип тану буенча ведомстволарга комиссияләргә эше, гамәлдәге законнарда билгеләнгән барлык мөжбүри таләпләргә саклап алып барылырга тиеш.

Транспорт чараларының интенсив хәрәкәтте уңаеннан (тавышның тиешледән артып китүе сәбәплә), торак биналарда яшәүгә уңайлы шартларга хокуклары бозылу турында очраklar, мондый йортлары

булган жирле үзидарә органнарының күрсәтелгән кимчелекләрне бетерү буенча тиешле чаралар күрмәвә игътибарны җәлеп итә.

Гражданныр сәламәтлеген саклау җәлкәсендә элеккечә үк табибка электрон яки башкача рәвештә язылу, медицина ярдәме күрсәтүне кәтү вакытына кагылышлы проблемалар кала.

Бушлай белем алуға хокук җәлкәсендә хәзергә вакытка кадәр 10 нчы сыйныфка алганда нигезсез баш тартулар бар, һәм бу проблема ахыргача хәл ителәп бетмәгән. Мәгариф мәнәсәбәтләрендә катнашучылар арасында шәхес ара низагларны хәл итүнең җәстенлекле ысулы буларак медиатив практикалар кертү буенча эшне камилләштерү таләп ителә. Физик мөмкинлекләре чикләнгән балаларны укытуны оештыруның аерым мәнәсәбәтләре буенча нәтижәле идарә карарлары кирәк.

Нәтижәле социаль сәясәт инвалидларга социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралар объектларына тоткарлыксыз үтәп керүне тәмин итүдән башка мөмкин түгел. Республиканың һәр муниципаль берәмлегендә 2016 елның 9 июлендә Россия Федерациясә хәкүмәтенәң «Күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми миләкне инвалидлар ихтыяжларын исәпкә алып яраклаштыру чаралары турында» 649 нчы карарын үтәүгә керешергә кирәк. Инвалидларның массакүләм физик культура дәрәсләре җәчен уңайлы шартлар тудыру буенча эшне дә камилләштерү таләп ителә.

Татарстан элеккечә үк мигрантлар җәчен мавыктыргыч тәбәк булып кала. Бу уңайдан чит ил гражданныр тарафыннан Россия Федерациясә территориясендә законлы яшәүгә рәхсәт бирү статусы белән бәйлә мәнәсәбәтләр шактый җәһәмияткә ия.

Мәҗбүри тоту урыннарында сәламәтлек саклауға һәм медицина ярдәменә хокукларны тормышка ашыру, хатын-кызларны сак астында тоту үзенчәлекләре белән бәйлә проблемалар бар. Иректән мәхрүм итү урыннарынан азат ителгән затлар хокукларын тормышка ашыру мәнәсәбәтләре дә актуаль булып кала.

Югарыда җәйтелгәннәфне исәпкә алып, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен тәмин итү һәм кәчәйтү максатларында Вәкаләтле вәкил дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм вазифадагы затларга түбәндегә чараларны күрергә текъдим итә.

1. Хезмәт мәнәсебәтләре өлкәсендә кеше хокукларын тормышка ашыру максатларында:

1.1. Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгына яшь буенча эшкә алганда дискриминацияне кисәтүгә юнәлтелгән өстәмә чаралар күрергә.

1.2. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы башкарма комитетына, Татарстан Республикасы Телече муниципаль районы башкарма комитетына алар карамагындагы ведомстволар учреждениеләрендә производства бөхәтсезлек очраklары профилактикасына юнәлтелгән чаралар күрергә.

2. Гражданның торакка хокукларын тормышка ашыру максатларында:

2.1. Жирле үзидарә органнарына торак биналарын бәяләү һәм тикшерү буенча ведомствоара комиссияләр эшен тормышка ашырганда, һәр очракта Россия Федерациясә хөкүмәтенәң 2006 елның 28 гыйнварында дәнъя күргән 47 нче карары белән расланган (торак биналар миләкчеләренәң ведомствоара комиссиясә утырышларында билгеләнгән төртіптә катнашуы, комиссия составы буенча таләпләрне үтәү) торак йортны яшәү өчен яраксыз һәм күпфатирлы йортны авариялә һәм сүтү яки тәзекләндерү тиешле дип тану турында Положениенәң 7 пункты таләпләрен исәпкә алырга.

2.2. Казан шәһәре башкарма комитетына һәм Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы башкарма комитетына Казан шәһәренәң Жиңү проспекты һәм Энергетиклар урамнарында, Әлмәт шәһәренәң Колхоз урамында урнашкан йортлар буенча транспорт хәрәкәте тавышы дәрәжәсен кимәтүгә юнәлтелгән чаралар күрергә.

3. Гражданның сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукларын тормышка ашыру максатларында:

3.1. Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына табибка кабул итүгә электрон рәвештә язылу уңайлыгын күтәрүгә юнәлтелгән текъдимнәр эшләргә;

Медицина учреждениеләренәң профилактик прививка чараларын оештыруга контрольне кәчәйтәргә.

4. Гражданның бушлай белем алуға хокукларын тормышка ашыру максатларында:

4.1. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына: укучыларны мәгариф оешмасына 10 нчы сыйныфка алуны ачыклык принципларына нигезлەп оештыруга юнәлтелгән җетим чаралар кабул итү турында мәсьәләне карарга;

Физик мөмкинлекләре чикләнгән балаларга, әгәр тьютор хезмәте кирәккелге психолого-медиико-педагогик комиссия заключениесендә тәкъдим ителгән булса, тәбәк моделә буенча тьютор билгеләүне тәкъдим итергә.

4.2. Жирлә үзидарә органнарына муниципаль мәгариф оешмаларында мәктәп медиациясе хезмәте оештыру аша медиатив практикалар кертү буенча чараларны активлаштырырга.

5. Инвалидларның хокукларын тәмин итү һәм яклау максатларында:

5.1. Татарстан Республикасы Спорт министрлыгына жирлә үзидарә органнары белән бергә, спорт белән шәгыйльләну биналарына, спорт жиһазларына һәм халыкның әлегә тәркеме вәкилләре белән дәрәсләр алып бару буенча махсус җезлек узган инструкторларга булган ихтыяжны исәпкә алып, инвалидларның һәм әлкән яшьтәгә кешеләрнең физик культура дәрәсләре эшен оештыру буенча эшне дөвам итергә.

5.2. Татарстан Республикасы жирлә үзидарә органнарына 2016 елның 9 июлендә Россия Федерациясе хөкүмәтенә «Күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми миләкне инвалидлар ихтыяжларын исәпкә алып яраклаштыру чаралары турында» 649 нчы карарына ярашлы рәвештә, инвалидларны социаль яклауга юнәлтелгән мәжбүри чаралар исемлеген тормышка ашыру буенча чаралар күрергә.

6. Гражданнарның миграция мәңсәбәтләре әлкәсендә хокукларын тормышка ашыру максатларында, Татарстан Республикасы Эчкә эшләр министрлыгына, Россия Федерациясе территориясенә даими рәвештә яшәү җечен балигъ булмаган яшьтә килгән затлар гаризасы буенча Россия Федерациясе гражданы паспорты бирүдән баш тарту турында карарларны законсыз дип тану очраклары буенча суд практикасын анализларга.

7. Мәжбүри тоту урыннарында тотылучы затларның хокукларын саклау максатларында:

7.1. Татарстан Республикасы Югары судына каты авыру аркасында жеза үтөтүдөн азат итү мәсьәлеләре буенча күзәтү өзәрлөү һәм суд практикасын берләштерү мөмкинлегә турындагы мәсьәләне карарга.

7.2. Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына:

Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы белән берлектә вакытлыча тоту изоляторларында эшләүче хезмәткәрләре (күзү торучыларны) медицина ярдәме күрсәтү нигезләренә җирәтүгә юнәлтелгән чаралар күрергә;

Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының шәһәр округлары һәм муниципаль районнардагы бүлекләре житәкчеләренә вакытлыча тоту изоляторларынан азат ителгән яисә этап белән озату өчен конвойга тапшырыла торган затларның сәламәтлегә торышы турындагы мәгълүматны медицина журналларына теркәп, медицина тикшеренүләре үткәру буенча чаралар оештырырга.

7.3. Россия Федерациясә Жезаларны үтөтү федераль хезмәтенә Татарстан Республикасындагы идарәсенә:

жирле үзидарә органнары белән берлектә тикшерү изоляторларында тотылучы һәм өч яшькәчә баласы булган хатын-кызларның теләгә булган очракта, аларны мөжбүри тоту урыннарында баласы белән бергә тотуга хокукларын тормышка ашыру буенча проблемалы мәсьәләләре карарга;

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы белән берлектә иректән мөхрүм итү урыннарында жеза үтүчә, билгеләнгән төрүтпә торак шартларын яхшыртуга мохтаж дип табылган ятим балаларга, суд карары буенча билгеләнгән вакыттан алда азат ителгән очракта, махсуслашкан фондтан үзвакытында торак бирү белән бәйлә мәсьәләләре карарга.

Татарстан Республикасында Кеше
хокуклары буенча вәкаләтле вәкил,
С.Х. Сабурская

Казан, февраль, 2019 ел